

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BAĞLANMA TARZLARI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞININ
EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ**

CEREN AYCANOĞLU

DOKTORA TEZİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ BİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. GÜL ÜNSAL

İSTANBUL-2017

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BAĞLANMA TARZLARI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞININ
EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ**

CEREN AYCANOĞLU

DOKTORA TEZİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
PSİKIYATRİ HEMŞİRELİĞİ BİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. GÜL ÜNSAL

İSTANBUL-2017

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Doktora
Anabilim Dalı : Psikiyatri Hemşireliği
Tez Sahibi : Ceren Aycanoğlu
Tez Başlığı : Bağlanma Tarzları Ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi
Sınav Yeri : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sınav Tarihi : 13.03.2018

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)

Doç. Dr. Gül Ünsal

Kurumu

Marmara Üni.Sağlık Bilimleri Fakl.

imza

Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)

Prof.Dr. Şule Ecevit Alpar

Marmara Üni.Sağlık Bilimleri Fakl.

Doç.Dr. Semra Karaca

Marmara Üni.Sağlık Bilimleri Fakl.

Doç.Dr. Leyla Küçük

İst.Üni.Florence Nightingale Hem.F

Yrd.Doç.Dr. Özlem Işıl

Bezmialem Vakıf Üni.Sağ.Bil.Fakl.

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 15.03.2018 tarih ve 45 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

İmza

Prof. Dr. Göksel ŞENER
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

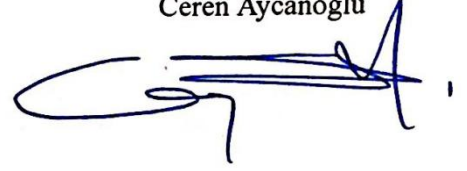
-Sınav evrakları 3 iş günü içinde ıslak imzalı tek kopya halinde Enstitüye teslim edilmelidir.

-Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

BEYAN

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Ceren Aycanoğlu

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim ve tez çalışmamın her aşamasında kişisel ve mesleki gelişimime katkıda bulunan, yardımlarını, zamanını, yakın ilgi ve desteğini esirgemeyen çok sevdiğim Değerli Danışman Hocam Sayın Doç. Dr. Gül Ünsal' a

Akademik bilgisini, ilgisini tecrübesini, ve desteğini esirgemeyen, öğrencisi olmaktan mutlu olduğum çok sevdiğim saygıdeğer hocam Doç. Dr. Semra Karaca' ya,

Araştırmamın istatistiksel analizlerinde önemli yardım aldığım Sayın Aslı Yalçın' a

Tezimin her aşamasında verdiği büyük emeğiyle, anlayış ve sabırla desteğini esirgemeyen eşim Ömer Aycanoğlu'na

Tezime daha fazla zaman ayırmam için gösterdiği yüksek fedakarlıktan ötürü anneme ve yine destekleri için babam ve kız kardeşime,

Doktora eğitimimin bana kazandırdığı, dostluğunu ve desteğini benden esirgemeyen, her zaman yanımda olduğunu hissettiğim sevgili arkadaşlarım Özge Öner Kapısız ve Hülya Kervan Sıgırlı'ya,

Doktora eğitimim sırasında hayatımıza giren canım oğlum Yaman'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
KISALTMALAR LİSTESİ	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Evlilik	4
2.1.1. Evlilik Uyumu	6
2.1.2. Evlilikte Çift Uyumunu Etkileyen Faktörler	7
2.1.3. Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	9
2.2. Bağlanma Kuramı ve Bağlanma Tarzları	12
2.2.1. Yetişkinlikte Bağlanma Tarzları	16
2.2.2. Yetişkinlikte Bağlanmanın Değerlendirilmesi	17
2.2.3. Bağlanma Biçimleri ve Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	22
2.3. İnternet Bağımlılığı	24
2.3.1. İnternet Bağımlılığının Epidemiyolojisi	26
2.3.2. İnternet Bağımlılığının Alt Tipleri	28
2.3.3. İnternet Bağımlılığının Tedavisi	29
2.4. İnternet Bağımlılığı ve Evlilik Uyumu	31
2.5. İnternet Bağımlılığı ve Bağlanma Stilleri	33
2.6. Bağlanma Tarzları, İnternet Bağımlılığı, Evlilik Uyumu ve Psikiyatri Hemşireliği	34
3. GEREÇ VE YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi	38
3.2. Araştırmanın Soruları	38
3.2.1. Alt Sorular	38
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	39

3.4. Araştırmanın Yeri ve Tarihi	39
3.5. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	40
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)	40
3.5.2. Young İnternet Bağımlılık Testi (İBT)	40
3.5.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)	40
3.5.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)	43
3.6. Araştırmanın Etik Yönü	45
3.7. Araştırma Süreci	45
3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi	45
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlükleri	46
3.10. Araştırmada Kullanılan Temel Değişkenler	46
4. BULGULAR	47
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	56
5.1. Sosyodemografik Verilere İlişkin Bulguların Tartışılması	56
5.2. Evlilik Uyumunu ile Bağlanma Tarzları İlişkisinin Tartışılması	62
5.3. Evlilik Uyumunu ile İnternet Bağımlılığı İlişkisinin Tartışılması	64
5.4. Evlilik Uyumunu Üzerinde Etkisi Olan Değişkenlerin Regresyon Analizlerinin Tartışılması	67
5.5. SONUÇ ve ÖNERİLER	68
6. KAYNAKLAR	71
7. EKLER	92
8. ÖZGEÇMİŞ	105

KISALTMALAR LİSTESİ

DSM	Tanısal ve İstatiksel El Kitabı
ICD	Uluslararası Hastalık Sınıflaması
KBF	Kişisel Bilgi Formu
İBÖ	İnternet Bağımlılığı Ölçeği
YİYE	Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri
EUÖ	Evlilik Uyum Ölçeği
SPSS	Tatistical Packages For The Social Sciences
PİK	Patolojik İnternet Bağımlılığı
WHO	Dünya Sağlık Ögütü
YBG	Yetişkin Bağlanma Görüşmesi
APA	American Psychiatri cAssociation
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
BDT	Bilişsel Davranış Terapisi
İÖ	İlişki Ölçekleri
İÖ	Aİlişki Ölçekleri Anketi

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı	47
Tablo 2. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları	48
Tablo 3. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarına Göre Gruplanması	49
Tablo 4. Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları	49
Tablo 5. Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği Puan Ortalamalarına Göre Gruplanması	49
Tablo 6. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Alt Boyut Puan Ortalamaları	50
Tablo 7. Katılımcıların Evlilik Uyumları İle Yaş, Evlilik Süresi ve Çocuk Sayısının İlişkisi	50
Tablo 8. Evlilik Uyum Ölçeği Gruplarının Demografik Veriler ile Karşılaştırılması	51
Tablo 9. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Gruplarının Evlilik Uyum Grupları İle Karşılaştırılması	52
Tablo 10. Katılımcıların Evlilik Uyumu ile İnternet Bağımlılığı İlişkisi	53
Tablo 11. Katılımcıların Evlilik Uyum Gruplarının Bağlanma Biçimleri ile Karşılaştırılması	53
Tablo 12. Katılımcıların Evlilik Uyumlarının Bağlanma Biçimleri ile İlişkisi	54
Tablo 13. İnternet Bağımlılığı ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin Evlilik Uyum Ölçeğine Olan Etkisi ne İlişkin Modeller (Çoklu Regresyon Analizi)	54
Tablo 14. İnternet Bağımlılığı ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin Evlilik Uyum Ölçeğine Olan Etkisi (Çoklu Regresyon Analizi)	55

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1. Bartholomew ve Horrowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli	21

Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi

Öğrencinin Adı: Ceren Aycanoğlu

Danışman: Doç. Dr. Gül Ünsal

Hemşirelik Anabilim Dalı Psikiyatri Hemşireliği Bilim Dalı

ÖZET

Amaç: Araştırma, evlilik uyumunun sosyodemografik özellikler, bağlanma tarzları ve internet bağımlılığı açısından incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Yöntem: Çalışma bir Aile Sağlığı Merkezinde 1528 birey ile yapıldı. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Young İnternet Bağımlılık Testi, Evlilik Uyum Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ile toplandı ve SPSS 23.0 Software programında tanımlayıcı istatistiksel analizler, "Mann Whitney U testi", "Kruskal Wallis testi", "Ki-Kare testi", "Lineer Regresyon analizi" ve "Pearson korelasyon analizi" ile değerlendirildi.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 36,76'dır. Katılımcıların 1456 (%95,3) 'sı normal bir internet kullanıcısıyken, 72 (%4,7)'si problemli internet kullanıcısıdır. Evlilik uyum ölçeği gruplamasında katılımcıların 762 (%49,9)'si uyumsuz, 766 (%50,1) 'sı uyumludur. Bağlanma biçimine göre internet bağımlılığı ölçek grupları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.001$). Evlilik Uyum Ölçeği Puanları ile İnternet Bağımlılığı Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı $r = 0,254$ ($p = 0,0001$) düzeyinde negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Regresyon analizi sonucu evlilik uyumunu internet bağımlılığı tek başına %6.4 oranında açıklarken, internet bağımlılığına güvenli, kaygılı ve kaçınan puanları eklendiğinde %15 oranında açıklamaktadır.

Sonuç: Çalışmadan elde edilen bulgulara göre kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile internet bağımlılığı evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Çalışma, Türkiye'de bağlanma tarzları ve internet bağımlılığının evlilik uyumu üzerindeki etkisini araştıran tek çalışmadır ve internet bağımlılığının evlilik uyumu açısından ne kadar önemli olduğuna kanıt olarak değerlendirilerek literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik uyumu, internet bağımlılığı, bağlanma stilleri

Attachment Styles and Impacts of Internet Addiction to the Marital Adjustment

Student Name: Ceren Aycanoğlu **Supervisor:** Asst. Prof. Gül Ünsal

School of Nursing, Department of Psychiatry Nursing

ABSTRACT

Aims: This research was conducted as a descriptive study of marital adjustment in terms of sociodemographic characteristics, attachment styles and internet addiction.

Method: The study was conducted at a Family Health Center with 1528 individuals. Young Internet Addiction Test, Marriage Compliance Questionnaire, Experiences in Close Relationship Inventory. The data were analyzed by descriptive statistical analyzes in the SPSS 23.0 Software program, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test, Chi-square test, Linear regression analysis and Pearson correlation analysis.

Results: The average age of participants is 36.76. In the Internet dependency scale group, 1456 (95.3%) were normal internet users while 72 (4.7%) were problem internet users. 762 (49.9%) of the participants were incompatible with 766 50.1%) are compatible. There is a statistically significant difference between internet addiction scale groups according to attachment style ($p < 0.001$). There was a negative correlation between Marital Adjustment Scale and Internet Dependency Scores at the level of $r = 0,254$ ($p = 0,0001$). Regression analysis reveals that internet addiction alone accounts for 6.4% of outcome marital adjustment, while it accounts for 15% when safe, anxious and avoidant scores are added to internet addiction.

Conclusion: According to the findings obtained by the study, internet addiction with anxious attachment styles and marriage affects adversely. The study of the attachment style and internet addiction in Turkey is the only study investigating the impact of marital harmony and evaluated as evidence that marital adjustment in terms of how important it is that internet addiction is thought to contribute to the literature.

Key Words: Marital adjustment, internet addition, attachment styles

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İnternet'i, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlandığı ve sürekli büyüyen, dünya çapında yaygın bir ağ olarak tanımlamak mümkündür. İnternet, insanların "üretilen bilgiyi saklamak / paylaşmak" ve "bilgiye kolayca ulaşmaları" arzusundan sonra ortaya çıkan bir teknolojidir. Bu teknolojinin yardımıyla birçok alanda insanlar kolayca, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde bilgiye erişebilmektedir. İnternet teknolojisinde meydana gelen gelişmeler internet ve bilgisayar teknolojisinin popüleritesini arttırmakta ve her geçen gün daha fazla kullanılan bir teknoloji haline getirmektedir (Peterson K 2009).

Gelişen dünyada internetin temel ortaya çıkış hedefi iletişimin artırılması ve bilgi paylaşımının kolaylaştırılması yoluyla insanların olanaklarını artırmaktır. Bununla birlikte internetin öngörülenden de hızlı yaygınlaşması patolojik kullanıma bağlı problemlere yol açmıştır.

İnternet bağımlılığı, uygun olmayan internet kullanımı, patolojik internet kullanımı, aşırı internet kullanımı ya da; genel olarak internetin aşırı kullanımı arzusunun üstesinden gelememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın öneminin kaybedilmesi, yoksunluk durumunda saldırganlık, kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması ve aşırı sinirlilik hali olarak tanımlanabilir (Tahiroğlu 2008).

Aile yapısı ve aile hayatı, televizyon, radyo, video, bilgisayar ve internet gibi yeni medya araçlarından etkilenmiştir. Özellikle 1980'lerde kişisel amaçlı kullanımıyla ev ortamına giren bilgisayarlar, 1990'lı yıllarda yaygınlaşan internet kullanımı ile birlikte bir kitle iletişim aracı haline dönüşerek toplumların yapısını çok yönlü olarak değiştirmiştir. Kullanımı gün geçtikçe yaygınlaşan internet, sağladığı e-posta, web hizmetleri , forum hizmeti sayesinde çok hızlı bir şekilde gelişerek insanları dünyanın her köşesinden diğer insanlarla bir araya getirebilmektedir. Bazı ülkelerin aile yapılarını ve kültürlerini koruma altına alma ve

bireylerin diğ er dünya ülkelerindeki bireylerle iletişime geçmeleri engellenerek korunmaları amacıyla internet kullanımına sınırlama getirdikleri bilinmektedir.

Bununla birlikte unutulmamalıdır ki; internet küreselleşen dünyayı birbirine bağlayan ve bilgi sınırlarını kaldıran çok önemli bir ara tır (Erişti 2008). Bu kültürel etkileşim aynı zamanda en küçük sosyal birim olan aile içindeki iletişim biçimlerini de ister istemez etkilemektedir (Açık 2008). Young (1998) internet bağımlıların % 53' nde ciddi ilişki sorunları olduğunu ifade etmiştir. İnternet bağımlıları zamanlarının çoğunu tek başlarına bilgisayarın karşısında geçirerek yaşamlarındaki kişilerle daha az birlikte olmaya başlarlar. Bu durum bireylerin evliliklerini ve aile düzenini olumsuz yönde etkileyebilir. Evliliklerde özellikle eşlerden birinin internet üzerinden ilişki (sanal-ilişki) içinde olması olumsuz bir durum oluşturmaktadır.

Evlilik birlikteliğinin sürdürülmesini etkileyen çok sayıda etmenden söz edilebilir. Öte yandan bu etmenlerin neler olduğu ve evliliğe olan etkileri literatürde de çeşitli yönleriyle tartışılan bir konudur. Sağlıklı bir evlilik ilişkisinin sürmesi ile ilgili literatürde en fazla ele alınan kavramlardan biri evlilik uyumu, evlilik doyumudur. Evlilik uyumu ya da evlilikteki çiftlerin uyumu söz konusu evliliği gerçekleştiren bireylerin ve toplumun gereksinimlerine cevap vermesi açısından çok önemlidir (Erberk 2005).

Evlilik uyumu ile ilgili çok sayıda değişken içerisinde belki de en çok üzerinde durulan ve araştırmalara konu olan değişken yakın ilişkilerde bağlanma biçimleridir. Çocuklukta oluştuğu  ne sürülen bağlanma biçimlerinin bireylerin yetişkin dönemdeki ilişkilerinin biçimlenmesinde de önemli rol oynadığı konusunda ikna edici bulgulara ulaşılmıştır.

Bağlanma biçimleri, bağlanma kuramı bağlamında ele alınan temel konulardan biridir. Bowlby (1999), kişilik gelişimi ve duygu düzenlenmesinde çok önemli yere sahip, kendilik ve başkalarına ait "içsel çalışan modellerin" şekillenmesinde bebeklikteki bağlanmanın önemine dikkat çekmiştir.

Bowlby (1999), sağlıklı gelişmede ebeveynlerle kurulan duygusal bağların yaşam döngüsü içinde diğ er önemli kişilerle de kurulmaya devam edeceğini, bağlanma gereksinimleri karşılanamamış bireylerin yetişkinliklerinde birçok sosyal

sorunla karşılaşılabileceklerini ileri sürmüştür. Bağlanma kuramını konu alan çok sayıda kuramsal ve deneysel çalışma yapılmıştır.

İnternet, kumar, seks, alışveriş bağımlılığı gibi kimyasal olmayan bağımlılıklar da duygudurum değişkenliği, meşguliyet, yoksunluk, tolerans, kişilerarası çatışmalar ve tekrarlama gibi bağımlılığın temel bileşenlerini içerirler. Bu durumda bağımlılığı açıklayan diğer teoriler de bu alana uygulanabilir (Bowlby 1984). Bağlanma ve bağımlılık ilişkisini inceleyen birçok çalışmada güvensiz bağlanma biçimleri, alkol ve madde bağımlılığı ile ilişkili bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ve bağlanma ilişkisini inceleyen az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bağlanma özellikleri gibi erken gelişimsel etmenlerin internet bağımlılığı oluşumunda rolü olabilir (Kassel 2007).

Araştırmalara baktığımızda internet kullanımının güçlü bir şekilde arttığını ve bireylerin çok fazla yönden etkilendiğini görebiliyoruz (Tahiroğlu 2008; Bayraktutan, 2005; Palaz 2016; Gunnar 2016; Tsai 2009).

Bu bağlamda yapılan bu çalışma ile, hem alandaki bilgi birikimine katkı sağlanabilmesi hem de evlilik uyumunu etkileyen faktörlerin sosyodemografik özellikler, bağlanma tarzları ve internet kullanımı açısından incelenmesi bu problemlerin tespiti ve çözüm yollarına dair fikir edinebilmemiz, evlilik alanında yapılabilecek önleme ve müdahale çalışmalarına kaynak oluşturulabilmesi hedeflendi.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Evlilik

Ailenin temeli evlilik kurumu ile atılır. Evlilik, toplumsal yapıyı birçok açıdan etkileyen temel birim olarak görülebilen ve davranışsal, duygusal, resmi ve biyolojik yönleri olan kültürel bir fenomendir. (Tutarel, Kışlak 1999). Evlilik ilişkisi, eşlerin bireysel ve psikolojik ihtiyaçlarını ele alma fırsatı sağlar. Bu sebeple böyle bir ilişkinin, eşler arasında duygusallığı, yaşanan durumlarla ilgili farkındalığı, karşılıklı çekiciliği, iletişim becerileri ve kişilerarası sorunları çözme becerisi gerektirdiği belirtilmektedir. (Goodstein 1975).

Evlilik; ortaya çıkışının başlangıcından beri, insan yaşamını kapsayan ve akrabalık ağında yeni bir dalga yaratan, güvenli bir yer gibidir (Taniguchi 2006). Huston ve Melz'e göre (Huston Melz 2004), evlilik birlikte yaşamaktan çok kendini tanımlamaktır. Evlilik kişinin kimliğini gözetten resmi bir ifadedir. Birçok kültürde evlilik tecrübesi ve deneyimi farklı olmakla birlikte, temelde sosyal yaşamın temelini oluşturmaktadır. Bu biçimiyle evlilik iki kişiden oluşan en küçük sosyal kurumdur.

Özgüven (Özgüven 2001) evliliği, kurumsallaşmış bir yol, ilişkiler sistemi, bir kadın ile bir erkeği "karı-koca" olarak birbirine bağlayan, toplumsal yönden devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan, yasal bir ilişki biçimi olduğunu ifade eder.

Bireyin ruhsal, sosyal gelişimi evlilikte de devam etmektedir. Dolayısıyla, evlilik ilişkisi, yetişkin hayatında zor ve karmaşık süreçlerden biridir ve bazı özelliklerinden dolayı diğer bireylerle kurulan ilişkilerden farklıdır. Evlilik, birlikte yaşamaktan daha bağlayıcı bir birlikteliktir (Cherlin 2004).

Evliliğin amacı çekirdek aile birliği kurmak, eşlerin çocukları için yasal koruma altına alınmasını sağlamak, eşlerin aşk ve sevgilerinin toplum tarafından onaylanmasını sağlamaktır. Bu amaç evrimsel nitelikler gösterir. Birey, psikolojik, fiziksel ve toplumsal varlığını ve iyiliğini korumak için mücadele eder. Varoluşsal

güçsüzlük ve kaygıları ile baş etmek için birlikte yaşama, bütünleşme gereksinimini evrimsel gelişim içinde evlilik kurumu ile karşılamaya çalışmaktadır.

Feldman (Feldman 89), evlilik ilişkisini bir süreç olarak ele almış ve bu sürecin, evliliğin ilk yılları, çocuklu aile, çocukların evden ayrılması gibi üç aşamaya ayrıldığını belirtmiştir. Birinci aşamada, eşler evliliğin getirdiği sorumluluklar ve sorunlarla yüzleşmektedir. Bu aşamada evli bireyler daha çok ev ile ilgili sorumlulukların paylaşımı ile ilgili konularda çatışma yaşamaktadırlar. İkinci aşamada, evli eşler çocuk sahibi olup olmama konusunda karar verirler, çocuğun sağlıklı bir şekilde büyütülmesi ile ilgili sorumlulukları yerine getirirler. Üçüncü aşama ise çocukların evden ayrıldığı ve eşlerin yalnız kaldığı aşamadır. Bu aşamada bireyler eşleriyle birlikte daha fazla zaman geçirmekte ve değişimlerle daha çok mücadele etmektedirler.

Hilda Kessler (Kessler 96), evlilik kavramını sosyal, ekonomik ve kültürel yapının ayrılmaz bir parçası olarak ifade eder. Bu bakış açısının, gözlemcinin sosyal hareketler, evlilik statüsü ve bireyin psikolojik yapısı arasındaki paralel ve benzer eğilimlere dikkat etmesine olanak sağladığını ifade etmiştir. En yaygın yakın ilişki modeli olarak evlilik psikolojik açıdan bireylerin içinde bireysel gelişimlerini sürdürdükleri ve birlikte etkileştikleri bir organizma biçimindedir.

Evliliğin sürdürülmesini etkileyen etmenlerin neler olduğu literatürde çeşitli yönleriyle tartışılan bir konudur. Bu etmenlerden bazıları; evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik kalitesi, eşlerin kişilik özellikleri, çocuk sahibi olma, dünya görüşü, ekonomik nedenler, fiziksel ve ruhsal hastalıklar, alışkanlıklar, dini inançlar, eşler arasındaki kültür farkları, önceki evlilikler, evliliğin nasıl gerçekleştiği ile ilgili konular, sosyal destek örüntüleri, akrabalık ilişkileri, bireysel beklentiler olarak sıralanabilir. Sağlıklı bir evlilik yaşantısının ve evlilik ilişkisinin sürmesi ile ilgili literatürde en fazla ele alınan kavramlardan biri ise evlilik uyumudur.

Evlilik; sevgi, dostluk, sadakat, , cinsellik, dayanışma, güven ve çocuk sahibi olmak gibi birçok ihtiyacı doyurma beklentisi içinde kurulmakla birlikte ömür boyu mutlu bir beraberlik için başlanılmış bu ilişkilerin bir kısmında, kısa sürede sorunlar ortaya çıkmaktadır. Çözümlemeyen problemler eşler arasında uyumsuzluklara yol

açmakta ve ayrılma kararlarına geçmişe oranla daha sık rastlanmaktadır. Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2015 yılında Evlenen çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %0,1 azalırken boşanan çiftlerin sayısı %4,5 artmıştır (<http://www.tuik.gov.tr/PreHAberBultenleri.do?id=2115> Erişim Tarihi: 01 Mart 2017). Boşanma oranlarındaki bu artış ilişkinin devamını sağlayan “evlilikte uyum” kavramının tanımlanmasını ve etkileyen faktörlerin araştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Evliliğin uyumu ya da evlilikteki çiftlerin ahengi, evliliği gerçekleştiren bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılama açısından çok önemlidir. (Bradburry 2000).

2.1.1. Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu ve doyumu kavramının farklı olduğunu ileri süren araştırmacılar (Yılmaz 2001) olmasına karşın, bu iki kavram aralarındaki yüksek korelasyon nedeniyle literatürde birbirinin yerine de kullanılmaktadır. Evlilik uyumu ya da evlilik doyumu kavramları ilişkideki harmoniyi, akışı sürekliliği anlatan özel ve önemli bir bilimsel ilgi alanını anlatma niyetini ifade eder.

Tezer (Tezer 1996), evlilik uyumunu, bireyin evlilik ilişkisindeki ihtiyaçlarını karşılama derecesine ilişkin algısı olarak tanımlar. Evlilik uyumu, ilişki içindeki bireylerin isteklerinin doyum derecesi olarak da tanımlanır. Bu doyum tanımında arkadaşlık, cinsellik ve yakınlık gibi özel konular yer alır. Evlilik uyumu, bir evliliğin devam edip etmeyeceği konusunda en önemli ölçüt gibi görünmektedir, ancak tek başına yeterli değildir. Bunun yanında ayrılmaya karşı baskılar ve engeller ve evlilik dışı seçeneklerin çekiciliği arasındaki denge de önemlidir (Lewis 1992).

Evlilik uyumu, bir bireyin evlilik beklentisinin evliliklerine ne kadar yansıtacağını belirten "bir kişinin evliliğinin genel doğasını öznel değerlendirilmesi" olarak tanımlanmaktadır (Ashton 1994). Evlilik doyumunu inceleyen araştırmacılar, evlilik doyumu kavramının kendisinin akıcı ve öznel niteliği de dahil olmak üzere çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Evlilik uyumu karmaşık bir kavram olmasına rağmen, birbirleriyle iletişim içinde olan, evlilik ve aile ile ilgili konularda birlikte düşünebilen ve problemlerini olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu kabul edilir. Ayrıca uyum, bir evliliğin zorunlu ve gönüllü boyutlarının dengede olması olarak da tanımlanmaktadır (Erbek 2005).

2.1.2. Evlilikte Çift Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Muhakkak ki evlilikte karşılıklı sevgi ve saygı mutlu bir evlilik yaşantısının ön koşullarından biridir, fakat buna ek olarak eşlerin birbirlerine ve ilişkilerine karşı farkındalık sahibi olmaları, birbirlerini dinlemeleri ve duygularını açıkça ifade edebilmeleri de uyumlu bir evliliğin olmazsa olmaz koşullarındandır. Nesne ilişkileri kuramcıları ise eşler arasındaki romantik ilişkilerini kişilerin çocukluklarında ebeveynleriyle olan ilişkilerinin bir yansıması olduğunu ifade etmektedirler. Çocuğun anne ve babasına duyduğu bağlılık ve yakınlık yetişkinlik döneminde başkaları ile olan ilişki kurma becerileri etkilemektedir.

Evliliklerinde yaşadıkları problemler nedeniyle evlilik terapisine başvuran çiftler arasında en çok karşılaşılan ve evliliğe de en çok zarar veren problem olarak çiftler arasında etkileşim ile ilgili olan problemler olduğu belirlenmiştir (Fidanoğlu, 2007).

Çiftler arası uyumu belirleyebilecek kriterler şu şekilde tanımlanabilmektedir (Fışıloğlu, 2007):

- Çiftler arasında problem yaratan farklılıklar
- Kişiler arası gerilimler ve kaygılar
- Çiftler arasında doyum
- Çiftler arasında bağlılık
- Çift olma açısından önem arz eden konularda görüş birliği

Uyumlu bir evlilikte eşler birbirlerine karşı sorumluluk duygusu taşıyarak, sosyal açıdan birbirlerini destekler, birlikte isteyerek vakit geçirir, aralarında açık

iletişim bulunur ve kriz durumlarında birbirlerine kenetlenirler (Çelik ve Tümkaya, 2012).

Johnson ve arkadaşları, yaptıkları çalışmada eşler arasındaki uyumun beş ayrı boyuttan oluştuğunu bildirmişlerdir. Bunlar eşler arasında mutluluk, etkileşim, çatışmalar, sorunlar ve boşanma eğilimleridir. Johnson ve arkadaşları bu beş boyutu iki boyut altında toplamışlardır. Mutluluk ve etkileşim birinci, anlaşmazlıklar, sorunlar ve boşanma eğilimi de ikinci boyutu oluşturmaktadır. Araştırmacılara göre, mutluluk, ilişkinin hem genel hem de özel alanlarında kişisel tatmin elde edilmesi anlamına gelmektedir. Etkileşim ise birlikte yapılan etkinlikler ve geçirilen zaman olarak tanımlanabilir. Diğeri boyutta yer alan anlaşmazlık ise ilişkideki sözel ve fiziksel çatışma yoğunluğunu açıklamak için kullanılan bir terimdir. Sorunlar, kişinin strese ya da birbiriyle ilişkili sorunlara neden olan sorun davranışları oranına (alkol alımı, küsme, kolay incinme vb.) yanıt verme yeteneğı ile ilgilidir. Son boyut olan boşanma eğilimi, sorunlu durumlarda boşanma olasılığını düşünme gibi bilişsel ve yakınlarla ya da eşle bu konuyu konuşma gibi davranışsal öğeler içerir. Ancak bu boyutlar evlilik süresi ve cinsiyet gibi faktörlere bağılı olarak değışkenlik gösterebilir (Johnson D.R, White L.K, Edwards 1986).

Evlilikte uyum anlaşma, adaptasyon, hedef belirleme ve problem çözme gibi bilişsel süreçlerle ilgilidir. Bu bilişsel süreçlerin evlilik uyumunu nasıl etkilediğini açıklayan en kapsamlı yaklaşımlardan biri de yükleme kuramıdır. Yükleme kuramına göre, eşler evliliklerinde ortaya çıkan sorunlarla uğraşırken , iki farklı yükleme örüntüsünü kullanmaktadırlar: nedensellik ve sorumluluk. Nedensellik yüklemesi, bir olay veya davranışı neyin ortaya çıkardığıyla; sorumluluk yüklemesi ise bu durumdan kimin sorumlu olduğıyla ilişkilidir (Bradbury ve Fincham, 1990). Fincham ve Bradbury (1992) evlilik doyumu ile yüklemenin iki boyutu arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğunu; Tutarel-Kışlak (1997) sorumluluk yüklemesinin nedenselliğe göre evlilikte uyumsuzluğa daha fazla yol açtığını belirtmektedir (Özer ve Güngör 2012).

Evlilik uyumunu etkileyen bir parametre de kişilik özellikleridir. Kişilik özellikleri bir insanı diğerkilerinden ayırarak kişinin tutarlı davranmasını sağlayan

biyolojik kökenli eğilimler olarak tanımlanmaktadır (Spotts, Lichtenstein, Pedersen, Neiderhiser, Hansson ve Cederblad, 2005).

Sözlüksel yaklaşıma dayalı tanımlanan bu özellikler duygusal dengesizlik, dışa dönüklük, deneyime açıklık , yumuşak başlılık ve sorumluluktur (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2007). Evlilik uyumu ile beş faktör modeli arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalarda erkeklerin duygusal dengesizlik düzeylerinin özellikle kadınların evlilik uyumunu olumsuz yönde; deneyime açıklık, yumuşak başlılık, ve sorumluluk taşımalarının olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Aynı şekilde, kadınların duygusal dengesizlikleriyle eşlerinin evlilik uyumları olumsuz yönde; deneyime açık ve yumuşak başlı oluşları ile olumlu ilişkili bulunmuştur (Özer ve Güngör 2012).

Özetle, evlilik uyumuyla ilişkili birçok faktör bulunmaktadır. Evlilik uyumu, yalnızca bir kurama veya bir değişkene bağlı olarak açıklanamayan bir kavram olduğundan, birçok değişken açısından incelemek bu kavramı daha iyi açıklamak adına gerekmektedir.

2.1.3. Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Storaasli ve Markman (1990), 131 evli çiftle yaptıkları boylamsal çalışmada; evlilik uyumunun erken evlilik, erken ebeveynlik, evlilik öncesi dönemlerin uyumlu ve sorunlu olmasıyla ilişkisini araştırmışlardır. Bu araştırmacılar, para, cinsel yaşam, iletişim, yakınları ile ilişki kurma, çocuk yetiştirme, kıskançlık ve uyuşturucu kullanımı gibi alanların sorunlu olduğunu belirtmiş ve kadın-erkek için her durumda evlilik ilişkileri ile sorun yoğunluğu arasında tartışılmaz bir bağ olduğunu belirtmişlerdir.

Kudiaki (Kudiaki 2002) tarafından cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi ve cinsel doyumun öngörülmesinde rol oynayan çeşitli değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmış olan araştırmada evlilik uyumu “yüksek” ve “düşük” olarak belirlenen iki grubun puanları karşılaştırılmış ve evlilik uyumu yüksek olan grubun cinsel doyumunun yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada, cinsel doyumun yordanmasında evlilik süresinin ve eğitim değişkenlerinin etkileri gözlenmiştir. Demiray (2006), evli çiftler arasındaki evlilik uyumunun bazı sosyo-demografik değişkenler (yaş, çocuk sayısı cinsiyet, eğitim, çalışma durumu , evlilik

biçimi aile ziyaretleri, aile tipi , gelir düzeyi, evlilik süresi) ile ilişkisini incelediği araştırmada; evlilik süreleri, eşlerin yaşları, ve aile ziyaretlerinin evlilik uyumuyla ilişkisi anlamlı bulunmuştur.

Buna karşın evlilik uyumunun boylamsal anlamda -U- örüntüsü gösterdiğine ait yaygın kanı yerine, ilk 10 yılda fark edilir bir azalma ve ardından sürekli ama yumuşak bir azalma gösterdiği ileri sürülmektedir (Glenn 1998). Evlilik süresi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştıran araştırmalarda (Demiray 2006) evliliğin sonraki yıllarında eşlerin evlilik uyum düzeylerinin azaldığı görülmüştür.

Ülkemizde de Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2015 yılında evlenen çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %0,1 azalırken boşanan çiftlerin sayısı %4,5 arttığı görülmektedir (<http://www.tuik.gov.tr/PreHAberBultenleri.do?id=2115> Erişim Tarihi: 01 Mart 2017).

Evlilik doyum çalışmalarının verilerine göre; psikolojik faktörler, sosyo-demografik değişkenler ve eğilimler, ebeveynlik, fiziksel sağlık ve psikopatoloji, ya da bunların bir kombinasyonu ve evlilik kalitesinin bazı boyutları ile ilişkilidir. Grych ve Fincham (1990), daha çok evlilik çatışması kavramı üzerinde durmakla birlikte, evlilik uyumu ve çatışmasını karşıt iki kavram olarak ele almak yerine; uyumlu evliliklerde sıkça görülen çatışmayı ve uyumsuz evliliklerin her zaman çatışma ile seyretmeyen yapısını göz önüne alarak bu iki kavramı birbirini tamamlayan yapılar olarak ele almışlardır. Ayrıca eşler arasındaki uyum ve çatışma ; anne baba çocuk ilişkisi gibi diğer önemli faktörlerle de ilişkilidir (Grych ve Fincham 1990).

Bradbury, Fincham ve Beach (2000) tarafından yapılan derlemede, evlilik uyumu konusunda çalışılan değişkenler gözden geçirilmiştir. Bu değişkenler, evlilikte (mikro ve makro bağlamda) kişilerarası süreçler ve bağlamsal süreçler olarak düşünülmüştür. Bu şekilde, evlilik içinde faaliyet gösteren kişilerarası süreçler ve evlilik içinde bulunan sosyokültürel ekolojilerin ve bağlamlar çeşitliliği anlaşılmaktadır.

Tutarel-Kışlak (1999), evlilik uyumu, nedensellik, cinsiyet ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmasında, evlilikte yaşanan uyumsuzluk

ile olumsuz yüklemeleri kullanma arasında önemli bir bağlantı olduğunu belirtmiştir. Cinsiyet değişkeni yönünden, yükleme boyutları arasındaki farklar incelendiğinde, cinsiyet değişkeninin sorumluluk, güdü, nedensellik yüklemesi toplamı ve yükleme toplam puanları ile ilişkisi olduğu bulunmuştur. Nedensellik yüklemesine göre sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumunun daha iyi yordayıcısı olduğu görülmüştür. Kullanılan yüklemeler arasında, güdü yükleme boyutunun evlilikteki uyumsuzluğu en iyi şekilde yordamakta olduğu ve kadınların eşlerinin uyumsuz davranışlarını erkeklere göre daha fazla bencil güdülere yükleme eğiliminde oldukları saptanmıştır.

Tüfekçi Hoşgör (2013)'ün çalışmasında, “sürekli öfke-öfke ifade tarzları ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki”nin olduğu saptanmıştır.

Özaydınlık (2014)'ın araştırmasında evlilik uyumu ile “dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özellikleri alt boyutları” arasında olumlu; “duygusal dengesizlik kişilik özelliği alt boyutu” arasında ise olumsuz bir ilişki; bulunmuştur.

Evlilik uyumu ile ilgili olarak araştırılan bir diğer önemli husus ise; eşlerin eş seçimleridir. Caspi ve Herbener (1999), bireylerin benzer sosyal geçmişe sahip eşler seçme eğiliminde olduklarını, böylece benzer sosyal ilişkiler yaşadıklarını belirtmektedir. Geçmişte ve şu anda benzer sosyal ortamlara sahip bireylerin eşlerinden davranış değişikliği beklemediklerini, oysa farklı sosyal geçmişe sahip eşlerde böyle bir beklenti olabileceğini ifade etmişlerdir.

Evli bireyler arasındaki iletişim biçimleri de evlilik uyumunda önem taşıyan bir etmendir. Araştırmacılar, evli bireylerin sosyal beceri ve iletişim becerilerinin seviyesinin evlilik sürecine katkıda bulunmak açısından olumlu olduğunu ve eşler arasında uyuşmazlığa yol açan çatışmaların çözümünde etkili olduğunu belirtmektedir (Zahra 2015).

Olumsuz, diğeri üzerinde bastırıcı bir iletişim biçimi kullanan eşler, sorunun nedenini bildikleri halde yaşadıkları çatışmayı etkili bir şekilde çözmemektedirler. Aralarında açık iletişim kullanan eşler çatışmaları çözmede daha başarılıdırlar. Açık

iletiřim kuran eřler birbirlerinin hislerine ve dūřuncelerine saygı duyarlar, empati yapar ve çatıřma durumlarındaki sorunları, hisleri ve dūřunceleri paylařarak cōzmeye cālıřırlar (Okanlı -Ekinci 2008).

Eřler arasında uyumsuzluğa neden olan başka etmenler de sōz konusudur. İki ayrı aile ortamında yetişen bireylerin evlilik birliğine getirecekleri birtakım yeni birbiriyle uymayan dūnya gōrūřleri, alışkanlıkları, inançları ve değerleri, eşlerin evliliğin uyumla ilgili amaçlarını belirlerken ortak hedefleri konusunda anlaşamadıklarında zorluklara ve tutarsızlıklara neden olabilir.

Ayrıca, eşlerin birbirlerine yeteri kadar zaman ayırmamalarının, aile ile ilgili kararları birlikte almamalarının, eşlerin ailelerinin evlilik ilişkilerine karışmalarının, eşler arasında gūc elde etme cābası ve eşlerden birinin ilişkide baskın olmaya cālıřmasının evlilik ilişkisini olumsuz etkilediği ve evlilik uyumunun zarar gōrmesine neden olduğu da araştırmalarda belirtilmektedir (Velidedeoęlu 2006).

Eřler arasındaki uyumu bozan faktōrlerden biri, eşlerin olumsuz duygusal ifade kullanma sıklığı ve evlilik ilişkisinde yūksık duygusal patlamanın kullanılmasıdır. Bu, aile içi iletişimin bozuk olmasına neden olmakta ve eşler arasındaki ilişkiye zarar vermektedir (Yeřilyaprak 2003).

Evlilik uyumu ile ilgili cōok sayıda deęiřken iēerisinde belki de en cōok ūzerinde durulan ve arařtırmalara konu olan deęiřken yakın iliřkilerde baęlanma biēimleridir.

Baęlanma biēimi araştırmacılarının bazıları, bir tarafın kaēıngan bağlanma tarzına sahip olan eşlerin, beklentilerini karşılamak iēin sosyal seēim sūrecinin bir sonucu olarak bir araya geldiğini gōstermektedir (Bartholomew 1991).

2.2. Bağlanma Kuramı ve Bağlanma Tarzları

Baęlanma, Bowlby ve Ainsworth'un geliřtirdięi temel olarak ilk bebeklik ve cōocukluk dōneminde anne ile cōocuk arasında kurulan ūzellikle stres altındayken yaklařma, yakınlařmayı arama ve sūrdürme ile belirlenen sūreęen bir duygusal baęı anlatır. (Bowlby 1969). Bowlby'nin baęlanma kuramı etiyoloji, psikodinamik yaklařımlar ve nesne iliřkileri ūzerine kurulmuř bir kiřilik geliřim kuramıdır ve

temel olarak bağlanmayı bebeklik ve çocukluk dönemine odaklanarak ele almaktadır (Bretherton 2000).

Bağlanma biçimleri aynı zamanda erken yaşta kurulan bu duygusal bağın bilişsel yansımaları olarak da tanımlanabilir.

Bağlanma kuramında, bebek ile annesi ya da bebeğe bakan kişi arasındaki ilişki biçiminin, kişinin ileride kuracağı yakın ilişkilerde belirleyici olduğu öne sürülmektedir. İnsanlar hayatları boyunca başkalarıyla sürekli sosyalleşirler. Yaşam sürecinin birçok döneminde belirli kişilere (ebeveyn, arkadaş, eş) bağlanırlar. Bağlanma; insanların kendileri için önemli gördükleri bireylere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlardır (Bowlby 1969).

Bowlby kuramını geliştirirken Darwin'nin evrim kuramı, etoloji, gelişimsel psikoloji, sibernetik, bilgi işleme ve psikanalitik kavramlardan yararlanmıştır. Onun sayesinde gelişimsel anlamda çocuğun anneden ayrışma ile anneden kopması ve yas tutması kavramları ilk kez psikoloji biliminde yer almıştır. Mary Ainsworth ise yalnızca Bowlby'nin düşüncelerini deneysel olarak test etmekle kalmamış, bağlanma kuramına günümüzde de çalışılan yeni yönler kazandırmıştır. Buna ek olarak çocuğun sinyallerine karşı ‘annelik duyarlılığı’ ve bunun anne çocuk bağlanma örüntüsündeki rolünü açıklamıştır. Ainsworth bağlanma figürünü, anneyi bebeğin dünyayı keşif için kullandığı bir üs olarak ifade etmektedir.

Bowlby'nin bağlanma kuramının temel sayıltısı: insanın evrim ve doğal seleksiyon sürecinde kırılgan ve zayıf varlığını sürdürebilmek için kendisine bakım verene yakın ilişkiyi sürdürmek için edindiği bir davranışsal sisteme sahip olduğudur. Bu sistem bakım verene yapışma sarılma, tutunma, gözle temasta olma, ağlama biçiminde davranışları içerir. Bu tepkiler, muhtemel tehlikeye tepki olarak, evrim yoluyla edinilen davranış kalıplarıdır. Bowlby, tehlike olasılığı geçtikten sonra bebeğin yeniden ‘güvenli üssü’nden ayrılıp bağımsız olarak çevresini deneyimleyip, yeni bilgiler edinmeye devam ettiğini söylemektedir. Bununla birlikte bakım verenin-annenin ulaşılabilirliğinde ortaya çıkan herhangi bir sorun halinde bağlanma sistemi devreye girmekte ve çocuğun keşif eylemleri azalmaktadır (Bowlby). Bağlanma sisteminin amacı evrimsel anlamda da güvenlik ihtiyacının

karşılanmasıdır. Bu sistemde bebeği koruyan, güvenlik sağlayan yetişkine yakınlığını sürdürmeye yönelik amaçlar söz konusudur ve bu hayati önem taşımaktadır.

Berman ve Sperling bu durumun fiziksel, psikolojik güvenlik yaratan birisiyle yakınlık arama ve sürdürme davranışını düzenleyen, haz veren homeostatik bir süreç olduğunu ileri sürmektedir (Berman, Sperling 1994). Sroufe’a göre güvenlik deneyimi, bebeğin ilk yıllarında ve sonraki yaşamında devam edecek, her anlamdaki ilişki deneyimlerini düzenlemede bir kalıp model olarak kullanılacaktır (Sroufe 1996).

Tekrarlayan bağlanma bağlantılı deneyimlerin sonucu olarak çocuk, biriktirilmiş kendilik bilgisi, bağlanma figürleri ve bağlanma ilişkilerini de içine alan bir ‘içsel çalışan model’ geliştirir. İçsel çalışan modeller yaşamın ilk aylarında gelişmeye başlayarak değişmeye ileriki yıllarda da devam eder (Diehl, M. 2002).

Bağlanma kuramının en temel kavramı “İçsel Çalışan Modeller” ya da diğer adıyla zihinsel temsillerdir. Bowlby, bağlanma ile ilgili içsel çalışan modelleri, çocuğun bağlanma figürünün ulaşılabilirliği ve tepkiselliği konusundaki duygu ve beklentileri olarak ifade etmiştir. İçsel çalışan modeller, bebeğin bağlanma figürüyle etkileşimini etkilemekle birlikte ayrılık durumundaki tepkileri de belirlemektedir. İçsel çalışan modeller gelecekteki bağlanma biçimlerinin nasıl olacağının da temel belirleyicileridir. Bowlby, içsel çalışan modellerin benliğe ve başka kişilere ilişkin beklentilerin, çocukluktaki ve yetişkinlikteki duygu, davranış ve bilişler arasındaki sürekliliğin anakaynağı olduğunu ifade etmiş ve bunun yetişkin bağlanma biçimlerinin açığa çıkmasında temel bir öge olduğunu öne sürmüştür (Bowlby 1969).

Bebeklik döneminde içsel çalışan modellerle ilgili çalışmalar yapılamamasına rağmen, Bretherton üç yaşındaki çocukların bağlanmaya ilişkin öyküleri kendi biçimlerine uygun bir biçimde tamamladıklarını saptamıştır (Bretheron 1990). Bebeklikte ilk dönem, içsel çalışan model içerikleri, güvenlik, konfor ve elde etme çabalarını içeren bilişsel şemalardan oluşmaktadır (Main, M., Kaplan, K., & Cassidy, J. 1985).

Bebeklik döneminde ve erken çocuklukta nispeten esnek olan ve çevrede değişime duyarlı olan içsel çalışan modelleri, çocuk büyüdükçe daha yerleşik

kalıpları haline gelir ve yeni deneyimler mevcut kalıpları asimile eder. Böylece, biriktirilmiş bağlanma deneyimleri daha organize ve karmaşık hale gelip değişime direnç göstermektedir (Bowlby 1969).

İçsel çalışan modellerin en önemli yönü, bireyin diğer kişilerin tutumlarını öngörmesi ve davranışlarını buna göre planlamasıdır, böylece bireyler yeni durumlarda, durumu tekrar değerlendirmeye gerek duymadan nasıl davranacaklarına karar verebilmektedirler (Bowlby 1984).

Bağlanma kuramının temel önermeleri Ainsworth ve arkadaşlarının çalışmaları ile ölçülebilir ve sınıflandırılır hale gelmiştir. Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall , ‘Yabancı Ortam’ adını verdikleri deneysel düzenekte yaptıkları araştırmayla ‘‘güvenli’’, ‘‘güvensiz kaçınan’’ ve ‘‘güvensiz kaygılı’’ olmak üzere üç bağlanma biçimi tanımlamışlardır (Ainsworth 1978).

Güvenli bağlanma: Bu biçime sahip çocuklar bir yabancı ile bırakıldıklarında, anneleri gelinceye kadar oyun oynamayı bırakıp, huzursuz davranırlar, annenin dönmesiyle kısa bir süre anne ile vakit geçirdikten sonra, oyuna ve çevreyi keşfe devam ederler.

Güvensiz kaçınan bağlanma: Bu biçime sahip bebekler, annenin ayrılmasına tepki gösterip nadiren ağlar, anne döndükten sonra da onunla mesafeli olurlar. Bu çocuklar anneyi yok sayıp, ayrılığa çok fazla tepki göstermezler.

Güvensiz kaygılı/kararsız bağlanma: Bu biçime sahip bebekler ise, anne gitmeden kaygılanmaya başlar, ayrılmaya yoğun tepki gösterip, anne geldikten sonra da annelerine karşı ambivalent davranışlar gösterirler. Bu çocuklar annenin dönüşü ile de sakinleşemezler ve diğer çocuklardan daha fazla ağlarlar.

Bağlanmadaki bireysel farklılıklar, bağlanmanın varlığından ziyade, ilişki kalitesindeki farklılıkları yansıttığı düşünülmektedir. Bağlanma kuramcıları, bağlanma ilişkilerini diğer ilişkilerden ayırabilmek için önemli nitelikler belirlemişlerdir. Birincisi, bağlanma bağının varlığı, bir bireyin bağlanma figürü ile yakın ilişki içinde olmaya düşkünlüğünden anlaşılmaktadır. İkincisi, bağlanma figürü, hastalık ya da tehlike gibi durumlarda güvenli bir alan olarak kullanılır yani;

bağlanma figürü bir koruma ve destek olarak görülmektedir. Üçüncüsü ise, bağlanma figürünün güvenlik üssü olarak görülerek, rahatlık ve güven hissettirerek keşfe yöneltmesidir (Fraley ve Shaver 2000).

İçsel çalışan modeller çocukluktan ergenliğe sürekli olarak geliştirilir. Ergenlik döneminin sonunda içsel çalışan modeller daha kalıcı hale gelir ve değişime direnci artar. Ergenler ve yetişkinler oluşturdukları içsel çalışan modelleri kendileri için önemli olan ilişkilerde kullanmaktadırlar (Bowlby 1973).

Son zamanlarda bakım veren ve bebek bağlanması, erişkin bağlanma ve kişilik analizi çalışmalarına aktarılmış böylece gelişim psikolojisi, bağlanmayı hayat boyu süren bir kavram olarak incelemeye başlamıştır (Kart 2002).

2.2.1. Yetişkinlikte Bağlanma Tarzları

Bağlanma biçimlerinin çocuklukta ve ergenlikte görece aynı kaldığına ait yeterince bilimsel kanıt bulunmaktadır (Collins 2002, Rothbard 1994) . Bu durumun çocuk yetiştirme tarzlarının aynı şekilde sürmesi ve çocuk ve ergende benzer tepkiler oluşturabileceği ile ilgili de olabileceği öne sürülmektedir (Kalsner 2003).

Bowlby'nin (1979) “bağlanma, beşikten mezara kadar insan davranışının bütünüleyici bir parçasıdır” şeklindeki tanımına rağmen, bağlanma kuramı, uzun süre bebeklik ve çocukluk dönemlerine ve temel bakım veren ile çocuk arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bazı bağlanma kuramcıları da, çocukluk deneyimlerinin ve içsel çalışan modellerin çoğu zaman yaşam boyu aynı kaldığı görüşünü ileri sürmüşlerdir (Çalışır 2009).

Grossmann ve Grossmann , “yabancı ortam” benzeri bir deney düzeneğinde altı yaşındaki çocukların bağlanma biçimleri ile bebeklik dönemindeki bağlanma biçimleri arasında %86’lık bir örtüşme- yakınlık olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Grossman 1991). Bu bulguya dayanarak birçok araştırmacı çocukluk bağlanma biçimlerinin genel kişilerarası ilişkiler, ana babalık ilişkileri ve romantik ilişkileri de içine alacak şekilde yetişkin bağlanması ile bağlantılı olduğunu ileri sürmüşlerdir (Hazan ve Shaver 1994).

Çocukluk döneminde bağlanma figürüyle olan ilişkiler, bireylerin yetişkin yaşamdaki bağlanma stillerinin öngörülmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır ve çocukluk deneyimleri, yetişkinlikte ilişkiyi büyük ölçüde etkiler. (Rothbard 1994).

Yetişkin bağlanmasında, eşler arası ilişki ile bakım veren - çocuk arasındaki ilişkiyi birbirinden ayıran farklardan biri, yetişkin bağlanmasının bağlanma figürü ya da bağlanılan bireye bağımlı olmaması ve ona göre şekillenmemiş olmasıdır. Her iki bağlanma sisteminde de bağlanma figürü vardır, ancak bu roller yetişkin ilişkilerinde yer değiştirebilir. Eşlerden her ikisi de hem bakım veren / koruyan / güvenlik üssü, hem de bu bakıma ihtiyacı olan kişi olabilir (Crowell ve Treboux 1995).

Yetişkin bağlanmasının diğer farklı özelliği de paylaşma, arkadaş ilişkisi, cinsel bağlılık gibi birçok bağ ve ilişkiye de rol oynamasıdır (Ainsworth 1985). Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde bağlanma figürü bakım verir ancak bakım almaz; bebek ya da çocuk güvenlik arar ancak güvenlik sağlamaz. Öte yandan yetişkin bağlanma ilişkilerinin başlıca özelliği karşılıklı biçimde olmasıdır. Her iki taraf aynı zamanda bakım verir ve bakım alır. Diğer fark ise bebek/ çocuğun temel bağlanma figürü genellikle anne ya da baba olmasına rağmen, yetişkinin bağlanma figürü bir akran, genellikle de bir cinsel partnerdir. Özetle; en alışılmış yetişkin bağlanma ilişkileri gibi üç davranışsal sistemin bütünleştirilmesini gerektirir: bağlanma, cinsel birleşme ve bakım (Hazan ve Shaver 1994).

2.2.2. Yetişkinlikte Bağlanmanın Değerlendirilmesi

Literatürde bağlanmanın ölçülmesi konusunda temelde iki tür ölçüm metodu kullanılmakta olduğu göze çarpmaktadır. Birinci yöntem, “yabancı ortam” benzeri gözlem ve yetişkinlerin kendi çocukluklarında ebeveynleri ile ilişkilerinde kullandıkları bağlanma biçimlerinin retrospektif olarak belirlenmesine dayanan görüşmeye dayanan ölçümler. Bu yöntemde en çok kullanılan ölçek George, Kaplan ve Main (1985) ile Main ve Goldwyn (1985) tarafından geliştirilmiş olan Yetişkin Bağlanma Görüşmesi (YBG)’ dir. YBG, bağlanmayı içinde bulunan çekirdek ailedeki ebeveyn ve çocuklar arasındaki ilişkilerden yola çıkarak anlamaya çalışır. Ölçüm sonucunda ebeveynleri güvenli-özerk, saplantılı, kayıtsız –kaçın ve yönelim sorunlu olmak üzere dört kategoriye ayırır (Sümer 2006).

Diğer yöntem ise, yetişkin bağlanma biçimlerinin kağıt-kalem ölçekleriyle ve katılımcıların kendi ifadeleri ile ölçülmesi şeklindedir. Bartholomew, Shaver (1998), Hazan ve Shaver (94) ve Mikulincer bu ikinci yöntemi kullanarak bağlanma kuramını yakın ilişkileri anlamada kullanmışlardır (Mikulincer 2002).

Yetişkinlik dönemindeki bağlanmanın sınıflandırılması ve daha ayrıntılı, tanımlayıcı çalışmalar Hazan ve Shaver (1994) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmacılar, yetişkin bağlanmasının çocuk ve ebeveyn ilişkisindeki bağlanma ile birebir örtüşmemesine rağmen; güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma biçimlerinin yetişkinlikteki yakın ilişkilerde gözlemlendiğini ileri sürmüşlerdir. Hazan ve Shaver (1994), bu hipotezlerini ispatlamak amacıyla her biri Ainsworth'un üç ayrı bağlanma biçimini açıklayan birer paragraf yazıp, örnekleme yetişkinlerden oluşan deneklerin kendilerine en yakın gelen paragrafı seçmelerini istemişlerdir. Deneklere, benlik ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsiller ile çocukluk döneminde aile ilişkileri konularında sorular sorulmuştur. Araştırma sonucunda, çocukluk döneminde ebeveynleri ile yakın ve sevgi dolu bir ilişki biçiminin, yetişkinlikteki güvenli bağlanmanın en temel belirleyicisi olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada; çocukluk döneminde ailesinden kaçınan ve reddedici tutumlar gören yetişkinler, kaçınan bağlanma biçimine sahip olarak sınıflandırılmıştır.

Aile ilişkilerini yakın ve uzak boyutları olan tutarsız bir ilişki olarak tanımlayanlar kaygılı-kararsız bağlanma biçimindeki bireylerdir. Buna ek olarak, sonuçlar, güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin yakın ilişkide zorluk çekmediğini ve ilişkilerinin tutarlı ve uzun süreli olduğunu göstermektedir. Bu grup aynı zamanda genellikle daha mutlu, kendinden emin ve romantik ilişkilere sempatik ve destek vericidir.

Bağlanma biçimi kaygılı-kararsız olan yetişkinlerin, idealleştirilen eşleri tarafından terk edilmekten korktukları, aşırı cinsel çekime, kıskanç ve duygusal dengesizliğe odaklandıkları gözlenmiştir. Kaçınan bağlanma biçimine sahip bireyler ise yakın ilişki kurmaktan uzaktadırlar ve eşlerine soğuk davranmaktadırlar. Zihinsel temsiller boyutundan bakıldığında, farklı bağlanma biçimine sahip olan bireylerin kendilik ve başkalarını temsilleri de değişmektedir. Güvenli yetişkinler genellikle sevildiklerini ve diğerlerinin sevebilir ve güvenilir olduğunu düşünürler. Kaygılı-

kararsız bağlanan bireyler kendilik ve başkaları temsillerinde de güvensizdirler ve anlaşılmadıklarını, başkalarının kendileri kadar bağlı olmadığını düşünürler. Kaçınan bireyler ise, kendilerinin soğuk olduğunu düşünseler de, kendileri hakkında daha olumlu temsiller geliştirmeye ve başkalarının güvenilmez olduğu konusunda zihinsel temsillere sahip olma eğilimindedirler. (Hazan ve Shaver 1994).

Hazan ve Shaver'in yetişkin bağlanmasını ölçmek için Ainsworth'un önerdiği bu biçimleri gözden geçirerek hazırladıkları ölçek, daha sonra da Simpson (1990) , Collins, Read (1990), Mikulincer, Florian ve Weller (1993) gibi birçok araştırmacı tarafından daha da geliştirilerek, yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Bartholomew (1998) ise daha önceden Hazan ve Shaver'in (1994) tanımladığı kategorileri dört kategori haline getirmiştir (Şekil 1). Güvenli (olumlu kendilik-olumlu diğeri), saplantılı (olumsuz kendilik-olumlu diğeri), korkulu (olumsuz kendilik-olumsuz diğeri) ve kayıtsız (olumlu kendilik-olumsuz diğeri).

Güvenli ve saplantılı kategorileri kavramsal olarak Hazan ve Shaver'in güvenli ve kararsız-ambivalent kategorilerine benzerken, korkulu ve kayıtsız kategorileri ise; iki farklı kaçınma boyutu üzerinde toplanabilecek kategoriler olarak oluşturulmuştur (Brennan Shaver 1998). Güvenli bireyler yakınlık ve özerklik konusunda rahat olmakla birlikte, saplantılı yetişkinler ilişkilerinde de saplantılı, korkulu yetişkinler, yakınlıktan korkup sosyal ortamlarda kaçınan ve kayıtsız yetişkinler de ilişkilerinde kayıtsız ve bağımlılığa karşı tepkisel tutumlar sergilerler (Bartholomew Horowitz 1991).

Bartholomew ve Horowitz, (1991) bu temel boyutların kesişme noktalarında dört bağlanma modeli tanımlamaktadır. Güvenli bağlanma biçimi olumlu benlik ve başkaları modelleri ile tanımlanırken bunun karşıt kutbunda bulunan korkulu biçim olumsuz benlik ve başkaları modeli ile tanımlanmaktadır. Birbirinin kavramsal olarak zıttı olan diğer iki bağlanma biçiminden saplantılı biçim olumlu başkaları ve olumsuz benlik modeli kombinasyonu ile tanımlanırken, kayıtsız biçim olumsuz başkaları fakat olumlu benlik modeli ile tanımlanmaktadır. Bağlanma davranışlarının Ainsworth ve arkadaşlarının yaklaşımı uyarınca hem temel boyutlarda hem de

bağlanma boyutlarında tanımlanmasının ölçüm bakımından avantajları olduğu öne sürülmüştür (Griffin Bartholomew 1994).

Bartholomew ve arkadaşlarının çalışmalarından sonraki çalışmalarda, bağlanma boyutlarının kategorilerden daha açıklayıcı olduğu ve temel boyutlar düzeyindeki bağlanma biçimlerinin tanımlandığı kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, Brennan ve arkadaşları faktör analiziyle temel boyutları belirlemek için farklı bağlanma ölçeklerinde kullanılan 323 maddeyi geniş bir örnekleme uygulayarak çalışmışlardır (Bartholomew 1991). Faktör analizi sonucunda, araştırmacılar yetişkin bağlanma davranışlarının iki ana boyutta tanımlandığını bulmuştur: yakın ilişkilerde kaygı ve başkalarıyla yakınlaşmayı önleme. Kaçınma boyutu başkalarına yakın olmaktan veya başkalarının kendisine yakın olmasından ve bağımlı olmaktan hissedilen rahatsızlığı, kaygı boyutu ise yakın ilişkilerde hissedilen reddedilme ve terk edilme konusundaki aşırı duyarlılığa bağlı bağlanma kaygısı olarak tanımlamaktadır.

Brennan ve arkadaşları araştırmaları sonucunda kaygı ve kaçınma boyutlarının onsekizer maddeyle ölçüldüğü Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'ni (YİYE; Experiences in Close Relationships Inventory) geliştirmişlerdir. Ölçekteki her iki boyutun da hem farklı güvenirlik ölçütleri hem de ölçüm geçerliği bakımından yeterli olduğu bulgularla ortaya konulmuştur (Brennan 1998). Şekil 1'de gösterildiği gibi, Bartholomew ve Horowitz'in (1991) modeli ile benzer olarak, YİYE ile ölçülen kaygı ve kaçınma boyutları kullanılmış ve kişiler dört bağlanma kategorisi içinde sınıflandırılmıştır. Kaygı boyutu ile benlik modelinin, kaçınma boyutu ile başkaları modelinin, yüksek düzeyde ilişkili olacağı düşünülmüştür (Brennan 1998). Güvenli bağlanma ; düşük düzeyde kaygı ve kaçınma boyutu ile tanımlanırken, korkulu bağlanma her iki boyutunda yüksek düzeyleriyle tanımlanmaktadır. Saplantılı bağlanma biçimi yüksek kaygı ve düşük kaçınma ile tanımlanırken, kayıtsız bağlanma düşük kaygı ve yüksek kaçınma birleşimiyle tanımlanmaktadır.

Şekil 1'de gösterildiği gibi, YİYE, boyutları ve tanımlanan bağlanma biçimleri bakımından, dört kategori modelinin bir devamı niteliğindedir. Ancak Bartholomew ve arkadaşları tarafından geliştirilen ölçekler (IA ve İÖA) ve YİYE ölçüm biçimi ve ölçme gücü bakımından farklılaşmaktadır. Bartholomew ve arkadaşlarının ölçekleri dört bağlanma biçiminin ölçülmesine dayanmakta ve iki temel boyut olan benlik ve

başkaları modelleri, ölçülen dört biçimden oluşturulmaktadır. Griffin ve Bartholomew'un (1994) çalışmalarında gösterdiği gibi dört bağlanma biçiminin modele uygun olarak hesaplanmasından, bireylerin bağlanmaya ilişkin zihinsel modelleri üretilmektedir. YIYE'de ise öncelikle iki boyut (kaygı ve kaçınma) ölçülmekte ve bu iki boyut üzerinde küme analizi kullanılarak dört bağlanma biçimi (alt grubu) oluşturulmaktadır (Fraley 1998). Ölçüm tekniklerinde ve sınıflandırma stillerinde farklılıklar olmasına rağmen, hem çocuklarda hem de yetişkinlerde kaygı ve kaçınma boyutlarının bağlanma davranışlarını tanımlayan en temel iki boyut olduğu hususunda geniş bir fikir birliği vardır (Çubuk 2011).

Kendilik Modeli

		Olumlu	Olumsuz
Başkaları Modeli	Olumlu	GÜVENLİ (Yakınlığa karşı rahatlık ve otonomi)	SAPLANTILI (İlişkilerde saplantılı olma)
	Olumsuz	KAYITSIZ (Yakınlığa karşı kayıtsızlık ve karşıt bağımlılık)	KORKULU (Yakınlığa karşı korku ve sosyal olarak içe çekilme)

Şekil 1. Bartholomew ve Horowitz'ın Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew ve Horowitz (1991), bu modeli kişinin kendisinin ve başkalarının olumlu ve olumsuz içsel çalışma modelleri olmak üzere dört boyutta yeniden adlandırmışlardır. Bu yeni bağlanma biçimlerinde bireyin kendilik ve başkaları için sahip olduğu olumlu ve olumsuz zihinsel temsilleri içerilmektedir. Bartholomew ve Horowitz tarafından geliştirilen bu model, yetişkin bağlanmasına yönelik ek araştırmalarla desteklenmektedir. (Diehl 1998).

2.2.3. Bağlanma Biçimleri ve Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Çocuklukta oluştuğu iddia edilen bağlanma biçimlerinin bireylerin yetişkin dönemdeki ilişkilerinin biçimlenmesinde önemli etkilere sahip olduğuna ilişkin ileri sürülen savlar birçok araştırmacı tarafından çalışılmış ve inandırıcı bulgulara ulaşılmıştır.

Kobak ve Hazan (1991), eşlerden her ikisinin de güvenli bağlanma stiline sahip olması ile evlilik doyumu arasında önemli bir bağlantı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca güvenli bağlananlar diğer bağlanma biçimi kullananlara göre evlilik ilişkisindeki sorunların giderilmesinde daha yapıcı çözümler bulabilmektedirler.

Lussier, Sabourin ve Turgeon (1997), kaçınan ve kaygılı eşlerin güvenli bağlananlara göre evlilikle ilgili daha çok gerginlik belirttiklerini bulmuşlardır. Son olarak, Senchak ve Leonard (1992), iki güvenli eşin, biri güvenli diğeri güvensiz gibi karma bağlanma biçimine sahip eşlerden daha çok yakınlık ve daha az sözel saldırganlık ve boşanma yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sözü edilen araştırmada, her iki eşin de güvenli olduğu evliliklerde, evlilik yaşantısının daha fazla sevgi ve daha az çatışma göstermekte olduğu ileri sürülmüştür.

Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu'nun (1999) 100 evli çift üzerinde yaptığı çalışma sonuçlarına göre, evli kişilerde kayıtsız, saplantılı, korkulu, ve güvenli bağlanma stillerine sahip olan kişilerden ,saplantılı ve güvenli bağlanma biçimi olanların evlilik uyum puanları yüksek çıkmıştır.

Pek çok araştırma, ilişki doyumu ve güvenli bağlanma biçimleri arasında pozitif ve güvensiz bağlanma arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. En yüksek uyumu güvenli bağlanan bireyler gösterirken, en düşük uyumu ise, kaygılı-kararsız bağlanan bireylerin yaşadığına dair bulgular söz konusudur (Feeney 1991).

Bazı çalışmalar da ilişki uyumunu bireyin bağlanma stili ile birlikte eşin bağlanma stiline de etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Kirkpatrick ve Davis, her iki çift de ilişkilerine güvensiz bir şekilde bağlandıklarında, ilişki uyumlarının yüksek olduğunu bildirmiştir. Buna benzer durumlarda sıklıkla eşlerden birinin bağlanma biçimi kaygılı iken, diğerinininki kaçınandır. Diğer deyişle, kaçınanlar

kaygılıları, kaygılılar da kaçınanları daha çekici olarak değerlendirmişlerdir. Bu birbirlerinin beklentilerini karşılayan çiftler olmalarından kaynaklanmaktadır. Kaygılı bağlanan bireyler kaçınan bağlananlardan daha çok ilişkilerine yatırım yaparken, kaçınan bağlananlar da kaygılılardan daha az ilişkilerine tutunurlar. Kaçınan bağlanma biçimine sahip bireyler, eşlerinin bağlı ve bağımlı olmasını; kaygılı bağlananlar ise eşinin yakınlıktan kaçınan ve kendini geri çeken taraf olmasını beklerler. Araştırmacılar, kadınların bağlanma biçimleri kaygılı-kararsız olduğunda, her iki eşin de daha düşük bir doygunluk seviyesine sahip olduğunu belirtmişlerdir. Kaygılı bir kadının ilişkide aşırı uzlaşma, onaylama ve yakınlık gibi geleneksel kadınsı davranışları kocası tarafından özgürlüğünü kısıtladığı şekilde algılabilmektedir (Kirkpatrick ve Davis 1994).

Collins ve Read tarafından yapılan başka bir çalışmadan elde edilen bulgular, kadınların kaygılı bir biçimle ilişkilerine bağlı olmalarının, erkeklerin uyum düzeylerinin azalmasına sebep olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, erkeklerin ilişkide yakınlık istemeleri kadınların uyumunu artırmaktadır. Araştırmacılar bu durumu kadınlara ve erkeklere farklı toplumsal cinsiyet rollerinin yüklenmesiyle açıklamaktadır. Ayrıca erkeklerin daha çok özerk olmak için kadınların ise daha çok duygusal yakınlık için sosyalleştiklerini belirtmişlerdir (Collins ve Read 1990).

Kobak ve Hazan çiftlerin zihinsel modellerinin benzer olmasının evlilik uyumunu artırdığını belirtmişlerdir. Olumlu zihinsel temsiller ilişkide yapıcı tutumların kullanılmasını belirlemektedir. Ek olarak, bağlanma biçimleri bazı uyumsuz çiftlerin ilişkilerini neden sürdüğünü açıklayabilir (Kobak ve Hazan 1991).

Davis, ilişkisinde terk edilme kaygısı yaşayan ve saplantılı kaygılı-kararsız bireyin, ilişkisi istediği gibi olmasa da, bunu sürdürebilmek için özel bir çaba gösterebileceğini belirtmiştir. Kaygılı-kararsız bağlanan bireylerin tutarlı bir ilişkileri olmasına rağmen ilişkideki doyum düzeyleri düşüktür (Davis 1999). Morgan ve Shaver çalışmalarında, uyumsuz veya yüksek düzeyde çatışmanın yaşandığı ilişkilerde, kaygılı bağlananların, bağlanma düzeylerinin diğer ilişkilerden daha yüksek olduğunu öne sürmüşlerdir (Morgan 1999).

Bir başka araştırmada ise bağlanma stillerinin evlilikte uyum ve eşler arasında depresif semptomlar arasındaki ilişkiyi belirlediği ve dengelediği yönündeki hipotez test edilmiştir. 91 evli çiftle yapılan araştırmada, kaygılı-kaçınan bağlanma stili puanlarının, hem kadın eş, hem erkek eşlerde evlilikte uyum ve depresif semptomlar arasındaki ilişkiyi belirlediği ve dengelediği görülmüştür. Güvenli bağlanma stili puanlarının ise, kadınlarda evlilikte uyum ve depresif semptomlar arasındaki ilişkiyi belirlediği ve dengelediği görülmüştür. Bu bulgular, evlilik ilişkilerinde, güvensizlik ve depresif semptomlara yatkınlık arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Scott ve Cordova 2002).

İlişkide uyum, çatışma ve bağlanma biçimleri , bağlanma düzeyi, üzerine Kirkpatrick ve Davis'in boylamsal çalışması,güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin güvensiz bağlanan bireylerle karşılaştırıldığında daha yüksek bir ilişki düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Ancak, kaçınan bağlanma stiline sahip erkeklerle kaygılı bağlanan kadınların ilişkilerinin, güvenli bağlanan evli bireylerin ilişkileri kadar uzun sürdüğü ve bu bireylerin bağlanma düzeylerinin de yüksek olduğu gözlenmiştir. Araştırmacılar, bunu kaygılı kadınların ilişkilerinde özverili olmalarına, ilişkilerinin sona ermesine yönelik kaygılarının olmasına, ve ilişkilerini sürdürmek için çaba göstermelerine bağlamıştır. Buna karşılık, kaygılı-kararsız ve güvenli bağlanan kadınlara kıyasla kaçınan bağlanma biçimi olan kadınlar, ilişkiyi sürdürmeye yönelik daha düşük güdüye sahip oldukları da belirtilmiştir. (Kirkpatrick ve Davis 1994) Bu nedenle bu kişiler ilişkilerini daha kolay bir şekilde sonuçlandırabilirler (Büyükşahin 2006).

2.3. İnternet Bağımlılığı

İnternet bağımlılığı ya da sorunlu internet kullanımı psikiyatrinin en yeni ilgi alanlarından biridir. İletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak için geliştirilen internet, tahmin edilenin ötesine geçmiş, bazı kullanıcılar internet girişlerini kontrol edememiş ve iş, sosyal ve özel işlevlerinde sorun yaşamaya başlamışlardır (Zahra 2015). İnternetin bu denli hızla yayılmasının nedenleri birçok araştırmanın konusu olmuştur.

İnternet kullanımındaki hızlı artış, bazı kişiler için sorunlu kullanım hatta bağımlılık olgusunu ortaya çıkarmıştır. İnternet kullanımıyla ilgili aşırı zihinsel işgal, kullanımı kısıtlama ve kontrol etme konusunda tekrarlanan düşünce, erişmeyi bırakmayı durdurma başarısızlığı, çeşitli düzeylerde işlevselliğin bozulmasına rağmen internetin kullanılmaya devam edilmesi, artan zamanlarda internet üzerinden vakit geçirmesi, internetin aşırı ve kötü kullanımı ile ilgili sorunlar tanımlanmıştır (Zahra 2015).

Goldberg , ‘İnternet bağımlılığı’ tanımını yaparak tanı ölçütlerini ilk olarak tanımlamaya çalışan kişidir. Goldberg, DSM sisteminin katılığını eleştirmek amacıyla DSM-IV’ te yer alan madde bağımlılığı ölçütlerini, kontrol edilemeyen internet kullanımına uyarlamış ve kendi internet sitesinde yayınlamıştır. Bu ölçütler arasında internet kullanımı hakkında fanteziler ve rüyalar, istemli ya da istemsiz parmak hareketleri bulunmaktadır (Goldberg 1995). Young ise DSM IV’te kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar ‘dürtü kontrol bozuklukları’ olarak değerlendirildiği için internet bağımlılığına en yakın bozukluğun DSM-IV’te dürtü kontrol bozuklukları başlığı altında yer alan ‘patolojik kumar oynama’ olduğuna kanaat getirmiş ve patolojik kumar oynama ölçütlerini temel alarak internet bağımlılığı ölçütlerini belirlemiştir. Patolojik kumar oynama için toplam 10 ölçüt olması ile birlikte bunlardan ikisi internet kullanımına uyarlanamadığı için dahil edilmemiş ve toplam 8 ölçüt tanı ölçütleri içine alınmıştır. Young oluşturduğu bu 8 ölçütten en az 5 ya da daha fazlasına evet cevabını internet bağımlılığı için yeterli görmüştür (Young 1998).

Young’un internet bağımlılığı ölçütleri

- İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (sürekli olarak interneti düşünme, internette yapılan aktivitelerin hayalini kurma, internette yapılması planlanan bir sonraki etkinliği düşünme, vb),
- İstenilen keyfi almak için giderek daha fazla oranda internet kullanma gereksinmesi duyma,
- İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ya da tamamen bırakmaya yönelik başarısız girişimlerin olması,

- İnternet kullanımının azaltılması ya da tamamen kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük veya kızgınlık hissedilmesi,
- Başlangıçta planlanandan daha uzun süre internette kalma,
- Aşırı internet kullanımı nedeniyle aile, okul, iş ve arkadaş çevresiyle sorunlar yaşama, eğitim veya kariyer ile ilgili bir fırsatı tehlikeye atma ya da kaybetme,
- Başkalarına (aile, arkadaşlar, terapist, vb) internette kalma süresi ile ilgili yalan söyleme,
- İnterneti sorunlardan kaçmak veya olumsuz duygulardan (örneğin, çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı) uzaklaşmak için kullanma.

İnternet bağımlılığının tanımı ve sınıflandırılması konusunda tam bir yargının olmaması nedeniyle, APA tarafından hazırlanan DSM-IV ve WHO tarafından hazırlanan ICD-10’ da internet bağımlılığının tanısı bulunmamaktadır (Şahin 2011). İnternet kullanımının kavramsal olarak çok geniş bir alanı kaplaması ve gerekli ve faydalı kullanımların da bulunması nedeniyle DSM-V’de internet bağımlılığı yerine daha özgül bir internet kullanım alanı olan “internet oyun bozukluğu” kavramına yer verilmiştir. İnternet bağımlılığı ise, davranış tabanlı bağımlılık içerisinde yer alan patolojik kumar oynama ölçütleri dikkate alınarak saptanabilmektedir.

Kontrol dışı internet kullanımı aynı zamanda ‘bilgisayar bağımlılığı’, ‘patolojik internet kullanımı’ ‘online bağımlılık’, ‘aşırı internet kullanımı’, ‘internet bağımlılığı bozukluğu’, ‘siberalan bağımlılığı’, ‘siber bağımlılık’ ‘sorunlu internet kullanımı’, ‘net bağımlılığı’ ‘teknolojik bağımlılık’, ‘kompulsif internet kullanımı’, ‘internet davranış bağımlılığı’ gibi değişik isimlerle adlandırılmıştır. Çalışmalarda bu tanımlamalardan hangisinin kullanılacağı hakkında bir fikir birliği bulunmamaktadır. Ancak kullanılan terimin ne olduğuna bakılmaksızın, internetin bu şekilde kullanılması şeklindeki davranış örüntüsü kimyasal olmayan, davranışsal bir bağımlılık olarak değerlendirilmiştir (Hall 2001).

2.3.1. İnternet Bağımlılığının Epidemiyolojisi

İnternet bağımlılığı yaygınlığının %1.5-8.2 arasında değiştiği bildirilmektedir (Peterson 2009). Üç farklı kültürde internet bağımlılığının yaygınlığı ve farklı

ölçekler kullanan üç çalışma örneği verirse; Norveç'te Young'un 'Diagnostic Questionnaire for Internet Addiction-YDQ' kullanılarak internet kullanan ve kullanmayan 12-18 yaş arasında 3237 ergen ile yapılan çalışmada internet bağımlılığının yaygınlığı %1.98 olarak bulunmuştur (Johansson A 2004). Amerika Birleşik Devletleri'nde 'Pathological Internet Use Scale-PIUS' kullanılarak yapılan çalışmada ise, daha önce internet kullanmayan altı katılımcının bulunduğu 277 kolej öğrencisi üzerinde patolojik internet kullanma yaygınlığı %8.1 olarak bulunmuştur (Morahan 2000). Tayvan'da 'Chinese Internet Addiction Scale- Revision, CIAS-R' kullanılarak gerçekleştirilen 4710 üniversite birinci sınıf öğrencisi ile yapılan çalışmada %17.9 oranında internet bağımlılığı bulunmuştur (Tsai 2009).

Toplumsal cinsiyete dayalı farklılıklar açısından, topluma dayalı ve online araştırmaların yanı sıra klinik örnekler, internet bağımlılığının erkeklerde daha yaygın olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar internet bağımlılığının 20'li yaşların sonu ve 30'ların başında başladığını göstermesine rağmen, internet bağımlılığının doğal seyri henüz tam olarak anlaşılamamıştır. (Shaw 2008).

Ülkemizde 2016 Nisan Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre hanelerin % 76.3'ü internet erişimine sahiptir. İnternet erişimi olmayan hanelerin % 59'u evden internete bağlanmama nedeni olarak internet kullanımına ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre bilgisayar ve internet kullanım oranları 2016 yılı Nisan ayında 16-74 (internet kullanımının en yüksek olduğu yaş grubu) yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54,9 ve %61,2 oldu. Bu oranlar erkeklerde %64,1 ve %70,5 iken, kadınlarda %45,9 ve %51,9'dur. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2015 yılında sırasıyla %54,8 ve %55,9'du. Bilgisayar ve internet kullanımının tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksek olduğu görülmekte(<http://www.tuik.gov.tr/PreHAberBultenleri.do?id=2115> Erişim Tarihi: 01 Mart 2017).

İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında, 2016 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %82,4'ü sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken, bunu %74,5 ile paylaşım sitelerinden video izleme, %69,5 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, %65,9 ile sağlıkla

ilgili bilgi arama, %65,5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve %63,7 ile İnternet üzerinden müzik dinleme (web radyo) takip etti.

Türkiye’de internet bağımlılığı ile ilgili çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Tahiroğlu ve ark’nın 2009 yılında 3975 ergen üzerinde yaptığı çalışmada %7.6 oranında muhtemel internet bağımlılığı olduğu bulunmuştur (Tahiroğlu 2008). Palaz tarafından 2016 yılında, 201 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada ise internet bağımlılığı oranı %15,9 olarak bulunmuştur (Palaz 2016). Gunnar tarafından 2016 yılında 1160 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada, öğrencilerin % 81,6’sı normal internet kullanıcısı, % 18,4’ü problemlili internet kullanıcısıdır. İnternet bağımlısı olanların oranı ise % 2,1 (25 kişi) olarak bulunmuştur (Gunnar 2016).

2.3.2. İnternet Bağımlılığının Alt Tipleri

Bazı araştırmacılar, kontrolsüz internet kullanıcılarının gerçekten internet bağımlıları olmadığını, internetten aldığı kumar, sohbet, alışveriş ve oyun gibi malzemelere bağımlı olduklarını belirtmektedirler. Bu nedenle gerçekten internete bağımlı olanlarla internet üzerinden başka bağımlılıklarını tatmin edenlerin ayrımını yapmak önemlidir (Griffiths 2000, Li S 2006). Young, 35 kişi üzerinde gerçekleştirdiği çalışması sonucunda internet bağımlılığını 5 alt tipe ayırmıştır. Bunlar; sanal seks bağımlılığı (cybersexual addiction), sanal ilişki bağımlılığı, internet kompülsiyonları (net compulsions), aşırı bilgi yükleme (information overload), bilgisayar bağımlılığı (computer addiction) dir. Sanal seks bağımlılığı (cybersexual addiction); tipik olarak izleme, download etme, online porno alışverişi ya da chat odalarında cinsel fantazilerin role playlerini kapsar. Sanal ilişki bağımlılığı (cyber-relationship addiction); aşırı derecede online ilişki kurma ya da sanal seksle ilişkili olabilir. Online ilişkiler gerçek hayattaki ilişkilerden daha önemli bir hale gelir. İnternet kompülsiyonları (net compulsions); bu alt tip davranışların geniş bir kategorisini içerir. Online kumar, alışveriş ve borsayı içerir. Çok miktarda maddi kayıplarla sonuçlanabilir. Aşırı bilgi yükleme (information overload); bilginin toplanması, organize edilmesi ve aranması için aşırı zaman harcanmasıdır (kompulsif bir şekilde internette surf yapma ya da veritabanı araması). Computer addiction;

kişilerin bilgisayarda yüklü bulunan oyunlara bağımlı olmasıdır. Bu oyunlar nedeniyle çalışanlar çalışma saatlerini iş yerine oyunlara harcarlar (Young 1999).

2.3.3. İnternet Bağımlılığının Tedavisi

İnternet bağımlılığı görece yeni bir kavram olması nedeniyle üzerinde görüş birliğine varılmış ve kanıta dayalı tedavi yöntemleri sınırlıdır. İnternet bağımlılığı tedavisi için önerilen yöntemler, psikoterapi ağırlıklı olmak üzere bazı farmakolojik girişimleri içermektedir.

İnternet bağımlılığının bilişsel davranış modelinin altında yatan psikopatoloji, internet bağımlılığı semptomlarına neden olsa da, internet bağımlılığının belirtileri internet bağımlılığına özeldir ve temel psikopatoloji ile internet bağımlılığı ayrı ayrı araştırılmalı ve hedef alınmalıdır (Davis 2001). Young ise bazı insanların depresyonda veya bipolar bozukluğun depresif epizodunda olduklarını, bu kişilerde bağımlı internet kullanımına sebep olacak bilişler belirlenirse, böyle durumlarda temel psikopatolojiye müdahale edilerek, tedavinin ardından internet kullanımının düzelip düzelmediğinin izlenmesi gerektiğini öne sürmüştür (Young 2007).

İnternet bağımlılığı ile ilgili farmakolojik tedavi çalışmaları, özellikle son yıllarda yapılan birkaç çalışma ile sınırlıdır. İnternet bağımlılığı ile ilgili farmakolojik çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, internetin sosyal yönüyle ilişkili olarak yaygınlaşmasında psikoterapötik girişimlerin bir öncelik olarak düşünülmesi gerektiği söylenebilir.

İnternet bağımlılığının psikoterapisiyle ilgili araştırmalarda genellikle çok modelli terapi uygulamaları kullanılmıştır. Bilişsel davranışçı terapide internet bağımlılığı etkinliğini ve prognozunu ortaya koyan şu ana kadar yapılan en önemli çalışma, Young'un 114 internet bağımlısının sadece kognitif davranışçı terapi ile izlendiği çalışmasıdır. Bu çalışmada; hasta motivasyonu, online zaman yönetimi, sosyal ilişkilerde düzelme, cinsel işlevde düzelme, internet dışı aktivitelerle uğraşabilme, problemli uygulamalardan kaçınma becerisi 3., 8., 12. seanslarda ve 6. Ayda değerlendirilmiştir. Olguların çoğunda üçüncü seanstan itibaren klinik düzelme başlamış, sekiz seans sonunda belirgin klinik düzelme sağlanmıştır. Olgular kazanımlarını altı aylık izlem süresince korumuştur. En etkin düzelme terapinin

erken döneminde online zaman yönetiminde görülmüştür. İnternet dışı ilişkileri canlandırma, internet dışı aktivitelere girme gibi sosyal sorunlar terapinin geç dönemlerinde, genellikle de 12. seansta düzelmiştir. En az başarı internet dışı cinsel işlevde elde edilmiştir. Birçok hasta cinsel sohbet ve online pornografiden uzak durabilirken, evlilik ilişkilerinde sıkıntı yaşadığını bildirmiştir. 6 aylık izleme sürecinde 5 kişi boşanmış, partnerleriyle tatmin edici bir cinsel ilişkiyi yeniden kazanamamıştır (Young 2007). Onaltı haftalık bir kognitif davranışçı grup terapisi çalışmasında, cinsellik için interneti kullanan 35 erkek üzerinde motivasyonel görüşme ve bilişsel davranışçı terapi girişimleri kullanılmıştır. Yaşam kalitesi ve depresyon puanlarında iyileşmeler gözlenmesine karşılık, internet kullanımında anlamlı düzelme gözlenmemiştir. Bu çalışmada aynı zamanda tedavi sonuçlarında komorbiditenin etkisini araştırmak amacıyla bağımlılar ‘anksiyete’, ‘dikkat eksikliği hiperaktivite’ ve ‘duygudurum’ olmak üzere 3 kategoriye ayrılmış ve tedavide en iyi sonuçların ‘anksiyete’ grubunda elde edildiği, ‘duygudurum’ grubunun göreceli olarak yanıt verdiği, ‘dikkat eksikliği hiperaktivite’ grubunun ise tedaviye belirgin yanıt vermediği saptanmıştır (Orzack 2006).

İnternet bağımlılığı tedavisinde alkol bağımlılığı ve madde kötüye kullanımı için yapılan tedavilerden elde edilen bilişsel davranışçı terapi yaklaşımı, yeterli ampirik kanıt eksikliğine rağmen en etkili yöntem gibi gözükmektedir (Young 2007). İnternet bağımlılığı olan birçok hasta yakını bağımlıyı tedavi yollarını bulabilmek için yardım arayışı içindedir ve çaresizlik içinde farklı kurumlara başvuruda bulunur. Şaşırtıcı şekilde birçok internet bağımlısı aile, iş, sosyal yaşantısının bozulmasına karşın tedavi arayışında olmazlar ve sorunlarıyla ilgili farkındalıkları azdır.

Araştırma bulgularının da desteklediği gibi internet bağımlılığı tedavisinin ilk aşaması olarak motivasyonel görüşme tekniklerinden yararlanabilir. (Sheck 2009). Bazı internet bağımlılarında sırt ağrıları, uyku paterninde bozulma, karpal tünel sendromu, hareket azlığına bağlı kilo alımı gibi fiziksel semptomlar ortaya çıkar (Young 1998). İnternet bağımlılığını kabul etmeyen kişide bu fiziksel belirtileri öne sürerek ortak tedavi hedefleri oluşturabilir. Bilgisayar gündelik hayatta önemli işlevlere sahip olduğundan internette tamamen uzaklaştırma şeklindeki tedavi modelleri pratik olmayacaktır. Terapi, diğer bağımlılıkların aksine, düzenli, kontrollü

ve yönlendirilmiş internet kullanımını ve internet'ten uzak tutan alternatif etkinlikler geliştirme tekniklerini içerir. Young tarafından oluşturulan bilişsel davranışçı terapi programında internet bağımlılığının tedavisi zamanla sınırlıdır ve genelde üç ay veya 12 oturum sürmektedir. İnternet bağımlılığının bilişsel davranışçı terapisinde, terapisinin erken safhasında davranışsal müdahaleler yapmak uygun olabilir (Young 2007).

2.4. İnternet Bağımlılığı ve Evlilik Uyumu

İnternete erişim büyüyen bir olgudur. Her gün daha fazla insan internet kullanıcıları arasında yer almakta ve internete bağımlı hale gelmektedir. Türkiye istatistiklerine baktığımızda; ülkemizdeki 79.14 milyonluk nüfusun, 46.3 milyonunun internete bağlandığını görüyoruz. İnternet kullanıcılarının 42 milyonu aktif olarak sosyal medyada yer alırken, bu kullanıcıların 36 milyonu ise sosyal medyaya mobil cihazlardan ulaşmaktadır.

İnternet bağlantılarının hızla artması göz önüne alındığında, İnternet kullanımının potansiyel avantaj ve dezavantajlarının sıcak tartışmalara maruz kalması şaşırtıcı değildir. Bazıları İnternet erişiminin faydalarını vurgularken (örneğin, hemen hemen her konuda bilgiye 24 saat erişmek ve birkaç saniyede insanları ve yerleri birbirine bağlama yeteneği gibi) diğerleri, aşırı kullanımını ve bağımlılık yapıcı özelliklerini vurgulamaktadır (Beard 2005).

Günümüzde, internet teknolojisi ve sosyal ağlar insanların hayatlarının bir parçası oldu ve ciddi sosyalizasyona sebep olarak, evlilik ve evlilik doyumunu etkilemekte ve pek çok endişeyi beraberinde getirmektedir. Çünkü evlilik doyumunda herhangi bir istikrarsızlık ve gevşeklik ya da bir evliliğin başarısızlığı, çiftlerin zihinsel rahatlamasını engellemekle kalmaz aynı zamanda ailenin yaşayabilirliğini de riske atmaktadır.

Özellikle eşlerden birinin internet üzerinden siber-ilişki içinde olması evliliklere yeni bir boyut kazandırmaktadır. Ailenin işleyişi ile internet kullanımı arasında bir neden-sonuç ilişkisi aranabilir. İnternet'in evde kullanılması, ister istemez, hem eşler arası ilişkiler hem de çocukların eğitimi ve ebeveyn-çocuk ilişkileri ile bağlantılıdır.

Doğrudan kanıt bulunmamasına rağmen, yoğun İnternet kullanımının yakın ilişkilerin kalitesini düşürebileceğini önermek için teorik nedenler vardır. Yakın ilişkiler üzerine yapılan araştırmalar, onaylanma ve şefkat görmenin, uyumlu ve uzun süreli ilişkilerin sürdürülmesi için temel gereklilikler olduğunu göstermektedir (Reis & Shaver, 1988). Yakın ilişkiler içerisindeki insanlar, eşlerinin onlarla ilgilendiklerinden ve ihtiyaçlarına cevap vereceklerinden emin olmalıdır. (Holmes & Rempel, 1989; Murray, 1999). Eşlerden biri İnternet'i yoğun şekilde kullandığında, diğerinin ihtiyaçlarına daha az cevap verebilmektedir. İnternetteki tanışma siteleri, ilişki arayanlarla iletişime geçmeyi kolaylaştırdığından bu sitelere giren insanların alternatif ilişkileri hayal etmesini sağlayarak mevcut ilişki ile olan memnuniyet ve bağlılığı azaltmaktadır (Frost, Chance, Norton, & Ariely, 2008).

Ayrıca, yoğun İnternet kullanıcılarının eşleri, internet'in alternatif veya gayri meşru ilişkiler bulmak için kullanıldığını kolayca düşünebilir. Ampirik çalışmalar da bu öneriyi destekler niteliktedir. Örneğin, Muise, Christofides ve Desmarais (2009), Facebook kullanımının Facebook kıskançlığını yaşamakla pozitif yönde anlamlı olduğunu bulmuştur. Bu bulguyu yazarlar; sosyal paylaşım ağ sitelerinin eşlerinin ilişkileri ve etkileşimleri hakkında kişileri, sosyal ağ sitelerinin yardımı olmadan sahip olmayacakları bilgilere ulaşmasına imkan tanınması olarak açıklamaktadır.

Eşlerinin ilişki ve etkileşimlerini öğrenmek insanlarda kıskançlık yaratabilmektedir. Bu kıskançlık da yersiz değildir: Cooper, McLoughlin ve Campbell (2000), İnternet'ten sadakatsizliğin giderek daha yaygın hale geldiğini bildirmektedir. İnternette duygusal veya fiziksel sadakatsizlik olarak düşünülebilecek birçok etkinlik vardır (ör. Başkalarıyla sohbet yoluyla çevrimiçi duygular paylaşma, cybersex veya pornografi). Yapılan bazı çalışmalar pornografi tüketiminin zamanla insanların kendi cinsel ilişkilerini daha az tatmin edici bulmalarına sebep olduğunu tespit etmiştir (Peter & Valkenburg, 2009; Underwood & Findlay, 2004; Zillmann, 1989). İnternet'i cinsel amaçlarla kullanmak, yoğun internet kullanımının sebeplerinden biri olmakla birlikte esas ilişkide cinsel tatminin azalmasına böylece ilişkinin kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (Meerkerk ve diğerleri, 2006).

İnternet bağımlılığı üzerine yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğu lise ve üniversite öğrencileri arasında yapılmış ya da aile içi ilişkiler daha çok çocuk ve ebeveyn ilişkisi üzerinden ele alınmıştır. (Byun ve ark., 2009). Bildiğimiz kadarıyla, İnternet kullanımının evlilik ilişkilerinin kalitesine olabilecek etkisini inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Buna ek olarak, internet bağımlılığının çiftler arasında araştırılması, İnternetin yükselişinden bu yana en eski soruların birine: çevrimiçi etkinlikler, (samimi) sosyal ilişkilerin kalitesini nasıl etkiliyor? Sorusuna dair bir fikir vermektedir.

2.5. İnternet Bağımlılığı ve Bağlanma Stilleri

İnternet bağımlılığı ve bağlanma ilişkisini araştıran çalışma sayısı oldukça azdır. Sang-Eun Shin ve ark. tarafından internet bağımlılarında bağlanma özelliklerinin incelendiği çalışmada 141 erkek katılımcı problemleri internet kullanımı ve alkol kullanımı açısından değerlendirilmiş ve her iki grup bağlanma özellikleri ile ilişkili olarak karşılaştırılmıştır. İnternet bağımlılığı, hem kaygılı hem de kaçınan bağlanma ile, özellikle de kaçınan bağlanma ile ilişkili bulunmuştur (Shin Se 2011). Choi (2003), kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimleri ile internet bağımlılığı arasında güçlü ilişki bulmuşlardır.

Debernardi (2012)'nin yaptığı araştırmasına göre, kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimlerinin problemleri internet kullanımının dört alt faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır. Ayrıca, bağlanma biçimlerinden kaygılı bağlanan bireyler ile çevrimiçi sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın genel sonucu ise kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimleri, problemleri internet kullanım riskini artırmaktadır.

Odacı ve Çıkrıkçı'nın (2014) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, kayıtsız ve saplantılı bağlanma biçimleri ile problemleri internet kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Kayıtsız bağlanma biçimine sahip bireylerin, gerçek yaşamda duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanmaları internet kullanımına olan eğilimlerini artırmıştır.

Şenormancı'nın (2013) internet bağımlılığı tanısı konan hastalarda bağlanma ve aile işlevleri ni incelediği araştırmasında, internet bağımlılığı, sadece bağlanma kaygı alt boyutu ile ilişkili bulunmuştur.

Morsümbül'ün (2014) “internet bağımlılığın kişilik özellikleri, bağlanma stilleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi” konulu çalışmasında bağlanma biçimlerinin internet kullanımı ile arasındaki ilişkiye bakılmış, internet kullanım miktarı üzerinde etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda internetin nereden ve ne amaçla kullanıldığı bilgileri ile birlikte internet bağımlılığının bağlanma biçimleri ile güçlü bir ilişki içerisinde olduğu bilgisi bulunmuştur. Araştırmanın bulgularına dayanarak, internet bağımlısı bireylerin bağlanma stillerinin kaygı ve kaçınma ile daha fazla şekillendiği, duygusal dengesizlik özelliklerinin kişilik özellikleri açısından daha baskın olduğu ve yalnızlık düzeyinin daha yüksek olduğu, yaşam doyumu seviyelerinin ise daha düşük olduğu söylenebilir (Morsümbül 2014).

2.6. Bağlanma Tarzları, İnternet Bağımlılığı, Evlilik Uyumu ve Psikiyatri Hemşireliği

Son yıllarda ülkemizde, evlilik ilişkisi ve aile kurumuna verilen önem artmıştır. Bunun kanıtı olarak, 1989 yılında Türkiye Aile Araştırma Kurumu'nun kurulması ve her ile bir “Aile Danışma Merkezi” açılması projeleri gösterilebilir. Evlilik ve aile danışmanlığı alanında artan çalışmalar ve ülkemizde bu alanda giderek daha fazla uzman yetişmesi ile pek çok özel ve resmi kurumda, evli çiftlerin psikolojik sorunlarını çözebilmeleri ve bireysel ya da çift olarak daha sağlıklı bir yaşam sürmelerine yardımcı olmak için evlilik ve aile danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır (Anar 2011).

Geçmiş yıllara göre hemşireliğin değişen rolü, hemşirelerin toplum ruh sağlığı alanında daha fazla söz sahibi olmasına ve psikiyatri hemşireliğinin yaygınlaşmasına fırsat tanımaktadır. Hemşireler, sağlıklı ya da hasta olan kişiyle en sık ilişki kuran sağlık ekibi üyesidir. Bu sebeple koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinde, kişiyi ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek her duruma karşı önlem almayı ve risk altında bulunan grupların ruh sağlığını tehdit eden faktörlerden etkilenmesini en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Baran 2013).

Ayrıca toplum ruh sağığı hemşiresinin görevleri arasında - Uygun aile ortamı sağılamaya yönelik programlarda görev alır. - Stres ile başa çıkma, öfke kontrolü, kriz yönetimi, evlilik eğitimi gibi konularda eğitim ve danışmanlık hizmetleri verir maddeleri yer almaktadır (Hemşirelik Yönetmeliğı 2010).

Aile merkezli yaklaşım ile aile bireylerinin sağılıklı olması ve sağılıklılığı sürdürmesi amaçlanır. Bu yaklaşımlardan biri olan aile danışmanlığında da yaşanan aile içi çatışmalar ve aile içi destek sistemleri belirlenerek, bu durumları/olayları etkileyen faktörler psikolojik, sosyal ve biyolojik yönleriyle değıerlendirilir ve tüm kaynaklar bireylerin sağılık göstergelerini iyileştirmek için kullanılır. Çünkü ruh sağığının korunması ve sürdürölmesi için en önemli gerekliliklerden biri, ailenin sosyal destek olarak kullanımıdır (Öztürk 2011). Bu nedenle, sağılıklı ya da hasta bireyi ele alırken aile, sağılık sisteminde birlikte düşünölmesi gerekir. Bu anlayış, her ailenin bir birey gibi biricik, kendine özgü güç ve işlevlere sahip olduğunu bilmeyi gerektirir (Tuncel 1992).

Bu nedenle, aile danışmanlığında her ailenin bu bağlamda iyi değıerlendirilmesini ve farklılıkların göz ardı edilmemesini vurgulamaktadır. Bunun için, ailelerin bazı evrensel özelliklere sahip olduğu bilinmeli, danışmanlık verilen ailenin hangi özelliklere sahip olduğu iyi değıerlendirilmelidir. Böylece ailenin kendine özgülüğü ve biricikliği daha iyi anlaşılır. Bu özellikler:

- Her aile bir sosyal sistemdir.
- Her ailenin yapısı vardır.
- Her ailenin kendi kültürel değıerleri ve ilkeleri vardır.
- Her aile yaşam döngüsündeki evreleri yaşar.
- Her ailenin temel işlevleri vardır.

“Genel Sistemler Teorisi” nden yararlanarak aileyi bir sistem olarak ele alanlar, aile dışı etkileşimler ile aile içindeki güçleri dengelemeye çalışır. Ailelerin nasıl işlev gördüğünü açıklayan açık sistemlerin bazı özellikleri vardır . Bunlar;

- Ailede her üyenin davranışı diğerlerinin davranışını etkiler,
- Aileleri birbirlerinden ayıran özellikler onların kendilerine özgü davranışları ve sınırlarıdır,
- Ailenin açık sistem olarak yeterli düzeyde işlev görmesi için çevresiyle bilgi alışverişi yapması ve bağlanması gerekir,
- Aileler denge arayan ve uyum gösteren sistemlerdir,
- Ailelerin üyelerinin gelişimi için ortam oluşturma ve sürdürme amacı vardır (Öztürk 2011).

Aileler kültürel boyutlarıyla sosyal sistemdir. Aile kültürü; aile yapısını ve işlevlerini etkileyen davranışları ve deneyimleri açıklamak için, üyelerin kazandıkları bilgidir. Aile kültüründe üç öge vardır. Bunlar;

- Aile üyeleri, aile davranışlarını etkileyen mevcut değerleri paylaşırlar
- Aile üyeleri için tanımlanmış mevcut roller vardır.
- Ailede güç dağılımı ve gücün kullanımı vardır.

Ailenin yalnızca bir hastalık olarak değil, aynı zamanda yapısı, dinamikleri ve tüm süreçleri ile değerlendirmek için sağlık bakımına bireysel olarak değil, aynı zamanda aileye odaklanmak günümüzde daha da önem kazanmıştır (Öztürk 2011).

Aile danışmanlığı, hemşireler için ileri rollerini uygulamaları için bir fırsat, bunu gerçekleştirmek için gerek alınan mesleki eğitim gerekse birey, aile ve topluma doğrudan hizmet verme konumunda zengin deneyimlere sahip üyelerdir (Okur 2011).

Ruh sağlığı hemşiresi bireyin sosyal destek kaynaklarını değerlendirirken öncelikle bireyin sosyal ağını ve destek kaynaklarını, yaşam biçimlerini, sağlığını, iş ve ekonomik durumlarını belirleyerek bireylerin ruh sağlığı alanındaki sorunlarını saptayabilirler. Hemşire bu doğrultuda;

- Bireyin nasıl yaşadığını (eşi, çocuğu ile vb.),
- Birlikte yaşadığı kişiler ve yakınlık derecesini,

- Aile yapı ve ilişkilerini, geçmişte ve şu anda aile içindeki konumunu ve görevlerini, Akraba, arkadaşlık ilişkilerini,
- Gelir durumu ve gelir kaynaklarını, sosyalleşmede önemli olan ilgi alanlarını, hobi ve alışkanlıklarını,
- Sosyal destekleri kullanmada etkili olan, geçmişte ve şu anda kullandığı baş etme mekanizmalarını,
- Eğitim ve kültürel özelliklerini değerlendirmelidir (Ay 2014).

Psikiyatri hemşiresi ve bağımlılık danışmanı olarak okul ve toplum ruh sağlığı araştırmalarında bağımlılık riski taşıyan bireylerin biyo-psiko-sosyal değerlendirmesinin yapılmasının son derece önemlidir. Riskli davranışların okullarda rutin taramalarla değerlendirmek; farklı sosyoekonomik koşullarda ve zaman içinde farklı faktörler ön plana çıkabildiğinden, yararlı olabilmektedir. Bu taramalar sonucunda risk altında olduğu tespit edilen gruplar için destek ve eğitimin yoğunlaştırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda yaygın olarak kullanılan ve kullanımı giderek de hızla artan internet kullanımı örüntülerini belirlemek ve internet kullanımı üzerinde bağlanma biçimlerinin etkisini değerlendirmek bireylerin ruhsal gelişimleri açısından önemli görülmektedir. Tüm bağımlılıkların tedavi ve risklerin erken belirlenmesi toplum ruh sağlığı hizmetleri açısından oldukça gereklidir. Problemleri bilgisayar/internet kullanımının tüm yaş gruplarında giderek yaygınlaşan bir sorun olduğu bilinmekte, sorunun yaygınlığı, ilişkili psikosoyal ya da psikiyatrik sorunlar araştırmacıların dikkatini giderek daha çok çekmektedir.

Bu çalışma bağlanma biçimleri, internet bağımlılığı ve evlilik uyumu ile birlikte ele alınması açısından literatüre katkı sağlayabilecektir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın tipi, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel analizlere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu araştırma evlilik uyumunun sosyodemografik özellikler, bağlanma tarzları ve internet bağımlılığı açısından incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

3.2. Araştırmanın Soruları

- Evlilik uyumu ile internet bağımlılığı arasında bir ilişki var mıdır?
- Evlilik uyumu ile bireylerin bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?
- Evlilik uyumu sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

3.2.1. Alt Sorular

- Farklı yaş gruplarına göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Cinsiyete göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Eğitim düzeyine göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Evlilik süresine göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Bireylerin evlenme biçimine göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Sahip olunan çocuk sayısına göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Ekonomik duruma göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?
- Kişinin kendi ya da eşinin ailesi ile yaşanan probleme göre Evlilik Uyum Ölçeği'nden alınan puanlar farklılaşmakta mıdır?

- Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri ile Evlilik Uyumu Ölçeği'nden alınan puanlar arasında ilişki var mıdır?
- İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Evlilik Uyumu Ölçeği'nden alınan puanlar arasında ilişki var mıdır?

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Anadolu yakasında bulunan bir aile sağlığı merkezine gelen 6285 evli bireyler, örneklemi ise; evrendeki tüm evli bireyler araştırmanın katma, dışlama kriterlerine uygunluklarına göre değerlendirildikten sonra, araştırmaya katılması uygun olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden bireyler oluşturmuştur. Araştırmada %5 hata payı alınarak evreni bilinen örneklem hesabı formülü ile örneklem n:601 bulunmakla birlikte evrendeki tüm bireylere ulaşmak hedeflenmiştir. Hedef doğrultusunda araştırmaya alınma kriterlerine uyan 1528 bireye anket uygulanmıştır. Araştırmaya alınma kriterleri:

- Okuma yazma bilen,
- Araştırmaya katılmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden evli bireyler araştırma kapsamına alınmıştır.

3.4. Araştırmanın Yeri ve Tarihi

Araştırma İstanbul İli Pendik İlçesinde Bulunan bir Aile Sağlığı Merkezi'nde Mayıs 2015-Nisan 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

36 bin 758 nüfusla Pendik'in en kalabalık 4. mahallesi olan Fevzi Çakmak Mahallesi, 1 milyon 845 bin m2 alana sahiptir, ağırlıklı olarak Karadenizli ve Sakaryalı göçmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi yaş ortalaması 36,76 olan, %70'i kadın ve % 46'sı üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahip bireyler oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri;

- Kişisel Bilgi Formu (KBF) (EK-1)
- Young İnternet Bağımlılık Testi (İBT) (EK-2)
- Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) (EK-3)
- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE) (EK-4) ile toplanmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Araştırmada kullanılacak olan Kişisel Bilgi Formu araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış olup, bireylerin sosyodemografik özelliklerini içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

3.5.2. Young İnternet Bağımlılık Testi (İBT)

İnternet bağımlılığını değerlendirmek amacıyla 1998 yılında Young tarafından geliştirilen ve Türkiye’de geçerliliği ve güvenirliği Balta ve Horzum tarafında yapılmış olan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır (Balta Horzum 2008).

Türkçeye çevrilen 19 maddelik internet bağımlılığı testinde 5’li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Bu derecelendirme “Her zaman (5), Çoğu Zaman (4), Sıklıkla (3), Ara Sıra (2) ve Nadiren (1)” şeklinde oluşturulmuştur. Ölçekte toplam 19 madde yer almaktadır. Bu maddelerin tamamı internet bağımlılığı için olumlu maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin cevaplayıcıları ölçekten en az 19, en fazla 95 puan alabilmektedirler. Ölçeğin 19 maddeden oluşan toplam iç tutarlılık katsayısı 0.89 olarak bulunmuştur (Balta Horzum 2008). Bu çalışmada cronbach's alpha değeri .927 olarak bulunmuştur. Değerlendirme:

- 19-49 puan: Normal internet kullanıcısı.
- 50-79 puan: Sorunlu internet kullanıcısı
- 80 ve üzeri puan: İnternet bağımlılığı.

3.5.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evlilikte Uyum Ölçeği (Locke ve Wallace Marital Adjustment Scale), evlilik ilişkisinden alınan doyum düzeyini ve genel olarak evliliğin niteliğini ölçmeyi

amaçlayan bir ölçektir. Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen ölçeğin 1999 yılında Tutarel-Kışlak tarafından geçerlilik güvenirlik çalışması yapılarak Türkçe'ye Evlilikte Uyum Ölçeği –EUÖ olarak uyarlanmıştır. Evlilik uyumunu ölçmek için geliştirilen ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. EUÖ, olası anlaşma alanlarını ölçen sekiz genel bir uyum sorusu, çatışma çözme, bağlılık (cohesion) ve iletişimi ölçen altı soruyu içermektedir. Ölçeğin geçerliği ile ilgili olarak yapılan çalışmada, ölçeğin uyumlu ve uyumsuz grubu anlamlı olarak ayırdettiği anlaşılmıştır. Yapılan klinik görüşmelerde; uyumsuz olarak belirlenen grubun sadece %17'si, uyumlu grubun ise %96'sı evlilik uyumunu ifade eden 100 ve üzeri puan aldıkları bulgulanmıştır (Kışlak 1997).

Hunt (1978) ise orijinal puanlamayı basit hale getirerek, toplam puanı 158 den 60'a indirmiş ve yapılan güvenirlik çalışması sonucu Locke ve Wallace 'ın orijinal testi (iç tutarlılık .90) ile aynı sonuçları elde etmiştir (kadınlar için $r = .92$, erkekler için $r = .94$). Ölçekteki puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmakta, buna göre en düşük uyumsuzluk puanı 1, en yüksek uyum puanı ise 60 olarak belirlenmiştir (Kışlak 1997).

EUÖ ile ilgili olarak yapılan ön çalışmada, iki yarım güvenirlik değeri .67, iç tutarlılık değeri .80, Aile yapısını Değerlendirme Aracı: AYDA ile elde edilen ölçüt bağımlı geçerlik değeri .66 (kadınlarda: .76, erkeklerde: .54) olarak bulgulanmıştır. 15 maddenin madde toplam korelasyon değerleri ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (ranj= .22-.80, $p < .05$) (15).

Ölçeğin orijinalinin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapıldığı örnekleme birbirleriyle evli olmayan 118 evli erkek ve 118 evli kadından oluşmuştur. Geçerlik çalışması için boşanmış, ayrı yaşayan ya da ya da evlilik terapisi gören 22 erkek ve 26 kadın ile yakınları tarafından uyumlu olarak tanımlanan 48 kişinin uyum puanları karşılaştırılmıştır. Ölçeğin uyumlu ve uyumsuz grubu anlamlı bir biçimde ayırt edebildiği görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .90 olarak bulunmuştur (Kışlak 1999).

Ölçeğin değerlendirilmesinde Hunt'un puanlama sistemi dikkate alınmış sonrasında ise Freeston ve Plechaty 'nin önerileri doğrultusunda 10 ve 12.

maddelerin puanlamasında değişikliğe gidilmiştir. Freeston ve Plechaty, çatışma çözümü ile ilgili olan 10. maddede, uyumsuzlukların erkeğin susması ile sonuçlanması durumunda daha düşük puan alınmasını uygun bulmamaktadırlar. 12. maddeyle ilgili olarak da Fredman ve Sherman tarafından “birlikte evde oturmaktansa, birlikte dışarıya çıkmak isteyen çiftler daha uyumsuz mu olacaklardır?” sorusundan hareketle puanlama biçiminin değiştirilmesini önermişlerdir (Kışlak 1999).

Ölçeğin maddelerine yönelik puanlamalarının Freeston ve Plechaty ‘nin düzenlediği şekilde yapılmasının uygun olduğu belirtilmekle birlikte, yeni puanlamaya göre, madde test korelasyonu tekrar hesaplanmış, 10. ve 12. maddelerin korelasyon değerleri anlamlı bulunmuştur (10. Madde: $r = .12$ ve 12. Madde: $r = .21$, $p < .05$). Ölçeğin iç tutarlık katsayı değeri ise değişmemiştir. Yeni puanlamaya göre, uyumlu ve uyumsuz evli kişilerin ayırt etmesini sağlayan puan değeri ise 43,5 olarak belirlenmiştir. Ölçek klinikte tanı koymak maksadıyla uygulandığında kişiler 43 puanın üzerinde puanlar almışlarsa evliliklerinde uyumlu, 43 ve altında puan almışlarsa evliliklerinde uyumsuz olarak değerlendirilebilir. Ölçek, araştırma amaçlı kullanıldığında grupta yapılacak ise grup ortalaması yerine kesme noktasının kullanılmasının daha sağlıklı olacağı belirtilmektedir. Şayet araştırmada grupta yapılmayacaksa toplam puanın dikkate alınması uygun olacaktır (Kışlak 1999).

Maddelerin önerilenler doğrultusundaki puanlama sistemi aşağıda belirtilmiştir:

madde = 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 puan; 2 ile 9 arası maddeler = 5, 4, 3, 2, 1, 0 puan; 10. madde = 0, 0, 1 puan; 11. madde = 3, 2, 1, 0 puan; 12. madde = anlaşılmazlık: 0 puan dışarıda bir şeyler yapmak: 1 puan, evde oturmak: 1 puan; 13. madde = 0, 1, 2, 3 puan; 14. madde = 2, 1, 0 puan; 15. madde = 0, 1, 2, 2 puandır. Ölçekten elde edilecek toplam puan 58 ‘dir.

Genel olarak Evlilikte Uyum Ölçeği kültürümüz için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup, uyumu belirten 15 maddesiyle pratik olarak hızlı bir değerlendirme imkanı sunmaktadır. Ölçeğin bu özelliğinden ötürü evlilik üzerine yapılan çalışmalarda kullanılması önerilmektedir (Kışlak 1999). Bu çalışma toplam puan 58, kesme noktası ise 43 olarak ele alınmış ve cronbach's alpha değeri 0.92 bulunmuştur.

3.5.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)

Araştırmada kişilerin bağlanma tarzlarını değerlendirmek amacıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE-I, Experiences in Close Relationships Inventory) kullanılmıştır. Brennan ve arkadaşları tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE-I) bağlanmadaki iki boyut olan, yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve kaçınmayı ölçmek için hazırlanmıştır. Brennan ve arkadaşları öncelikle yetişkinlerin yakın ilişkilerindeki bağlanmayı ölçtüğünü düşündükleri yaklaşık 60 ölçeğe faktör analizi uygulamıştır. Bu analiz sonucunda yakın ilişkilerde kaçınma ve kaygıyla tanımlanabilen iki boyut elde edilmiştir. Dolayısıyla bu iki boyut temel alınarak 36 maddelik Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE) geliştirilmiştir(Brennan 1998).

Böylece YİYE, yetişkinlerin yakın ilişkilerinde yaşanan kaygı ve kaçınma bağlanma boyutlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 36 maddeden oluşan bu ölçekte her bir boyut 18'er madde ile ölçülmektedir. Katılımcılar her bir maddenin kendilerini ne derecede tanımladığını Likert tipi 7 dereceli ölçekler (1 = Beni hiç tanımlamıyor, 7 = Beni tamamıyla tanımlıyor) kullanarak değerlendirmektedir.

Ölçeği tamamlayan katılımcılar kaygı ve kaçınma boyutlarında değerlendirilebileceği gibi Bartholomew ve Horowitz'in (1991) önerdiği Dörtlü Bağlanma Modeli temelinde de değerlendirilebilmektedir.(Bartholomew Horowitz 1991). Sümer de küme analizi yapılarak ölçekten kategorik ölçümler alınabileceğini ve Dörtlü Bağlanma Modeli temelinde sınıflandırmalar yapılabileceğini önermiştir. Buna göre Güvenli bağlanma tarzı, düşük düzeyde kaygı ve kaçınma boyutunda, bunun zıt kutbunda yer alan korkulu bağlanma tarzı ise her iki boyutun da (kaygı ve kaçınma) yüksek düzeylerinde tanımlanmıştır (Sümer 2006). Saplantılı bağlanma tarzı, yüksek düzeyde kaygı ve düşük düzeyde kaçınma kombinasyonu; kayıtsız bağlanma tarzı ise düşük düzeyde kaygı ve yüksek düzeyde kaçınma birleşimi ile tanımlanmıştır. YİYE her iki dili de ileri düzeyde olan iki uzman tarafından çeviri ve tersine çeviri yoluyla İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiş ve çeşitli araştırmalarda ve lisansüstü tezlerde kullanılmıştır. Sümer (2006) tarafından YİYE'nin faktör yapısını incelemek amacıyla 36 madde üzerinde varimaks rotasyonu ile temel bileşenler (faktör) analizi yapılmıştır. İki faktörlü çözüm sonucunda toplam varyansın %38'i

açıklanmıştır. Brennan ve arkadaşlarının önerdiği kaçınma boyutuna karşılık gelen ilk faktör toplam varyansın %22'sini, kaygı boyutuna karşılık gelen ikinci faktör de %16'sını açıklamıştır. Ayrıca her iki boyutun da yüksek düzeyde güvenirlik katsayısına sahip olduğu gözlenmiştir (kaygı için .86, kaçınma boyutu için .90). YİYE'ye göre oluşturulan bağlanma değişkenlerinin hem kategorik (.17) hem de boyutsal analizlerde (Waters 2002) en yüksek düzeyde varyans açıkladığı ileri sürülmüştür. Örneğin YİYE ile ölçülen kaygı ve kaçınma boyutları, İlişki Ölçekleri (İÖ) ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ile ölçülen benlik ve başkaları modellerinden yaklaşık 2.5 kat daha fazla varyans açıklamaktadır (Brennan 1998). Faktör analizi sonuçları, YİYE'nin kaygı ve kaçınma boyutlarını temsil eden iki boyutun Türkiye örneklemini üzerinde de gözlendiğini göstermiştir. Ayrıca kaygı boyutunda yer alan bir madde (13. madde) dışında bütün maddelerin öngörülen boyuttan yüksek yük aldığı ve iki boyutun birbirinden bağımsız olarak temsil edildiğini ortaya koymuştur (Sümer 2006).

Türkiye'de YİYE ölçeği değerlendirilirken genellikle Sümer tarafından önerilen ikili puanlama yöntemi kullanılmış ve yeniden bir faktör analizi uygulaması yapılmamıştır (Sümer 1999). Ancak bu çalışmada ölçeğin daha önce Şahin ve Yaka (2010) tarafından yapılan faktör analizinde elde edilen 3 faktörlü (Güvenli, Kaygılı ve Kaçınan) yapıya göre bir puanlama sistemi kullanılmıştır. Şahin ve Yaka (2010) yaptığı çalışmada, Kaygılı bağlanma tarzının (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36. maddeler) açıkladığı varyans %21.80; Kaçınan bağlanma tarzının (1, 5, 7, 9, 11, 13, 17, 23. maddeler) açıkladığı varyans %16.62; Güvenli bağlanma tarzının (3, 15, 19, 25, 27, 29, 31, 33, 35. maddeler) açıkladığı varyans ise %5.73 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçekteki 22. maddenin ters puanlanması gerektiği belirtilmektedir. Mevcut araştırmada hasta grubunda ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik katsayısı .87; karşılaştırma grubunda ise .90 olarak bulunmuştur. Üç faktörlü yapıya göre elde edilen Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise kaygılı bağlanma için .91, kaçınan bağlanma için .85 ve güvenli bağlanma için .85 olarak bulunmuştur. (Şahin Yaka 2010). Bu çalışmanın cronbach's alpha değeri .907 olarak bulunmuştur.

3.6. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul izni Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan (23.03.2015-11)(Ek-6), kurum izni T.C. Sağlık Bakanlığı İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden (28.05.2015-64222187/030.03/90032) (EK-6) alınarak yapılmıştır. Verilerin toplanabilmesi için öncelikle bireylere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılımın gönüllü olduğu açıklanarak kendilerinden sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

3.7. Araştırma Süreci

Veriler araştırmacı tarafından toplanmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından öncelikle T.C. Sağlık Bakanlığı İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden yazılı izin (EK-7) alınmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, anket uygulamasını kabul eden evli bireylere araştırmanın amacı anlatılarak ve gerekli bilgilendirilmiş onam alınarak uygulanmıştır. Çalışmaya katılan bireyler öz bildirimlerine dayalı olarak doldurmuş oldukları formları ağız kapalı zarflar içerisinde hiçbir kimlik bilgisi içermeyen, belirlenen tarihlerde elden teslim etmiştir.

3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, İstatistiksel analizler için SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences) Software programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma, frekans, yüzde) yanısıra normal dağılım göstermeyen niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Ki-Kare testi kullanıldı. Parametrik varsayımların sağlanıp sağlanmadığını test etmek için Kolmogorov- Smirnov test yapıldı. Niceliksel verilerin, iki bağımsız grubun parametrik test varsayımların sağlanmaması halinde karşılaştırılmasında Mann Whitney U Testi, ikinin üzerindeki bağımsız grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis Test kullanılmıştır. Ölçüm değişkenlerinin birbirleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Son olarak internet bağımlılığı ve bağlanma stillerinin evlilik uyumunu yordama derecesini belirlemek amacıyla çoklu regresyon metodundan bağımsız değişkenlerin bir blok olarak tek adımda girilip değerlendirildiği enter metodu kullanılmıştır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlükleri

Bu araştırma Kişisel Bilgi Formu, Young İnternet Bağımlılık Testi, Evlilik Uyum Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri verilen cevaplar ve sonuçlarla sınırlıdır.

Çalışma, İstanbul İli Pendik İlçesinde Bulunan Malazgirt Aile Sağlığı Merkezi'nde yapıldığı için elde edilen sonuçlar örneklem ile sınırlıdır ve genellenemez.

3.10. Araştırmada Kullanılan Temel Değişkenler

Araştırmanın temel değişkenleri evlilik uyumu, internet bağımlılığı, bağlanma stilleri ve sosyodemografik soru formundaki değişkenlerdir.

Çalışmanın Bağımsız Değişkeni: Bağlanma stilleri, internet bağımlılığı ve sosyodemografik soru formundaki değişkenlerdir.

Çalışmanın Bağımlı Değişkeni: Evlilik uyumu

4. BULGULAR

Bu bölümde, katılımcıların sosyodemografik verileri, internet bağımlılığı ve bağlanma biçimleri incelenerek, evlilik uyumu ile ilişkilerine dair bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Minimum	Maximum	Ortalama	Standart Sapma
Yaş*	18	71	36,76	± 9,531
Evlilik Süresi*	0,1	48	12,60	± 9,908
Çocuk Sayısı*	1	10	1,97	± 0,974
	n	%	p^a	
Cinsiyet	Erkek	446	29,2	0,0001
	Kadın	1082	70,8	
Nikah Durumu	Resmi Nikah	1502	98,3	0,0001
	Yalnızca İmam Nikahı	26	1,7	
Çocuk Durumu	Var	1278	83,6	0,0001
	Yok	250	16,4	
Aile Tipi	Çekirdek	1248	81,7	0,0001
	Geniş	280	18,3	
Eğitim Durumu	İlkokul	218	14,3	0,0001
	Ortaokul	212	13,9	
	Lise	394	25,8	
	Üniversite ve üzeri	704	46,1	
Aylık Gelir Durumu	950 TL ve altı	72	4,7	0,0001
	951 TL - 2000 TL	442	28,9	
	2001 TL - 4000 TL	510	33,4	
	4001 TL - 6000 TL	316	20,7	
	6001 TL ve üstü	188	12,3	
Evlilikte aileler kaynaklı problem yaşama sıklığı	Sık Sık	94	6,2	0,0001
	Arada Sırada	488	31,9	
	Çok Seyrek	556	36,4	
	Hiçbir zaman	390	25,5	
Toplam		1528	100	

Ki-Kare Testi *

Araştırmaya katılan 1528 kişinin yaş ortalaması $36,76 \pm 9,531$ 'dir. Minimum yaş 18 ve maksimum yaş 71'dir. Katılımcıların yaşları normal dağılmamaktadır. ($p=0,0001 < 0,05$)

Araştırmaya katılan 1528 kişinin evlilik süresi ortalaması $12,60 \pm 9,08$ 'dir. Minimum evlilik süresi 0,1 yıl, maksimum evlilik süresi 48 yıldır. Çocuğu olan 1278 katılımcının ortalama çocuk sayısı $1,97 \pm 0,974$ 'tür.

İnceleme grubunda 446 (%29,2) Erkek, 1082 (%70,8) Kadın bulunmaktadır.

Resmi Nikahlı olarak evli olan katılımcıların sayısı 1502 (%98,3) , yalnızca imam nikahlı olanların sayısı 26 (%1,7)'dir.

Araştırma grubunda 1278 (%83,6) kişinin çocuğu bulunmaktadır ve 250 (%16,4) kişinin çocuğu yoktur.

Aile tipi açısından incelediğimizde çekirdek aile yapısına sahip 1248 (%81,7) kişi ve geniş aile yapısına sahip 280 (%18,3) kişi bulunmaktadır.

İnceleme grubuna katılanların 218 (%14,3)'i İlkokul, 212 (%13,9)'si Ortaokul, 394 (%25,8) 'ü Lise ve 704 (%46,1)'ü Üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahiptir.

Aylık Gelir Durumu 950 TL ve altı olan 72 (%4,7), 951 TL - 2000 TL olan 442 (%28,9), 2001 TL - 4000 TL olan 510 (%33,4), 4001 TL - 6000 TL olan 316 (%20,7) ve 6001 TL ve üstü olan 188 (%12,3) kişi bulunmaktadır

Evlilikte aileler kaynaklı problem yaşama sıklığı sorusuna "Sık Sık" cevabını verenler 94 (%6,2) kişi, "Arada Sırada" cevabını verenler 488 (%31,9) kişi "Çok Seyrek" cevabını verenler 556 (%36,4) kişi ve "Hiçbir zaman" cevabını verenler 390 (%25,5) kişidir (Tablo 1).

Tablo 2. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	p ^a
İnternet Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puan	1528	19	76	28,01	±	10,146	0,0001

a. Kolmogorov-Smirnov Test

1528 katılımcının İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalaması $28,01 \pm 10,146$ 'dır. Anket sonuçlarına göre minimum puan 19 maksimum puan ise 76'dır. Ölçek toplam puan üzerinden değerlendirildi.

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarına Göre Gruplanması

			n	%	p ^a
İnternet Bağımlılığı Ölçeği Gruplama	Normal internet kullanıcısı		1456	95,3	0,0001
	Problemlı internet kullanıcısı		72	4,7	
Toplam			1528	100	

a. Ki-Kare Testi

İnternet Bağımlılığı Ölçeği aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

- 0-49 puan alanlar “Normal bir internet kullanıcısı”
- 50 puan ve üzeri “Problemlı internet kullanıcısı”

İnternet bağımlılığı ölçek gruplamasında katılımcıların 1456 (%95,3) ‘sı normal internet kullanıcısı , 72 (%4,7)’si problemlı internet kullanıcısıdır (Tablo 3).

Tablo 4. Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	p ^a
Evlilik Uyum Ölçeği Puanı	1528	4	58	41,61	±	8,883	0,0001

a. Kolmogorov-Smirnov Test

Tablo 5. Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği Puan Ortalamalarına Göre Gruplanması

			n	%	p ^a
Evlilik Uyum Ölçeği Gruplama	Uyumsuz		762	49,9	0,918
	Uyumlu		766	50,1	
Toplam			1528	100	

a. Ki-Kare Testi

Evlilik Uyum Ölçeği puan değerleri normal dağılmamaktadır. ($p=0,0001<0,05$). Evlilik Uyum Ölçeği aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır (Tablo 4).

- 43 puandan az alanlar “Uyumsuz”
- 43 puan ve üzeri “Uyumlu”

Evlilik Uyum Ölçeği Grublamasında katılımcıların 762 (%49,9)'si uyumsuz, 766 (%50,1) 'sı uyumludur (Tablo 5).

Tablo 6. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Alt Boyut Puan Ortalamaları

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	p ^a
Kaygılı	1528	1,32	6,68	3,50	±	1,039	0,001
Kaçıngan	1528	1	7	2,86	±	1,328	0,0001
Güvenli	1528	1	7	4,37	±	1,390	0,0001

a. Kolmogorov-Smirnov Test

Katılımcıların kaygılı bağlanma ortalaması $3,50 \pm 1,039$ olup normal dağılım göstermemektedir ($p=0,001 < 0,05$). Katılımcıların kaçıngan bağlanma ortalaması $2,86 \pm 1,328$ 'dir. Anket Kaçıngan puan değerleri normal dağılmamaktadır. ($p=0,0001 < 0,05$). Katılımcıların güvenli ortalaması $4,37 \pm 1,390$ 'dır. Güvenli puan değerleri normal dağılmamaktadır. ($p=0,0001 < 0,05$) (Tablo 6).

Tablo 7. Katılımcıların Evlilik Uyumları İle Yaş, Evlilik Süresi ve Çocuk Sayısının İlişkisi

Evlilik Uyum Ölçeği Grupları	YAŞ					p ^a
	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz	18	64	37,13	±	9,368	0.051
Uyumlu	18	71	36,38	±	9,683	
	EVLİLİK SÜRESİ					p ^a
	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz	0,5	47	13,19	±	9,736	0,002
Uyumlu	0,1	48	12,01	±	10.049	
	ÇOCUK SAYISI					p ^a
	Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz	1	5	1,97	±	0,867	0,405
Uyumlu	1	10	1,97	±	1,072	

a.Mann-Whitney U Test

Katılımcıların evlilikleri uyumlu olanların yaş ortalaması ile uyumsuz olanların yaş ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,051>0,05$)

Evlilik Uyum Ölçeği gruplarının evlilik süresi ortalamaları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p=0,002<0,01$) evlilik süresi uzun olanların uyumsuzluk puan ortalamaları daha yüksektir.

Evlilik Uyum Ölçeği gruplarının çocuk sayısı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p=0,405>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 8. Evlilik Uyum Ölçeği Gruplarının Demografik Veriler ile Karşılaştırılması

		Evlilik Uyum Ölçeği Gruplama				p ^a	
		Uyumsuz		Uyumlu			
		n	%	n	%		
Cinsiyet	Erkek	220	49,30	226	50,70	0,786	
	Kadın	542	50,10	540	49,90		
Nikah Durumu	Resmi Nikah	748	49,80	754	50,20	0,682	
	Yalnızca İmam Nikahı	14	53,80	12	46,20		
Çocuk Durumu	Var	646	50,50	632	49,50	0,230	
	Yok	116	46,40	134	53,60		
Aile Tipi	Çekirdek	618	49,50	630	50,50	0,564	
	Geniş	144	51,40	136	48,60		
Eğitim Durumu	İlkokul	102	46,80	116	53,20	0,0001	
	Ortaokul	116	54,70	96	45,30		
	Lise	226	57,40	168	42,60		
	Üniversite ve üzeri	318	45,20	386	54,80		
Aylık Durumu	Gelir	950 TL ve altı	38	52,80	34	47,20	0,024
		951 TL - 2000 TL	240	54,30	202	45,70	
		2001 TL - 4000 TL	246	48,20	264	51,80	
		4001 TL - 6000 TL	162	51,30	154	48,70	
		6001 TL ve üstü	76	40,40	112	59,60	
Evlilikte aileler kaynaklı problem yaşama sıklığı	Sık Sık	90	95,70	4	4,30	0,0001	
	Arada Sırada	340	69,70	148	30,30		
	Çok Seyrek	242	43,50	314	56,50		
	Hiçbir zaman	90	23,10	300	76,90		

a.Ki-Kare Testi

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları cinsiyet gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p=0,786>0,05$)

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları nikah durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p=0,682>0,05$)

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları çocuk durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p=0,230>0,05$)

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları aile tipine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p=0,564>0,05$).

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları eğitim durumuna göre istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p=0,0001<0,01$) Lise mezunu olanların uyumsuzluk yüzdeleri diğerlerine oranla oldukça yüksektir.

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları aylık gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p=0,024<0,05$) “6001 TL ve üstü” gelir durumuna sahip olanların yüzdesi yüksektir.

Evlilik Uyum Ölçeği gruplamasının dağılımları Evlilikte aileler kaynaklı problem yaşama sıklığına göre istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p=0,0001<0,01$) Hiçbir zaman problem yaşamayanların uyumlu olma yüzdesi oldukça yüksektir.

Tablo 9. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Gruplarının Evlilik Uyum Grupları İle Karşılaştırılması

		Evlilik Uyum Ölçeği Gruplama				p ^a
		Uyumsuz		Uyumlu		
		n	%	n	%	
İnternet Bağımlılığı Gruplama	Normal internet kullanıcısı	700	48,10	756	51,90	0,0001
	Problemlili internet kullnıcısı	62	86,10	10	13,90	

a.Ki-Kare Testi

Evlilik uyum ölçeği gruplarının İnternet Bağımlılığı ölçek gruplarına göre karşılaştırıldığında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p=0,0001<0,01$)

Tablo 10. Katılımcıların Evlilik Uyumunu ile İnternet Bağımlılığı İlişkisi

	r	p ^a
Evlilik Uyum Ölçeği Puanları x İnternet Bağımlılığı Puanları	-0,254	0,0001

a. Pearson Korelasyonu

Evlilik Uyum Ölçeği Puanları ile İnternet Bağımlılığı Puanları arasında negatif yönde istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,254$).

Tablo 11. Katılımcıların Evlilik Uyum Gruplarının Bağlanma Biçimleri ile Karşılaştırılması

Evlilik Ölçeği Grupları	Uyum	KAYGILI					p ^a
		Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz		1,32	6,26	3,64	±	0,996	0,0001
Uyumlu		1,32	6,68	3,36	±	1,063	

Evlilik Ölçeği Grupları	Uyum	KAÇINGAN					p ^a
		Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz		1	7	3,16	±	1,246	0,0001
Uyumlu		1	7	2,56	±	1,341	

Evlilik Ölçeği Grupları	Uyum	GÜVENLİ					p ^a
		Minimum	Maksimum	Ortalama	±	Standard Sapma	
Uyumsuz		1,11	7	4,13	±	1,225	0,0001
Uyumlu		1	7	4,61	±	1,501	

a.Mann-Whitney U Test

Evlilik Uyum Ölçeği gruplarının kaygılı ortalamaları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p=0,0001<0,01$).

Evlilik Uyum Ölçeği gruplarının kaçingan ortalamaları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p=0,0001<0,01$).

Evlilik Uyum Ölçeği gruplarının güvenli ortalamaları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p=0,0001<0,01$).

Tablo 12. Katılımcıların Evlilik Uyumlarının Bağlanma Biçimleri ile İlişkisi

	r	p ^a
Evlilik Uyum Ölçeği Puanları x Kaygılı	-0,149	0,0001
Evlilik Uyum Ölçeği Puanları x Kaçınan	-0,278	0,0001
Evlilik Uyum Ölçeği Puanları x Güvenli	0,216	0,0001

a. Pearson Korelasyonu

Evlilik Uyumunu ile Kaygılı bağlanma biçimi arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r= -0,149$).

Evlilik Uyumunu ile Kaçınan bağlanma biçimi arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r= -0,278$).

Evlilik Uyumunu ile Güvenli bağlanma biçimi arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,216$).

Tablo 13. İnternet Bağımlılığı ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin Evlilik Uyum Ölçeğine Olan Etkisine İlişkin Modeller (Çoklu Regresyon Analizi)

Model	R	R ²	Adj. R ²	F Change	df1	df2	p
1	0,254 ^a	0,065	0,064	105,378	1	1526	0,0001
2	0,388 ^b	0,150	0,148	51,191	3	1523	0,0001

a. Tahmin: (Constant), İnternet Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puan

b. Tahmin: (Constant), İnternet Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puan, Güvenli, Kaçınan, Kaygılı

Çoklu Regresyon analizinde internet bağımlılığı ölçeği toplam puanları ile güvenli, kaygılı ve kaçınan puanlarının bağımlı değişken olan evlilik uyum ölçeği puanlarına olan etkisi incelenmektedir. Model 1 'de görüldüğü gibi evlilik uyumunu internet bağımlılığı tek başına %6,4 açıklamaktadır.

EUO = Evlilik Uyum Ölçeği Puanı

IBO = İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanı

Model 1: EUO = 47,846 – 0,223 IBO

Tablo 14. İnternet Bağımlılığı ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin Evlilik Uyum Ölçeğine Olan Etkisi (Çoklu Regresyon Analizi)

Coefficients ^a KATSAYILAR						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	47,846	,646		74,098	0,0001
	İnternet Bağımlılığı Ölçeği	-,223	,022	-,254	-10,265	0,0001
	Toplam Puan					
2	(Constant)	46,436	1,060		43,818	0,0001
	İnternet Bağımlılığı Ölçeği	-,166	,021	-,189	-7,736	0,0001
	Toplam Puan					
	Kaygılı	-,696	,281	-,081	-2,477	,013
	Kaçıngan	-1,141	,208	-,171	-5,496	0,0001
	Güvenli	1,260	,177	,197	7,124	0,0001

a. Dependent Variable: Evlilik Uyum Ölçeği Puanı

Model 2: $EUO = 46,436 - 0,166 \text{ IBO} - 0,696 \text{ KAYGILI} - 1,141 \text{ KAÇINGAN} + 1,260 \text{ GÜVENLİ}$

Model 2’de internet bağımlılığına güvenli, kaygılı ve kaçıngan puanları eklendiğinde %15 oranında açıklamaktadır. Her iki modelde istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlıdır. ($p=0,0001<0,01$)

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde çalışma bulguları dört bölümde tartışılmıştır.

- Sosyodemografik verilere ilişkin bulguların tartışılması
- Evlilik Uyumu ile Bağlanma Tarzları İlişkisinin Tartışılması
- Evlilik Uyumu ile İnternet Bağımlılığı İlişkisinin Tartışılması
- Evlilik Uyumu Üzerinde Etkisi olan Değişkenlerin Regresyon Analizlerinin Tartışılması

5.1. Sosyodemografik Verilere İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu bölümde ilk olarak araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri dışında, elde edilen bulguları etkileme olasılığı bulunan; yaş, cinsiyet, evlilik süresi, çocuk sahibi olma, eğitim, ekonomik durum, evlenme biçimi, gibi 10 maddelik bilgi toplama formunda elde edilen bilgilerin ana değişkenlerle farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin bulgular tartışılmıştır.

Araştırmamıza katılan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında (Tablo.1), yaş ortalamasının 36, katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın, eğitim düzeyi üniversite ve üzeri, resmi nikahlı olduğu ve gelir düzeylerinin ortalama düzeyde olduğu görülmektedir. Araştırmamıza katılan katılımcıların evlilik süresine bakıldığında ortalama 12 yıl olduğu, katılımcıların büyük çoğunluğunun çocuk sahibi olduğu bununla birlikte evlilikte aile kaynaklı problemleri çok seyrek yaşadığı görülmektedir.

Literatürde evlilik uyumu, cinsiyet açısından incelendiğinde; farklı bulguların elde edildiği görülmektedir. Evlilik uyumunun cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenen çalışmalarla birlikte (Yıldırım, 1992; Hasta, 1996; Şener ve Terzioğlu, 2002; Bir-Aktürk 2006; Akar (2005), farklılaşmanın belirlenmediği çalışmalar da vardır. Demiray (2006) araştırmasında; kadınların evlilik uyumu puanlarının erkeklerden daha düşük olduğu fakat farkın anlamlı olmadığını belirtmiştir. Fidanoğlu'nun (2007) araştırmasında; kadın ve erkeklerin fikirbirliği, doyum, bağlılık ve duyguların ifadesi açısından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı

belirtilmiştir. Kışlak ve Çabukça (2002) çalışmalarında demografik değişkenler ve empatinin evlilik uyumuyla ilişkileri incelenmiş; cinsiyetin evlilik uyumunda anlamlı bir yordayıcı olmadığı sonucunu elde etmişlerdir. Araştırmamızda elde edilen cinsiyetin evlilik uyumu/doyumu üzerinde etkisinin görülmediği bulguları, Tutarel-Kışlak- Çavuşoğlu (2006), Polat (2006) Turanlı (2010), Süataç (2010) 'ın araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların kadın erkek sayısı eşitlenmemiş, bu durum verilerin incelenmesinde cinsiyet değişkeni üzerinden geçerli sonuç alınamamasına yol açmıştır.

Araştırmada, evlilik uyumunun yaş, cinsiyet, nikah durumu, çocuk sayısı ve aile tipi (geniş/çekirdek) gibi sosyo-demografik değişkenler açısından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Literatüre bakıldığında evlilik süresi, evlilik sayısı, yaş, etnik köken gibi demografik değişkenlerin ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını gösteren bir çok çalışma görülmektedir (Ergin (2008); Bir-Aktürk, (2006) ; Hamamcı (2005) ; Fışıloğlu, (2001) Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2000); Blum ve Mehriban, (1999)). Demiray (2006) çalışmasında evlilik uyumu ile evlenme biçimi ve aile tipi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Aktaş (2009)'ın evlenme yaşı; Turanlı (2010) ve Çetin (2010)'ın yaş grupları, Çavuşoğlu (2011)'nın ise evlilik süresine yönelik yaptıkları çalışmalarında; benzer şekilde evlilik uyumu ile farklılaşmanın olmadığı sonucuna varmışlardır.

Araştırmada, yaşı, evlilik uyumu ile farklılaşma göstermemesi literatürdeki bazı bulgularla uyumludur (Acar,1998; Fışıloğlu 1992). Hamamcı (2005) yaptığı çalışmada yaşı evlilik uyumunu etkilemediğini bulmuştur. Bonds ve ark.larının (2001) yaptıkları çalışmada, evli, ya da uzun süreli ilişki yaşayan çiftler arasında ilişki doyumunun yaşı ya da cinsiyetle ilişkisi olmadığı bulunmuştur. (Beardan, Carriere, Anderson ve Nicks,). Yaş ve evlilik uyumu arasında ilişki bulunmaması katılımcıların yaş ortalamasının 36 olması, eğitim düzeylerinin üniversite ve üzeri olması literatürde de sözü edilen emeklilik, boş yuva gibi krizlerden uzak olmalarıyla ilgili olabilir.

Araştırmada, evlilik süresinin evlilik uyumunu yordayan değişkenler arasında yer aldığı, evlilik süresi ve evlilik uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lauer ve Lauer ‘ in (1997) evlilik doyumu üzerine yaptıkları çalışmalardan elde edilen tutarlı bir bulgu, doyumun zamanla azaldığı şeklindedir. Bu eğilimin ebeveynlik sonrası boyunca ve uzun süren evlilikler için de sürdüğü belirtilmiştir.

Aktaş (2009) çiftlerin evlilik uyumunun evlilik süresine göre farklılaştığını bulmuştur. Yani evlilik süresi evlilik uyumunda anlamlı bir fark yaratmaktadır. Bu fark daha ziyade zaman içinde çiftlerin kendilerini tanımlamalarından, birbirlerini benimsemelerinden, ortak bir dil oluşturmalarından, sınırlarını ve sorumluluklarını anlamalarından kaynaklanabilmektedir. Çiftler ortak bir yaşam kurduklarında karşılıklı çıkan her soruna birlikte çözüm yolları bulmaya çalışırlar. Buda daha etkili sorun çözme yöntemlerine başvurarak, sorunların etkisini azaltmaya, sorunları ortadan kaldırmaya ve birlikte başarıya duygusunu yaşamaya fırsat vermektedir.

Düzgün (2009), Uşaklı (2010) ve Yıldız (2012) yaptığı çalışmada eşler arasındaki evlilik uyumunun evlilik süresi arttıkça azaldığını belirtmişlerdir.

Şener ve Terzioğlu (2002)araştırmalarında; ‘21 ve daha uzun süre’ evli olan gruba kadar evlilik uyumunun düştüğü, ‘21 ve daha uzun süre’ evli olanlarda da yeniden arttığı sonucunu bulmuşlardır.

Bu çalışmaların aksine Gaesser ve Whitbourne (1985) ise, erkeklerin evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumlarının arttığını belirtmiştir (Akt.: Fıfıloğlu,1992).

Evlilik, ilk yıllarda bir adaptasyon süreci gerektirmekte, yeni yaşantının uyumunu yakalamakta ve birlikte hareket etmek için gösterilen çabalar zamanla çiftler arasında uyumun oluşmasını sağlamaktadır. Bu görüşü destekleyen bir araştırmada Karney ve Bradbury (1997) tarafından yapılmıştır buna göre zaman geçtikçe evliliklerin kalitesinin artması evlilikte yaşanan mutluluk ve uyumla bağlantılıdır (Aktaş, 2009).

Evlilik uyumunun eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşması, araştırmadan elde edilen diğer bir bulgudur. Eğitim seviyesi yükseldikçe evlilik uyum puanları da yükselmektedir. Çalışmada; ilköğretim mezunu olan bireylerin evlilik uyum puanlarının, üniversite ya da lisansüstü mezunu bireylere oranla daha

düşük olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki bulgular da evlilik uyumu ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma olduğunu göstermektedir. Şener ve Terzioğlu (2002)'nin çalışmaları da göstermiştir ki; eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır, evlilik uyumu ile öğrenim düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Blum ve Mehrabian (1999), Fıfıloğlu (1992), Dökmen ve Tokgöz(2002) ve Abalı (2006)'nin araştırmaları da çalışma bulgularını destekler niteliktedir. Fidanoğlu (2007) çalışmasında okuryazar olan ve olmayan katılımcılar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda eğitim düzeyinin yüksek olmasının, bireylerin iletişim ve problem çözme becerilerine pozitif yönde katkı sağladığını düşündürmektedir. Evlilik uyumu ve eğitim düzeyleri farklılaşmasının kaynağı, toplumsal değişimin eğitim ile olan yakın ilişkisinde aranmalıdır. Düşük eğitimlilerin değişim konusunda daha yavaş bir seyir izledikleri ve geleneksel tutumların etkisinde oldukları bilinen bir gerçektir. Bu kişilerin evlilik kararlarında ailelerinin, ekonomik nedenlerin, akrabalığın etkisi daha fazladır. Yüksek eğitilmiş bireylerin ise, daha 'modern' , kişisel gerekçelerin etkisi ile seçimler yaptıkları söylenebilir.

Evlilik ilişkisi açısından çocuk sahibi olmak; evlilik uyumunu etkileyen bir faktör olmakla birlikte; bu çalışmada çocuk sahibi olan çiftlerin çocuk sahibi olmayanlara oranla evlilik uyum puanları anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Çocuk, çiftler arasındaki çatışma ve uyumu da etkileyebildiği gibi aileyi bir arada tutabilen önemli bir etkidir. Aktaş (2009) çalışmasında; ebeveynlerin çocuk hakkında ortak kararlar alacak olması ile birlikte kendi fikirleri doğrultusunda da karar vermeleri çatışmalara yol açabildiğini belirtmiş ve çocuk sayısının artmasıyla evlilik uyumu puanlarının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında; literatürde çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu arttırdığını gösteren çalışmalar ile birlikte (Callan, 1983; Tutarel- Kışlak, 2000 ; Hasta, 1996; Çavuşoğlu, 2011) evlilik uyumu açısından çocuk sahibi olmayan çiftlerin daha başarılı olduğunu destekleyen çalışmalar da mevcuttur. Spainer (1975), Pensky (1988), Juang ve Tucker (1991), Hetherington (1999), Twenge, Campbell, Foster, (2003) gibi birçok araştırmacı çalışmalarında; çocuk sahibi olmanın evlilik uyum puanlarını düşürdüğünü, bebeklik evresinde bir çocuğa sahip olanların uyumlarının

diğerlerine göre daha düşük olduğunu, Feeney ve arkadaşları (1994) çocuk sahibi olan çiftlerden özellikle kadınların evliliklerinde sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yaşar (2009) çalışmasında; kadınların evlilik uyumu düzeylerinin çocuk sayısı arttıkça azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun toplumumuzda çocuğun bakımını daha çok kadının üstlenmesi, kadınların bu konuda eşlerinden yeterince yardım alamamaları ve pek çok alanda fazla sorumluluk yüklenen kadının eşine yeteri kadar vakit ayıramamasından kaynaklı olabileceği şeklinde yorumlandığı görülmektedir (Yaşar 2009). Belsky (1990), çocuğun evlilikte bir sorun haline gelmesinin sebebini eşler arasında varolan iletişim sorunları olduğunu belirtmekte; çocuğun evlilik uyumunu azaltıcı bir faktör olarak görülmesinin yerine sorunları ortaya çıkaran bir faktör olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir (Çelik 2006).

Araştırmada, gelir durumunu 951 TL - 2000 TL olarak belirten katılımcıların evlilik uyumlarının gelir durumu 6001TL ve üstü olanlara oranla anlamlı düzeyde düşük olmasının beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Diğer sosyal faktörler gibi evlilikten memnuniyet, sosyodemografik faktörlere bağlıdır ve bu faktörlerin arasında, çiftlerin sosyo-ekonomik durumu önemli bir faktör olarak görülmektedir (A.Rahmani 2011). Yıldırım (1993) çalışmasında benzer bulgular elde ederek, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki evli bireylerin uyum düzeylerinin farklılaştığını belirlemiştir. Gelir düzeyinin evlilik uyumu açısından özellikle kadınlarda daha önemli olduğu; meslek, gelir gibi etkenlere göre algılanan ekonomik düzeyin evlilik kalitesiyle yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir (Vaydanoof et. al., 1988; Vijayanthima, 1991; Patricia ve Bernadette, 1991, Demiray, 2006). Kinnunen (2004) çiftlerden erkeklerin işsizlik durumunun kadınların evlilik uyumu ile doğrudan ilişkili olduğunu ve erkeğin işsiz kalma süresi ne kadar uzun ise kadının evlilik uyumunun okadar düşük olduğunu belirtmiştir. Kinnunen çalışmasında ekonomik koşulların evlilik uyumu ile bağlantı kurma yolunu şu şekilde açıklamıştır: düşük gelir durumu ile artan ekonomik sorunlar psikolojik problemlerin artmasına sebep olarak evlilik uyumunu da olumsuz yönde etkilendiğini öne sürmüştür. Bununla birlikte çalışmada ; psikolojik sıkıntı kısmen ekonomik zorlanma ve evlilik uyumu arasındaki bağlantıya aracılık etmiştir: ekonomik zorlanma aynı zamanda evlilik uyumunda azalma ile doğrudan bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyoekonomik

düzeyi yüksek olan bireylerin, daha az bağımlılık geliştirerek, duygusal bağlılığın ve birbirlerine karşı ilgili olmanın arttığını, bunun da evlilik uyumunu arttırdığı belirtilirken (Nazari 2008); İmamoğlu ve Yasak (1997) çalışmalarında sosyoekonomik seviye ile evlilik uyumu arasında anlamlı düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bir-Aktürk (2006) ve Polat (2006) araştırmalarında kadınların, gelir düzeyleri ve evlilik uyumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu ifade ederken, gelir düzeyleri ile evlilik uyumları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Hasta, 1996). Kazmi (2010) 'nin araştırmasına göre, kadınların yüzde 35'i ve erkeklerin yüzde 26'sı ekonomik krizin "evlilik kalitesini düşürdüğünü" belirtmiştir. Başka bir araştırma, finansal faktörlerin evlilik doyumunun % 15'ini açıkladığını belirleyerek, evlilik doyumu ile gelir durumu arasındaki ilişkiyi desteklemektedir (Kerkmann, Thomas, Lown, & Allgood, 2000). Frisby (2007) tarafından yapılan ankete göre, aile gelirinin evlilik doyumunun derecesini de etkilediği görülmektedir.

Açık (2008) çalışmasında; kişinin kendi ailesi ile olan ilişkisinin, evlilikte yaşanan tartışmaların sıklığını belirleyen bir değişken olduğunu işaret ederek; kişinin ailesi ile olumlu bir düzeyde ilişkisinin olması evliliğinde yaşadığı çatışma sıklığının daha az görüldüğünü belirtmiştir. Yapılan çalışmalarda; bireylerin kendi ailelerinde yaşadıkları çatışmalı ilişkilerin, evliliklerindeki çatışmalar üzerinde önemli role sahip olduğu, evliliklerinde de sorun yaşama olasılıkları yüksek oldan çiftlerin kendi ailelerinde sıklıkla ve yoğun şekilde evlilik çatışmalarına maruz kaldıkları, ailenin çatışmayı ele alma şeklinin çocuklarda ilişkileri değerlendirmelerine dair içsel modellerini etkileyebildiği; anne- babalar arasındaki çatışma süreçlerinin nesiller arası aktarıldığı ortaya çıkmıştır (Fincham ve diğ., 1994; O'Leary ve diğ., 1994; Avakame,1998; Halford ve diğ., 2000; Amato ve Booth, 2001; Van Doorn ve diğ., 2007; Ülker, 2011). Bu çalışmada da benzer biçimde; ailelerden kaynaklı problem yaşama sıklığının evlilik uyumunu önemli derecede etkilediği, problemlerin sıklıkla yaşanması ile evlilik uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

5.2. Evlilik Uyumu ile Bağlanma Tarzları İlişkisinin Tartışılması

Araştırmada bağlanma biçimleri; güvenli, kaygılı ve kaçınma boyutları ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın ana sorularından olan bağlanma biçimleri ile evlilik uyumu ilişkisi incelendiğinde, evlilik uyumlarının kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Tablo 11). Kaygılı ve kaçınan bağlanma biçime sahip katılımcıların evliliklerinde daha fazla uyumsuzluk yaşadıkları, yönündeki sonuç literatür bulgularını destekler niteliktedir (Amir ve ark.,1999; Mikulincer ve ark., 2002; Erwin ve ark., 2001; Solmuş, 2003). Jones ve Cunningham (1996) yaptıkları çalışmada ilişkide kaygı düzeylerinin yüksek olması ve kolaylıkla yakınlık kuramama gibi olumsuz deneyimlerin evlilik uyumunu düşüreceğini bulmuşlardır. Diğer bazı çalışmalarda da (Feeney, Noller ve Callan,1994; Feeney, 1999) çiftlerin kaygı düzeyleri ile ilişki uyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Kaygılı bağlanma stilindeki kişiler, uzun vadeli ilişkilerinde kendilerini ilişki içerisinde var eden nedenleri bilemeyen, ilişki içinde duygusal iniş çıkışları belirgin olan, ilişkide olmanın sağladığı kazanımları ya da doyum sağladığı ihtiyaçlarını tanımlamakta da güçlük çekmekte olan kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda romantik ilişkinin güvenliğinden aşırı kaygı duymaları nedeni ile yoğun şekilde eşlerine odaklanarak kontrol etmeye yönelik davranışlar sergileyebilmektedirler. İlişkiye saplantılı oldukları kadar, ilişki içerisinde kendilerini var eden nedenleri bilmemekte, kendisine doyum sağlayan kazanımların farkında olmamakta ve ilişkilerinden aldıkları doyum genel olarak oldukça düşük olabilmektedir (Gündoğan, 2015).

Mikulincer ve Erev (1991), kaçınan bağlanma stiline sahip olan kişilerin evliliklerinin de uyumsuz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, bağlanma tarzlarının ilişkisel etkilerinin her iki cinsiyet için nasıl dağıldığı açık değildir. Bu açıdan yapılan çalışmaların ikisinde kadın ve erkeğin bağlanma tarzları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir (Marchand 2004, Shi 2003). Jones ve Cunningham (1996) çalışmalarında ilişkide yüksek düzeyde kaygının ve kolaylıkla yakınlık kuramama gibi olumsuz tecrübelerin ilişki uyumunu düşüreceğini belirtmişlerdir.

Kaçınan ve özellikle de kaygılı bağlanma biçimi, evliliğin işleyişini, uyumu, bilişsel yollarla etkilemektedir (Gallo ve Smith, 2001). Shi (2003) çalışmasında güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin tatmin edici çatışma çözme davranışları geliştirdiklerini, kaçınan stile sahip bireylerin ise çatışma çözme davranışlarından kaçındıklarını ileri sürerek dolaylı olarak ilişkide kaçınma davranışlarının evlilik uyumunu bozan etkisine vurgu yapmıştır.

Güvenli-güvenli bağlanma stillerine sahip çiftlerin evlilik uyumlarının, güvenli-güvensiz ya da güvensiz-güvensiz bağlanma gösteren çiftlere göre çok daha iyi olduğu belirtilmiştir (Hazan ve Shaver, 2000).

Güvenli bağlanma gösteren çiftlerin evlilik uyumlarının, güvensiz bağlanma gösterenlere oranla daha iyi olmasının dinamikleri, çalışmalarda ele alınmaktadır. Erdoğan (2007), güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin davranışlarının eşlerinin stres ve sahip oldukları kötümserlik düzeylerini arttırabildiği; evlilik sorunlarıyla uygun bir şekilde başa çıkamamaları, birbirlerine duygusal destek göstermemeleri ya da çatışmaları çözümlemede kullandıkları uyuma yönelik olmayan çözüm yollarında direnmeleri gibi tutum ve davranışların bu farklılıktan sorumlu olabileceğini belirtmiştir.

Çalışmamızda da güvenli bağlanan bireylerin evlilik uyumlarının yüksek olması literatürde pek çok çalışmanın sonuçları ile uyumludur (Feeney 1994-1999-2002, Feldman 1989). Solmuş' un (2003) araştırmasında güvensiz bağlanan bireylerin evlilikleri boyunca yeterince doyum elde edemedikleri ve eşleri ile uyumun da düşük olduğu sonucu çalışmamızdaki güvenli bağlanma stiline sahip olmayanların evlilik uyumlarının düşük olması sonucunu desteklemektedir.

Pek çok araştırma, evlilik doyumu ile güvenli bağlanma stilleri arasında olumlu yönde, güvensiz bağlanma stilleri arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir (Banse 2004; Brennan 1995; Feeney 1999; Kirkpatrick 1998; Stephan 1999; Tucker 1999). En yüksek uyumu güvenli bağlanan bireyler yaşarken, en düşük uyum ise, kaygılı-kararsız bağlanan bireylerin yaşadığına yönelik bulgular söz konusudur (Feeney 1994, Kobak 1991). Bu sonuçlara ek olarak, Feeney (1999)

olumlu iletişim kurabilme ve güven duyma gibi ilişki uyumunu artıran özelliklerin daha çok güvenli bağlanan bireylerde olduğunu bildirmiştir.

Bağlanma biçimleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen literatürde yer alan çalışmalar arasında, Milad, Ottenberger ve Artigas (2014) tarafından yapılan, Şili’de erişkin çiftlerle yürütmüş olduğu çalışma örneklendirilebilir. Çalışmada, bağlanma stilleri, cinsellik ve evlilik uyumu değişkenlerinin hiyerarşik olarak analizi yapılmış, kaygılı ve kaçınan bağlanma türleri ile cinsel doyum ve evlilik uyumu arasında bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Kaygılı ve kaçınan, güvensiz, kaygılı güvensiz veya kaçınan güvensiz bağlanma stillerine sahip bireylerin daha düşük düzeyde cinsel doyum ve evlilik uyumu olduğu saptanmıştır.

Hindistan’da 150 evli birey ile yapılan bir başka çalışmada, kimlik tutarlılığı yüksek olan bireylerin güvenli bağlanma ve yüksek düzeyde evlilik uyumuna sahip olduğu bulunmuştur (Dhar & Dhar, 2015).

Bağlanma konusunu ele alan bir diğer çalışmada ise, bağlanma türünün evli bireylerdeki ilişki kalitesi ve yalnızlık değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiş, bağlanma türü kaygılı ve kaçınan bağlanma olan bireylerin ilişki kalitesinin düşük olduğu güvensiz bağlanma görülen bireylerin eşlerinin düşük kalitede ilişki olduğunu belirttiği görülmüştür. (Givertz, Woszidlo, Segrin & Knutson, 2013).

Güvenli bağlanan bireylerin yüksek evlilik uyumuna sahip olduğu bilinmektedir (Kobak ve Hazan, 1990), bu araştırmanın sonucuna göre de kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediğinden söz edilebilir.

5.3. Evlilik Uyumu ile İnternet Bağımlılığı İlişkisinin Tartışılması

Araştırmamıza katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun normal internet kullanıcısı, olduğu saptanmıştır. Katılımcılarımız arasında internet bağımlısı belirlenmemiştir (Tablo 3).

Evlilik uyumu ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki incelendiğinde negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Zahra ve arkadaşlarının (2015) internet bağımlılığı ile evli öğrencilerin Facebook kullanımı, evlilik doyumu ve duygusal ayrılık arasındaki

ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında; internet bağımlılığının evlilik doyumunu negatif yönde etkilerken, duygusal ayrılığı pozitif yönde etkilediğini bulmuşlardır.

Block (2008) yaptığı çalışmada, internet bağımlılığının yaşamın devamı ve evlilik ilişkileri üzerinde; yaşam tarzının değişmesi, internette çok daha fazla zaman geçirme, aile üyelerine ilginin azalması ya da yok sayma gibi negatif etkileri olduğunu belirlemiştir.

Evlilik uyumundaki düşüş ile ilgili olarak evlilik ve cinsel ilişkilerin, çoğunlukla internet bağımlılığından etkilenen konular olduğu belirtilmektedir Grifield ve Bartholomew (1994). Grifield'in çalışmasında, pornografi, cybersex ve çevrimiçi arkadaşlık nedeniyle evlilik ve evlilik ilişkileri olumsuz yönde etkilendiği, katılanların çoğunun cinsel ihtiyaçları için haftada dört saat porno web sitelerini ziyaret ettiğini bulmuştur.

Davis ve Andlar'a göre (2001) İnternet'in aşırı kullanımı günlük görev ve faaliyetleri engellemekte ve bağımlı kişinin eşi için korkunç duygular uyandırmaktadır.

Block'a (2008) göre, aile üyelerinin anlaşmazlıkları, yalan söyleme ve sosyal izolasyon gibi olumsuz geribildirimler, internet'e bağımlı bireylerin özelliklerindendir ve bunların hepsi evlilik doyum düzeyini azaltmada önemli rol oynamaktadır. Suler (2005), arkadaşlara ve aile üyelerine internet'i kullanma süreleri hakkında yalan söylemenin ve interneti sorunlardan kaçmak için bir araç olarak kullanılmanın evlilik doyumunu azaltacak konular arasında olduğunu belirtmiştir.

Yeni evlilerde kompulsif internet kullanımının ilişkisel sonuçlarının incelendiği boylamsal bir çalışmada bulgular, İnternet kullanım sıklığı yerine, kompulsif İnternet kullanımının, çalışmada değerlendirilen ilişki kalitesini tüm yönleriyle olumsuz etkilediğini göstermektedir. (Kerkhof, Finkenauer, Muusses. 2008). Bu çalışmalara ek olarak, iletişim teorileri de, insanların medya içeriğini kötü bir ilişkiden kurtulmanın bir yolu (Vorderer, Klimmt ve Ritterfeld, 2004) ya da duygusal durumlarını düzenlemek için kullanabileceklerini ileri sürmektedir.

Azarakhsh'sın (2010) "Tahran'da yaşayan evli kadınlarda medyanın evlilik doyumuna etkisi" adlı çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Sonuçlarda medyanın kullanımı ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla, medyayı kullanma konusunda artış ile evlilik doyumu azalmaktadır.

Slevin'e (1998) elde ettiği sonuçlara göre internetin aşırı kullanılması, aile iletişimlerinde azalmaya neden olmaktadır. Literatürde belirtilen tehditlerden biri, aşırı internet kullanımının günlük yaşamdaki gerçek insan ilişkilerinin yavaş yavaş yerini almasıdır. İnternet bağımlıları İnterneti, insanları birbirine bağlayan ve başkalarına bakma ve gerçek dünyada olma ihtiyacını ortadan kaldıracak bir araç olarak görmektedir. Rydyg'a (2000), internet bağımlılığı öncelikle kariyer, aile ve evlilik hayatını etkileyeceğini belirtmiştir.

İnternetteki tanışma siteleri, ilişki arayanlarla iletişime geçmeyi kolaylaştırdığından bu sitelere giren insanların alternatif ilişkileri hayal etmesini sağlayarak mevcut ilişki ile olan memnuniyet ve bağlılığı azaltmaktadır (Frost, Chance, Norton, & Ariely, 2008).

Meerkerk (2006) İnternet'i cinsel amaçlarla kullanmanın, yoğun internet kullanımının sebeplerinden biri olmakla birlikte esas ilişkide cinsel tatminin azalmasına böylece ilişkinin kalitesinin düşmesine neden olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre internet bağımlılığının evlilik uyumunu negatif yönde etkilediğinden söz edilebilir.

Ülkemizde internet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar çoğunlukla ergenler, belirli meslek grupları ya da belirli yaş gruplarında yapılmıştır. Literatür taramasında ülkemizde evlilik uyumu ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma bulunamamıştır.

5.4. Evlilik Uyumu Üzerinde Etkisi Olan Değişkenlerin Regresyon Analizlerinin Tartışılması

Hangi değişkenlerin evlilik uyumunu yordadığını bulmak amacıyla yapılan regresyon analizi sonucu elde edilen bulgulara göre, evlilik uyumunu internet bağımlılığı tek başına %6,4 açıklarken; internet bağımlılığına güvenli, kaygılı ve kaçınan puanları eklendiğinde evlilik uyumunu %15 oranında açıkladığı bulunmuştur. Kaygılı bağlananların katsayısı 0.969 olup evlilik uyumunu negatif yönde etkilemektedir. Kaçınan bağlananların katsayısı kaygılı bağlananlardan daha büyük bir negatif etkiye sahiptir ve 1.141 kat etkilemektedir. En yüksek etkiye 1.260 katsayı ile güvenli bağlanma sahiptir ve güvenli bağlananların evlilik uyumlarını pozitif yönde etkilemektedir (Tablo. 14).

Tüm bu sonuçlar çerçevesinde internet bağımlılığı ve bağlanma tarlarının evlilik uyumu ile yakın ilişkisi olduğu savını destekler niteliktedir. Regresyon analizlerinde internet bağımlılığının evlilik uyumunu yordama kapasitesi dikkat çekicidir. İnternet bağımlılığının evlilik uyumu açısından ne kadar önemli olduğuna kanıt olarak değerlendirilmiştir.

Son olarak, evlilikteki uyumu üzerinde, hangisinin diğerine göre, daha anlamlı bir öngörücü olduğunu anlamak için yapılan regresyon analizinde, güvenli bağlanma boyutunun pozitif ve anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Beklendiği gibi bu durum kaçınan ve kaygılı bağlanma boyutlarından alınan puan yükseldikçe, yani güvensiz işleyen modeller söz konusu olduğunda, evlilik uyumunun azaldığını göstermektedir. Güvenli işleyen modellere sahip bireylerin yüksek evlilik uyumuna sahip olduğu bilinmektedir (Kobak ve Hazan, 1990), bu araştırmanın sonucuna göre de güvensiz işleyen modelleri olan bireyler uyumsuz evlilik ilişkilerine sahiptir denilebilir.

5.5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonucunda,

Evlilik uyumunun yaş, cinsiyet, nikah durumu, çocuk sayısı ve aile tipi (geniş/çekirdek) gibi sosyo-demografik değişkenler açısından farklılaşmadığı bulunmuştur.

Evlilik uyumunun eğitim düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur

Evlilik ilişkisi açısından incelendiğinde çocuk sahibi olmayan çiftlerin evlilik uyum puanlarının çocuk sahibi olanlara oranla yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, gelir durumunu 6001TL ve üstü olarak belirten bireylerin evlilik uyumlarının gelir durumu 951 TL - 2000 TL olan bireylere oranla yüksek olmasının da beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada; ailelerden kaynaklı problem yaşama sıklığının evlilik uyumunu etkilediği, evlilik uyumu ile problemlerin sıklıkla yaşanması arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğu bulunmuştur

Araştırmanın ana sorularından olan bağlanma tarzları ile evlilik uyumu ilişkisini incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizinde, kaygılı ve kaçınan bağlanma tarzına sahip evli bireylerin evlilik uyumlarının ilişkili olduğu, her iki boyutta da aralarında negatif korelasyon bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Evlilik Uyum Ölçeği Puanları ile İnternet Bağımlılığı Puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre kaygılı ve kaçınan bağlanma tarzı ile internet bağımlılığı evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

Evlilik ilişkisinde uyumu etkileyen pek çok faktör bulunmakla birlikte, evli çiftlerden oluşan daha küçük gruplarla niteliksel bir çalışma ile eşler açısından bu

faktörlerin evlilik uyumunu nasıl etkilediğini derinlemesine anlayabilmek amacıyla çalışmalar yapılabilir.

Çiftlerin sağlıklı bir evlilik ilişkisi sürdürebilmeleri için öncelikle varolan sorunlarının farkında olmalarını sağlamak ve uyumsuzluklarla baş edebilmeleri konusunda desteklenmeleri gerekmektedir. Eşler arasında duygusal ve davranışsal sorunlar, yardım almadıklarında, evlilik uyumlarını etkilemekle birlikte, yaşam kalitelerini de düşürmektedir. Evlilik ilişkileri için geliştirilecek programlar profesyoneller ile birlikte uygulanarak olumsuz sonuçlara yol açmadan ilişkinin sürmesine ve sağlıklı gelişmesine katkıda bulunabilir. Geliştirilen programların etkililiğini göstermek için yapılacak deneysel çalışmaların literatürdeki sınırlı sayıda deneysel çalışmaya katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Psikolojik danışmanlar, psikiyatri hemşireleri internet bağımlılığı belirtileri gösteren bireylerin belirlenmesi, internet kullanımı ile ilgili sorunları çözme becerilerinin geliştirebilmesine katkı sağlaması, internet kullanımı ile ilgili bireysel ve grup çalışmaları yürütmeleri önerilebilir.

Bulgular internet yönetim stratejilerini tasarlamamıza ve politika üreticilerine ve yöneticilere, internet bağımlılığının önlenmesi, teşhisi ve tedavisinde yardımcı olabilir. Örneğin, politika yapımcılar ve yöneticiler danışmanları eğitmek, danışma merkezleri kurmak ve danışma merkezlerinde, kliniklerde ve hastanelerde tedavi sağlamak için uygun önlemleri alabilir.

Problemlili internet kullanıcılarına yardımcı olmak için kurtarma müdahaleleri yapılandırılmış, ölçülebilir ve sistematik teknikler uygulamalıdır. Bilişsel Davranış Terapisi (BDT) internet bağımlıları için en etkili yaklaşım olarak tespit edilmiştir. Durum kontrol edilemez hale gelmeden önce, internet kullanımının zamanında izlenmesi gerekmektedir.

İnternet bağımlıları, zaman yönetimi ve kullanım kontrolü geliştirmek üzere eğitilmelidir.

Bu nedenle, ebeveynler, toplum ve hükümet, internetin sınırlı ve doğru kullanımını teşvik etmek için sağlık kampanyaları başlatmalıdır.

İnternet, üretken çalışma alışkanlıklarını geliştirmek için bir ortam olarak kullanılabilir.

Ayrıca, problemli internet kullanımının olumsuz sonuçlarını vurgulamak için seminerler, konferanslar ve diğer etkinlikler düzenlenebilir. Bu tür tedbirler bağımlı insanların hayali bir siber dünya yaratmak yerine kendi gerçek hayatlarına daha kolay girmesini sağlayacaktır.

Bazı sınırlılıklarına rağmen, bu çalışmanın bulguları, internet bağımlılığının doğasını ve evlilik uyumu üzerindeki etkilerini anlamamızı sağlamaktadır. İnternet bağımlılığının evlilik uyumu üzerinde olumsuz etkileri olduğu sonucu, insanlar arasında sosyal farkındalığı artıracaktır.

Bu çalışma, Türkiye’de bağlanma tarzları ve internet bağımlılığının evlilik uyumu üzerindeki etkisini araştıran tek çalışmadır.

Regresyon analizlerinde internet bağımlılığının evlilik uyumunu yordama kapasitesi dikkat çekicidir. İnternet bağımlılığının evlilik uyumu açısından ne kadar önemli olduğuna kanıt olarak değerlendirilmiştir.

Bu nedenle gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalar açısından bir ön çalışma olmakla birlikte, deneysel çalışmaların yapılarak konuyu derinlemesine incelenerek literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6. KAYNAKLAR

A. Rahmani, E.S Merghati Khoi, N. Sadeghi; and L. Allah Quli. "Marital Satisfaction And Sexual Satisfaction", Iranian Journal of Nursing; 2011, 24 (7): p:90-82.

Abalı, S. ve Kömürcü, N. Evlilikte cinsel sorunlar boşanma nedeni midir? Kadın Cinsel Sağlığı Derleme, 1, 2008. s. 270-272.

Acar, H. Ankara'da Sosyal Hizmetler ve   ocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı Sosyal Hizmetler Kuruluşlarında   alı  an   niversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998, Ankara.

Açık,   . Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, İzmir.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. 1978, p. 61, 226-244.

Akar, H. Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, 2005, İstanbul.

Aktaş, S. Eşlerden birinin kaygı düzeyi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, İstanbul.

Amy Muise, M.Sc., Emily Christofides, M.Sc., and Serge Desmarais , Infertility and adjustment in woman: the effects of attachment style and social support, Journal of Clinical Psychology in Medical Settings, 6(4): 1999, p:463-479.

Anar B. Evli ve Çalışan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle Evlilik Doyumu ve İş Doyumu İlişkisinin İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, 2011, Adana.

Ashton, M., Lee, K. Six independent factors of personality: a response to Saucier, European Journal of Personality, association between marital adjustment and depressive symptoms. The American Psychological Association, 16(2), 1994, p:199–208.

Ay E. Kanserli Çocuğa Sahip Annelerin Evlilik Doyumları ve Algıladıkları Sosyal Desteğin İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2014, Erzurum.

Azarakhsh, F. The effects of using media on marital satisfaction among married women in Takestan city, An M.A. Thesis, The Faculty of Social and Economic Sciences, Alzahra University. 1991

Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. Beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi, IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 2007, İzmir.

Balta, Ç.Ö. Horzum, M.B. The factors That Affect İnternet Addiction of Students in a Web Basal Learning Environment, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41(1): 2008, p:187-205.

Banase, R. Attachment style and marital satisfaction: Evidence for dyadic configuration effects, Journal of Social and Personal Relationships, 2004, 21: p:273–282.

Baran M. Kadınlara Verilen İletişim Çatışmaları Eğitiminin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı. Doktora Tezi, 2013, Erzurum.

Bartholomew, K. & Shaver, P. R. Methods of assessing adult attachment. In J. A. Simpson & W. S. Rhodes (Eds), Attachment theory and close relationships, 1998, New York: Guilford.

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. Attachment styles among young adults: A test of a four-category model, Journal of Personality and Social Relationships, 1991, 61: p:226–244.

Beard, K. W. Internet addiction: A review of current assessment techniques and potential assessment questions. CyberPsychology & Behavior, 2005, 8, 7-14.

Bayraktutan, F. Aile İçi İlişkiler Açısından İnternet Kullanımı. İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi., 2005, , İstanbul.

Belsky, J. The effects of children on marriage. The Psychology of Marriages Conceptual, Emprical and Applied Contributions (Editor. Fincham, D. F.; Bradbury, T.M.). 1990, New york Guilford Press.

Berman, W.H. and Sperling, M.B. “The Structure and Function of Adult Attachment” in M. B. Sperling and W. H. Berman eds., Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives, 1994, p:3-28, New York: Guilford.

Bir Aktürk E. Marital Satisfaction İn Turkish Remarried Families: Comparison Among Marital Status, Effect Of Stepchildren, And Contributing Factors. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006, Ankara.

Block JJ. Issues for DSM-V: internet addiction. American Journal of Psychiatry, 2008, 3: 306-307.

Blum, 1. S. ve Mehrabian, A. Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 1999, 67: p: 93-125.

Bowlby, J. Attachment and loss: Vol 1. Attachment, 1969, New York: Basic Books.

Bowlby, J. Attachment and loss, Harmondsworth [etc.]: Penguin Books. 1984.

Bowlby, J. Attachment and loss: Vol 1. Attachment, New York: Basic Books. 1999.

Bradbury T.N, Fincham F.D, Beach, S.R.H. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in Review, *Journal of Marriage and the Family* 2000; 62: p: 964-980.

Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R.H.. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in Review, *Journal of Marriage and the Family*, 2000, 62: p: 964-980.

Brennan, K.A., Shaver, P.R., & Tobey, A.E. Attachment styles, gender, and parental problem drinking, *Journal of Social and Personal Relationships*, 1998, 8: p: 451–466.

Bretherton I. The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. In *Attachment Theory: Social, Developmental and Clinical Perspectives* (Eds. S Goldberg, R Muir, J Kerr). Hillsdale, NJ, The Analytic Press, 2000, p: 45-84.

Bretherton, 1. Open communication and internal working models: Their role in attachment relationships, In R. Thompson (Ed.), *Socioemotional development* (Nebraska Symposium,, Lincoln, NE: University of Nebraska Press. 1990.

Büyükşahin, A. Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2006, Ankara.

Byun, S., Ruffini, C., Mills, J. E., Douglas, A. C., Niang, M., Stepchenkova, S., et al. Internet addiction: Metasynthesis of 1996–2006 quantitative research. *CyberPsychology & Behavior*, 2009, 12: p: 203-207.

Caspi, A., Herbener, E.S. Continuity and change: Assortative marriage and the consistency of personality in adulthood, *J.Pers. Soc. Psychol.*, 1999, 58: 250-58.

Cherlin, A. J. (). The deinstitutionalization of American marriage, *Journal of Marriage and Family*, 2004, 66: p: 848–861.

Collins, N. L., Cooper, M. L., Albino, A., & Allard, L. Psychosocial vulnerability from adolescence to adulthood: A prospective study of attachment style differences in relationship quality and partner choice. *Journal of Personality*, 2002, 70: p: 965-1008.

Collins, N.L. ve Read, S.J. Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples, *Journal of Personlaity and Social Psychology*, 1990, 58: 644- 663.

Cooper, A., McLoughlin, I. P., & Campbell, K. M. Sexuality in cyberspace: Update for the 21st century. *CyberPsychology & Behavior*, 2000, p. 3, 521-536.

Crowell, J.A. & Treboux, D. A review of adult attachment measure: implications for theory and research. *Journal of Social Development*, 1995, 4: p: 294 – 327.

Çalışır, M. Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009, 1: p: 240-255.

Çavuşoğlu, Z.Ş. Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu Ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü . Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi., 2011, İstanbul.

Çelik, M. & Tümkaya, S. The relationship between job variables of life satisfaction and marital satisfaction of lecturers. Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 2012, 13(1): p:223-238.

Çetin, T. B. Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, İzmir.

Çubuk, Ç. Madde Kullanımı Deneyimi Yaşamış Kişilerde Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındakilişkilerin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programı Yüksek Lisans Tezi, 2011, İzmir.

Davis RA. A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. Comput Hum Behav 2001;17:187-195.

Davis, K.E.What attachment styles and love styles add to the understand of relationship commitment and stability, in W. Jones & J. Adams (Eds.), Handbook of interpersonal commitment and relationship stabilit, New York: Kluwer Academic/Plenum, 1999, pp. 221-237.

Demiray, Ö. Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006, Diyarbakır.

Dhar, S., & Dhar, S. Identity consistency, attachment and marital quality in indian adults. Psychological Studies, 2015, 60(2): p: 239-243. doi:10.1007/s12646-

Diehl M., Elnick A.B., Bourbeau, L.S. ve Labouvie-Vief G. Adult attachment styles: Their relations to family context and personality, Journal of Personality and Social Psychology, 1998, 74, (6): p: 1656-1669.

Diehl, M. Personality psychology and aging: Understanding and integrating continuity and change, in S. K. Whitbourne & J. C. Cavanaugh (Eds.), Integrating aging topics into psychology: A practical guide for teaching undergraduates, Washington, DC: American Psychological Association, 2002, p.91-106. DOI: 10.1089=cpb.2008.026.

Dsvs, D. & Endlar L.D. Internet gambling. Journal of Computer, 2001, 24: p:120-135.

Dökmen, Z. Y. ve Tokgöz, Ö. Cinsiyet, eğitim, cinsiyet rolü ile evlilik doyumu, eşle algılanan benzerlik arasındaki ilişkiler. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, 9-13 Eylül 2002, ODTÜ, Ankara. 2002.

Düzgün, G. Evli Kişilerde Depresyon, İlişkiye İlişkin İnanç, Kendini Ayarlama Düzeyinin Evlilik Uyumu İle İlişkisi. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2009.

Erberk E, Beştepe E, Akar H, Eradamlar N, Alpkan R. Evlilik Uyumu. Düşünen Adam; 2005, 18 (1): 39-47

Ergin, G. N. Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, Ankara.

Erişti, A. Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı Programı Yüksek Lisans Tezi, 2010, İzmir.

Feeney J.A, Noller P. Attachment style and verbal descriptions of romantic partners, Journal of Social and Personal Relationships. 1991; 8: 187–215

Feeney, J.A. Attachment style, communication patterns and satisfaction across the life cycle of marriage, Personal Relationships 1994, 1: 333–348.

Feeney, J.A. Adult attachment, emotional control, and marital satisfaction, *Personal Relationships*, 1999, 6: 169-185.

Feeney, J.A. Attachment, marital interaction, and relationship satisfaction: A diary study , *Personal Relationships*, 2002, 9(1): 39-55.

Feldman, R.S. *Adjustment Applying Psychology in a Complex World*, 1989, USA: McGraw-Hill.

Fıfıloğlu, H. ve Demir, A. Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assesment*, 2000, 16 (3): p:214-218.

Fıfıloğlu, H. Lisans Üstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 1992, 7 (28): 16-23.

Fidanoğlu, O. Evlilik Uyumu İle Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Diğer Sosyodemografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2007, İstanbul.

Fowers, B.J. Psychology as public philosophy: An illustration of the moraldimension of psychology with marital research, *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 1993, 13: 124-136.

Fox, G.L Some Determinants of Modernism Among Women in Ankara, Turkey. *Journal of Marriage and the Family*, 1973, 35, 520-529.

Fraley, C.R. & Shaver, P.R. Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies, And Unanswered Questions. *Review of General Psychology*, 2000,p. 6(2), 123-151.

Fraley, R.C., & Waller, N.G. Adult attachment patterns: A test of the typology model. In J.A. Simpson & W.S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships*, New York: Guilford Press, 1998, pp.77-114.

Frost, J. H., Chance, Z., Norton, M. I., & Ariely, D. People are experience goods: Improving online dating with virtual dates. *Journal of Interactive Marketing*, 2008, 22: 51-61. doi: 10.1002/dir.20106

Gallo, L.C., Smith, T.W. Attachment style in marriage: Adjustment and responses to interaction, *Journal of Social and Personal Relationship*, 2001, 18(2): 263-289.

George, C., Kaplan, N., & Main, M. Attachment interview for adults, Unpublished Manuscript, 1985, Berkeley: University of California.

Givertz, M., Woszidlo, A., Segrin, C., & Knutson, K. Direct and indirect effects of attachment orientation on relationship quality and loneliness in married couples. *Journal Of Social & Personal Relationships*, 2013, 30(8): 1096-1120. doi:10.1177/0265407513482445

Glenn, N.D. Quantitati and Research On Marital Quality in The 1980s: A critical review, *Journal of Marriage and The Family*, 1990, (52): p:818-831.

Glenn, N.D. (1998). The course of marital success and failure in five American 10-year marriage cohorts, *Journal of Marriage and the Family*, 60: 569-576.

Goldberg I. Peterson BD, Rosen KH, Sara ML. Cybersex: The impact of a contemporary problem on the practices of marriage and family therapists. *J Marital Fam Ther* 2008; 34:469-480. 8. Merkle E, Richardson R. Digital Goodstein, L.D. ve Lanyon, R.I. (1975). Adjustment, behavior, and personality, Canada: Addison-Wesley Publishing Company 18(2): 263-289.

Griffin, D., & Bartholomew, K. Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1994, 67(3): 430-445.

Griffiths M. Internet addiction: Time to be taken seriously? *Addict Res Theory*, 2000; 8: p: 413-418.

Grossmann, K.E., Grossman, K. Attachment quality as an organizer of emotional and behavioral responses in longitudinal perspective, in C.M. Parkes, J.Stevenson-Hinde and P.Marris (Eds.), Attachment across the life cycle, 1991. London: Tavistock/Routledge.

Grych, J. H. And Fincham F D Marital conflict and childrens adjustment. A cognitive contextual framework. Psychological Bulletin, 1990, 108: p: 267-290.

Grych, J.H., & Fincham, F.D. Marital conflict and children's adjustment: A cognitive contextual framework, Psychological Bulletin, 1990, 108: 267-90.

Gündoğan, M. Eşlerin Bağlanma Tarzları ile Çift Uyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin Araştırılması. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. Uzmanlık Tezi, 2015, Eskişehir.

Günnar, Songül. Adana İli Merkez İlçelerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Prevalansı ve bu bağımlılığın yalnızlık ve aile dinamikleri ile ilişkisi.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Uzmanlık Tez, 2016, Çukurova.

Hall AS, Parsons J. Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. J Mental Health Couns 2001;23: p: 312-327

Hamamcı, Z. Dysfunctional Relationship Belief In Marital Satisfaction And Adjustment. Social Behavior and Personality International Journal, 2005, 33: p:313-328.

Hasta, D. Ev İşi Paylaşımı ve Ev İşi Paylaşımında Hakkaniyet Algısı İle Evlilik Doyumu İlişkisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1996, Ankara.

Hazan, C., & Shaver, P. R. Attachment as an organizational framework for research on close relationships, Psychological Inquiry, 1994, 5: p:1-22.

Hemşirelik Yönetmeliği. T.C. Resmî Gazete, sayı: 27515, 8 Mart 2010.

Holmes, J. G., & Rempel, J. K. Trust in close relationships. In C. Hendrick (Ed.), Close relationships Newbury Park: Sage, 1989, p:187-220.

Hoşgör E. Evli Çiftlerin Öfke İfade Tarzları ile Evlilik Uyumunun İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programı. Yüksek lisans Tezi, 2013, İzmir.

Huston, T.L., & Melz, H. The case for (promoting) marriage: The devil is in the details, Journal of Marriage and Family, 2004, 66: p:943–958.

İmamoğlu E.O., Yasak Y. Dimensions of Marital Relationships as Perceived by Turkish Husbands and Wives. Genetic, Social and General Psychology Monographs, 1997, 123(2): p: 211-232.

Jacobson, N.S. ; Gurman, A.S. Clinical Handbook of Couple Theory, The Guilford Press, 1995, p:14-18. New York.

Johansson, A. & Götestam, KG. Internet addiction: characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian young (12-18 years). Scand J Psychol, 2004, 45: p:223-229.

Johnson D.R, White L.K, Edwards J.N, Booth, A. Dimensions of marital quality: Towards methodological and conceptual refinement, Journal of Family Issues, 1986, 7: p: 31-49.

Kalsner, L., & Pistole, M. C. College adjustment in a multiethnic sample: Attachment, separation-individuation, and ethnic identity, Journal of College Student Development, 2003, 44(1): 92-109.

Karataş N. Toplum Ruh Sağlığı Hemşireliği. Halk Sağlığı Hemşireliği El Kitabı. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Yayınları, 1998, 17: p: 97-104.

Karney, B. R. & Bradbury, T. N. Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1997, 72 (5): 1075-1092.

Kart, M.E. Yetişkin Bağlanma Stilleri ve Çalışma Davranışı: Hekimlerle Yapılan Bir Çalışma. *Mülkiye Dergisi*, 2002, 28: s. 245.

Kassel JD, Wardle M, Roberts JE. Adult Attachment Security and College Student Substance Use. *Addict Behav*, 2007, 32: p:1164-1176.

Kazmi F., Pervez T. The Role Of Economic Resources In Marital Resources In Marital Adjustment Of Women In The Province Kheber Pakhtoon Khawa . *Journal Education and sociology*, 2010, ISSN: 2078- 032

Kerkmann, B. C., Thomas, R. L., Lown, J.M., & Allgood, S. M. Financial Management, Financial Problems and Marital Satisfaction. *Financial counseling and planning*, 2000, 11(2): 55-65.

Kessler, H. Yalom I. Evlilik Terapisi, 1. Baskı, 2006, çeviren Yeşim Özkardeşler Şallı, Prestij Yayınları. 2006, s. 150-160.

Kışlak, T.Ş. Evlilik Uyumu İle Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1997, 12(40): s.55-64.

Kışlak, T.Ş. Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *3P Dergisi*, 1999, 7(1): s. 50-57.

Kışlak, T.Ş., ve Çabukça F. Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2002, 5(2): s.35-42.

Kinnunen U Feldt T. Economic Stress and Marital Adjustment Among Couples: Analyses At The Dyadic Level. *European Journal Of Social Psychology*, 2004, 34 (5): p:519-532.

Kirkpatrick, L.A., Davis, K.E. Attachment Style, Gender, and Relationship Stability: A Longitudinal Analysis, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1994, 66(3): p:502-512.

Kobak, R.R. ve Hazan, C. Attachment in marriage: Effects of security and accuracy of working models, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1991, 60: p:502-512.

Kocadere, M. İyi ve kötü Evliliklerinin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1995, İzmir.

Kudiaki, Ç. Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2002, Ankara.

Lauer, R.H. & Lauer, J.C. Marriage & family: The quest for intimacy. New York: Mc Graw Hill, 1997, p:203- 266.

Lewis, R.A. ve Spanier, E.B. Theorizing about the quality and stability of marriage. In W. R. Burr , R. Hill, F. I. Nye ve I. L. Reiss (Ed.), *Contemporary Theories About The Family*, 1992, (1): p:268-294.

Li SM, Chung TM. Internet Function and Internet Addictive Behavior. *Comput Human Behav*, 2006, 22: p:1067-1071.

Locke, H. J., & Wallace, K. M. Short marital adjustment prediction tests: Their reliability and validity, *Marriage and Family Living*, 1959, 21: p:251-255.

Lussier, Y, Sabourin, S, Turgeon, C. Coping strategies as moderators of the relationship between attachment and marital adjustment, *Journal of Social and Personal Relationships*. 1997, 14: p:777 791.

Main, M., Kaplan, K., & Cassidy, J. Security in Infancy, Childhood, and Adulthood: A Move to the Level of Representation, *Monographs of the Society for Research in*

Child Development, Vol. 50, No. 1/2, Growing Points of Attachment Theory and Research, 1985, p:66-104.

Marchand, J.F. Husbands and Wives Marital Quality: The Role Of Adult Attachment Orientations, Depressive Symptoms And Conflict Resolution Behaviors. *Attach Hum* 2004, 6: 99-112.

Meerkerk, G. J., Van den Eijnden, R. J. J. M., & Garretsen, H. F. L. Predicting compulsive Internet use: It's all about sex! *CyberPsychology & Behavior*, 2006, 9: p:95-103. doi: 10.1089/cpb.2006.9.95

Mikulincer, M. Erev, I. Attachment Styles and The Structure of Romantic Love. *Br J Soc Psychol*, 1991, 30: p:273-91.

Mikulincer, M. Attachment Security in Couple Relationships: A Systemic Model and Its Implications For Family Dynamics, *Family Process*, 2002, 41: p:405-434.

Mikulincer, M., Florian, F., & Weller, A. Attachment styles, coping strategies, and posttraumatic psychological distress: The impact of the Gulf War in Israel, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1993, 64: p:817-826.

Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students. *Comput Hum Behav*, 2000, 16: p:13-29.

Morgan, H. J., & Shaver, P. R. Attachment processes and commitment to romantic relationships, in J. M. Adams & W. H. Jones (Eds.), *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability*, 1999, p:109-124. New York: Plenum

Morsünbül, Ü. ve Çok, F. Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2011, 3(3): 553-570.

Murray, S.L. The quest for conviction: Motivated Cognition in Romantic Relationships. *Psychological Inquiry*, 1999, 10: p:23-34. doi: 10.1207/s15327965pli1001_3

Nazari A.M. "The effect of improving the relationship between the level of aggression and sexual satisfaction of women employed", Journal of Women's Studies, 2008, 2 (1): p:32-9.

Odacı H ve Çıkrıkçı Ö. Problematic İnternet Use in Terms Of Gender, Attachment Styles and Subjective Well-Being in University Students. Computers in Human Behavior, 2014, 32: p:61-66.

Okanlı, A. ve Ekinçi, M. Meme Kanseri Hastası ve Eşlerinin Yaşam Doyumları Duygu Kontrol Düzeyleri ve Evlilik Uyumlarının Mastektomi Öncesi ve Sonrası Karşılaştırılması, Yeni Symposium, 2008, 1(46): p:9-14.

Okur İ. Ekonomik Krizin Ailelerin Ruhsal Durumuna Etkisi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, 2011, İstanbul.

Orzack MH, Voluse AC, Wolf D, Hennen J. An ongoing study of group treatment for men involved in problematic Internet-enabled sexual behavior. Cyberpsychol Behav 2006;9:348-360.

Özaydınlık, Ş. Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Kişilik Özellikleri Ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

Özer, A. ve Cihan-Güngör, H. Yükleme tarzları, bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerine göre evlilik uyumu. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2012, 8(2): s.11-24.

Özgüven, İ E. Ailede İletişim ve Yaşam. Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi, 2001, Ankara.

Öztürk MO. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 10. Baskı. Nobel Yayınevi, 2011. Ankara.

Palaz, E. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi , 2016, İstanbul.

Peter, J., & Valkenburg, P. M. Adolescents' exposure to sexually explicit Internet material and sexual satisfaction. A longitudinal study. Human Communication Research, 2009, 35: p:171-194. doi: 10.1111/j.1468-2958.2009.01343.x

Peterson, K.U. Weymann N, Schelb Y, Thiel R, Thomasius R. Pathological Internet use epidemiology, diagnostics, co-occurring disorders and treatment. Fortschr Neurol, 2009,

Polat, D. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006, Ankara.

Reis, H. T., & Shaver, P. Intimacy as an interpersonal process. In S. Duck (Ed.), Handbook of personal relationships, 1988, p: 367-389. England: Wiley

Rothbard, J.C., Shaver, P.R. Continuity of attachment across the life span, In M.B. Sperling and W.H. Berman (Eds.), Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives, 1994, New York: The Guilford Press.

Saxton. L. Marriage: The Nature of Marriage, The Individual, Marriage, and the Family. (5th ed.) Wadsworth Publishing Company Belmont, California A Division of Wadsworth Inc., 1982, p: 216-224.

Scott, R. L. ve Cordova J. V. The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. J Fam Psychol , 2002, 16:199-208.

Senchak M, & Leonard K.E. Attachment Styles and Marital Adjustment Among Newlywed Couples, Journal of Social and Personal Relationships, 1992, 9: p:51-64.

Shaw M, Black DW. Shek DT, Tang VM, Lo CY. Evaluation of An Internet Addiction Treatment Program For Chinese Adolescents In Hong Kong. *Adolescence*, 2009, 44: p:359-373.

Shi, L. The Association Between Adult Attachment Styles and Conflict Resolution In Romantic Relationships. *Am J Fam Ther*, 2003, 31: p:143-57.

Shin SE, Kim NS, Jang EY. Comparison of Problematic Internet And Alcohol Use and Attachment Styles Among Industrial Workers in Korea. *Cyberpsychol Behav Soc Network*, 2011, 14: p:665-672.

Simpson, J.A. The influence of attachment styles on romantic relationships, *Journal of Personality And Social Psychology*, 1990, 59(5): p:971-980.

Solmuş, T. Romantik Bağlanma II: İlişkisel Değişkenler ve İlişki Süreci, *Türk Psikoloji Bülteni*, 2003, p:28-29.

Spanier, G. B., Lewis, R. A. ve Cole, C. L. Marital adjustment over the family life cycle: the issue of curvilinearity. *Journal of Marriage and Family*, 1975, 37(2): p:263-275.

Spotts, E. L., Lichtenstein, P., Pedersen, N., Neiderhiser, J. M., Hansson, K, Cederblad, et al. Personality and marital satisfaction, Electronic Version, *European Journal of Personality*, 2005, 19: p:205- 227.

Sroufe, L. A. Emotional development: The organization of emotional life in the early years, New York: Cambridge University Press, 1996, p:232-239.

Stephan, C.W. and Bachman, G.F. What's sex got to do with it? Attachment, love schemas, and sexuality, *Personal Relationships*, 1999, 6: p:111-123.

Sternberg RJ, Hojjat M. Satisfaction in Close Relationships. 1997, p:67-71. New York: Guilford.

Storaasli R.D, Markman, H.J. Relationship Problems in The Early Stages of Marriage: A Longitudinal Investigation. Journal of Family Psychology, 1990, 4(1): p:80-98.

Storaasli, R.D. & Markman, H.J. Relationship Problems İn The Early Stages Of Marriage: A Longitudinal Investigation, Journal of Family Psychology, 1990, 4(1): p:80-98.

Suler, J. Computer and cyberspace addiction. International Journal of Applied Psychoanalytic Studies, 2005, 1(4), 359–362.

Süataç, Ö. A. Evlilik Uyumunun Kişilerarası Tarz ve Öfke Açısından Araştırılması. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, İzmir.

Sümer, N. Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması, Türk Psikoloji Dergisi, 2006, 21(57): s.2-3.

Sümer, N. ve Güngör, D. Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kùltürlerarası Bir Karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi, 1999, 14(43): s.71-106.

Şahin M. İlköğretim Okulu Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011, İstanbul.

Şahin, N. H. ve Yaka, A. İ. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'nin (YİYE-I), Kendilik Algısı, Olumsuz Otomatik Düşünceler ve Psikopatolojik Belirtiler Bağlamında İncelenmesi. Türk Psikoloji Yazıları. 2010; 13(26): s.64-76.

Şener, A. ve Terzioğlu G. Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. Aile ve Toplum Dergisi, 2008, 13(4): s.7-20.

Şenormancı, Güliz. İnternet Bağımlılığı Tanısı Konan Hastalarda Bağlanma ve Aile İşlevleri.,İstanbul Bakırköy Prof. Dr MAzhar Osman Ruh Sağlığı ve Snir Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği, Tıpta Uzmanlık Tezi, 2013, İstanbul.

Tahiroğlu, A. Çelik, G.G. Uzel, M. Özcan, N. Avcı, A. Internet Use Among Turkish Adolescents. Cyberpsychol Behav, 2008, 11: p:537-543.

Taniguchi ST, Freeman PA, Taylor S, Malcarne B. A study of marriedouples' perceptions of marital satisfaction in outdoor recreation. Journal of Experiential Education, 2006, 28(3): p:253-256.

Tezer, E. Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve Doyum, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1986, Ankara.

Tsai, H.F. Cheng, S.H. Yeh, T.L. Shih, C.C. Chen, K.C. & Yang, Y.C. The Risk Factors of Internet Addiction-A Survey of University Freshmen. Psychiatr Res, 2009, 167: p:294-299.

Tucker, J.S., Anders, S.L. Attachment style, interpersonal perception accuracy and relationship satisfaction in dating couples, Personality and Social Psychology Bulletin, 1999, 25(4): p:403-412.

Tuncel, N. Toplum Ruh Sağlığı. Halk Sağlığı Hemşireliği. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. 1992, s.199-215.

Turanlı, P. Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu İle Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, İstanbul.

Tutarel-Kışlak, Ş. Evlilik uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması, 3P (Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji) Dergisi, 1999, 7(1): p:50-57.

Twenge, M.J., Campbell, K.W., Foster, A.C. Parenthood and marital satisfaction: a meta analytic review. Journal Of Marriage And Family, 2003, 65 (3), 574-583.

Underwood, H., & Findlay, B. M. Internet relationships and their impact on primary relationships. *Behaviour Change*, 2004, 21: p:127-140. doi: 10.1375/behc.21.2.127.55422

Uşaklı, N. Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar Ve Eğitim İhtiyaçları. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2010, Ankara.

Velidedeoğlu Kavuncu, N. Kadın Erkek İlişkilerinde Sorunlar ve Çözümleri, 2. Baskı, Morpa Kültür Yayınları. 2006, s.55, İstanbul

Vorderer, P., Klimmt, C., & Ritterfeld, U. Enjoyment: At the heart of media entertainment. *Communication Theory*, 2004, 14: 388-408. doi: 10.1111/j.1468-2885.2004.tb00321.x

Waters, E., Crowell, J., Elliott, M., Corcoran, D., & Treboux, D., 2 “Bowlby's Secure Base Theory and The Social / Personality Psychology of Attachment Styles: Work(s) in Progress”, *Attachment and Human Development*, 2002, (2): p:230-242.

Yeşilyaprak, B. Çalışan Anne ve Çocuk, Morpa Kültür Yayınları. s. 76, İstanbul 2003.

Yıldırım, İ. Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1992, Ankara.

Yıldırım, İ. Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1993, 1(4): s.23-28.

Yıldız, Y. İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2012, Muğla.

Yılmaz, A. Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2001, 1(4): s.12-20.

Young, K.S. Pistner, M. O'Mara, J. Buchanan, & J. Cyber Disorders: The Mental Health Concern For The New Millennium. *Cyberpsychol Behav*, 1999, 2: p:475-479.

Young, KS. Cognitive Behavior Therapy With Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications. *Cyberpsychol Behav*, 2007, 10: p:671-679.

Young, KS. Internet Addiction: The Emergence of A New Clinical Disorder. *Cyberpsychol Behav*, 1998, 1: p:237-244.

Zahra M., Zoghi M., Ebrahimi M. The relationship between the internet addiction and the use of facebook with marital satisfaction and emotional divorce among married university students .*Indian journal of fundamental and applied life sciences* 2015 ; 5 (s3), p. 709-717

Zillmann, D. Effects of prolonged consumption of pornography. In D. Zillmann & J. Bryant (Eds.), *Pornography: Research Advances and Policy Considerations*, 1989, p: 127-157. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

7. EKLER

Sayın Katılımcı

“Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi” başlıklı bu araştırma evlilik uyumunun sosyodemografik özellikler, bağlanma tarzları ve internet kullanımı açısından incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırmada evlilik uyumunu belirlemeye yönelik 10 soruluk sosyodemografik veri formu ile 19 maddelik Young’un İnternet Bağımlılık Testi, 15 maddelik Evlilikte Uyum Ölçeği ve 36 maddelik Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri kullanılacaktır. Veri araçlarını doldurmak maksimum 15 dakikanızı alacaktır.

Bu araştırma sonucunda elde edilecek veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılmak için gönüllülük esastır.

Araştırmamızda doğru sonuçlara ulaşabilmemiz için soruların dikkatli ve doğru bir şekilde cevaplandırılması büyük önem taşımaktadır.

Katılımınızdan dolayı teşekkürler.

Ceren Aycanoğlu

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU (KBF)

1. Yaşınız

2. Cinsiyetiniz

(1) Erkek

(2) Kadın

3. Nikah Durumunuz:

(1) Resmi Nikah

(2) Yalnızca İmam Nikahı

4. Ne kadar süredir evlisiniz? Belirtiniz.

.....

5. Çocuğunuz var mı?

(1) Var

(2) Yok

6. Sahip olduğunuz çocuk sayısı:

() Bir çocuk

() İki çocuk

() Üç çocuk

() Daha fazla : (Kaç çocuğunuzun olduğunu yazınız).

7. Aile Tipiniz hangisidir?

(1) Çekirdek

(2) Geniş

(3)

Diğer

(belirtiniz):

8. Eğitim Durumunuz nedir?

(1) Okur yazar

(2) İlkokul

(3) Ortaokul

(4) Lise

(5)

Üniversite ve üzeri

9. Size göre ekonomik durumunuz aşağıdaki seçeneklerden hangisine uygundur?

(1) 950 TL ve altı

(2) 951TL- 2000TL

(3) 2001TL- 4000TL

(4) 4001TL- 6000TL

(5)6001TL ve üstü

10. Sizin veya eşinizin ailesi nedeniyle evliliğinizde problem yaşanır mı?

(1) Sık sık

(2) Arada sırada

(3) Çok seyrek

(4) Hiçbir zaman

EK 2: İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Elinizde bulunan ölçek ile internet kullanımına yönelik durumunuzu belirlemek amaçlanmaktadır. Aşağıdaki soruları katılım düzeyiniz hangi gruba giriyorsa ona göre işaretleyiniz. Bu ifadelerden her birisi için “Nadiren (1)“, “Ara sıra (2)“, “Sıklıkla (3)“, “Çoğu Zaman (4)“ ve “Her Zaman (5)“ seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar araştırmanın geçerli ve güvenilir olması açısından oldukça önemlidir. Şimdiden katkılar için teşekkür ederiz.

NO	MADDE	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
	ÇEVİRİM İÇİ (İNTERNETTE ONLINE) OLMAYI GÜNLÜK HAYATA TERCİH ETME					
1	Hangi sıklıkla interneti samimi bir arkadaşınıza tercih ediyorsunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
2	Hangi sıklıkla herhangi birisi çevrim-içi olarak ne yaptığınızı sorduğunda sır gibi saklar veya savunmaya geçersiniz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
3	Hangi sıklıkla kendinizi tekrar çevrim-içi olacağınız vakti beklerken bulursunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
4	Hangi sıklıkla eğer birileri siz çevrim-içi iken sizi üzerlerse kızgın davranır, bağırır, sağa sola vurursunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
5	Hangi sıklıkla çevrim-içi değilken internetle avunur veya çevrimiçi olduğunuz hayalini kurarsınız?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
6	Hangi sıklıkla çevrim-içi olduğunuzda birçok zaman kendi kendinize bir şeyler söylerken bulursunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
7	Hangi sıklıkla ne kadar süre ile çevrim-içi olduğunuzu saklamaya çalışırsınız?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
8	Hangi sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine çevrim-içi daha fazla zaman harcamayı tercih edersiniz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
	ÇEVİRİM İÇİ (İNTERNETTE ONLINE) OLMA SÜRESİNİ ARTIRMAK İSTEME					
9	Hangi sıklıkla niyetlendiğinizden daha fazla çevrim-içi ortamda kalıyorsunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
10	Hangi sıklıkla ailenizle ilgili işleri ihmal ederek çevrim-içi ortamda daha fazla zaman harcıyorsunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
11	Hangi sıklıkla yapman gereken bir işi yapmadan önce e-postanızı kontrol edersiniz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
12	Hangi sıklıkla iş performansınız veya üretkenliğiniz internet yüzünden	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)

13	Hangi sıklıkla internetsiz hayatın sıkıcı, boş ve zevksiz bir hayat olacağından korkarsınız?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
14	Hangi sıklıkla çevrimiçi harcadığınız zamanı kesmek için uğraşırsınız?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
15	Hangi sıklıkla çevrim dışı olduğunuzda kendinizi sinirli, huysuz ve kederli hissedip, internete bağlandığınızda bunların geçtiğini görürsünüz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
ÇEVİRİM İÇİ (İNTERNETTE ONLINE) OLMAKTAN KAYNAKLANAN SORUNLAR						
16	Hangi sıklıkla çevrim-içi kullanıcı olan arkadaşlarla yeni ilişkiler şekillendiriyorsunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
17	Hangi sıklıkla hayatınızdaki diğer kişiler çevrimiçi olarak harcadığınız zaman süresi hakkında şikayet etmektedir?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
18	Hangi sıklıkla okul veya sertifika çalışmalarınız çevrim-içi olarak harcadığınız zaman süresi yüzünden zarar görmektedir?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)
19	Hangi sıklıkla önceki gece internete bağlanma yüzünden uykusuz kalmış olursunuz?	1 (Nadiren)	2(Ara Sıra)	3(Sıklıkla)	4(Çoğu Zaman)	5(Her Zaman)

EK 3: EVLİLİK UYUM ÖLÇEĞİ

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

0	1	2	3	4	5	6
Çok Mutsuz			Mutlu			Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

		1-Her zaman anlaşırsınız	2- Hemen her zaman anlaşırsınız	3- Arasıra anlaşılamadığımız olur	4-Sıklıkla anlaşılamadığımız olur	5-Hemen her zaman anlaşılamayız	6- Hiç anlaşılamayız
2.	Aile bütçesini idare etme	1	2	3	4	5	6
3.	Boş zaman etkinlikleri	1	2	3	4	5	6
4.	Duyguların ifadesi	1	2	3	4	5	6
5.	Arkadaşlar	1	2	3	4	5	6
6.	Cinsel ilişkiler	1	2	3	4	5	6
7.	Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi ya da uygun davranış)	1	2	3	4	5	6
8.	Yaşam felsefesi	1	2	3	4	5	6
9	Eşin akrabalarıyla anlaşma	1	2	3	4	5	6

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanına (X) çarpı işareti koyunuz

- 10.** Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:
(1) erkeğin susması ile (3) kadının susması ile
(2) karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır
- 11.** Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?
(1) hepsini (3) bazılarını
(2) çok azını (4) hiçbirini
- 12.** Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?
(1) dışarıda bir şeyler yapmayı (2) evde oturmayı
- 12.** Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?
(1) dışarıda bir şeyler yapmayı (2) evde oturmayı
- 13.** Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?
(1) sık sık (3) arada sırada
(2) çok seyrek (4) hiçbir zaman
- 14.** Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,
(1) aynı kişiyle evlenirdiniz (3) farklı bir kişiyle
evlenirdiniz
(2) hiç evlenmezsiniz
- 15.** Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?
(1) hemen hemen hiçbir zaman (3) nadiren
(2) çoğu konularda (4) her konuda

EK- 4: YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ – YİYE I

Aşağıdaki her bir ifadenin sizi ne derece tanımladığını yanlardaki ölçek üzerinde işaretleyiniz. Ölçeği işaretlerken lütfen aşağıdaki anahtar göz önünde bulundurunuz.

ANAHTAR:

1= Beni hiç tanımlamıyor
3= Az tanımlıyor
5= Ortanın üstünde tanımlıyor
7= Beni tamamen tanımlıyor

2= Çok az tanımlıyor
4= Orta derecede tanımlıyor
6= Epey tanımlıyor

1.	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
2.	Terk edilmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
3.	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olmak konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
4.	İlişkilerim konusunda çok kaygılıyım.	1	2	3	4	5	6	7
5.	Birlikte olduğum kişi bana yakınlasmaya başlar başlamaz kendimi geri çekiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
6.	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni benim onları umursadığım kadar umursamayacaklarından endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
7.	Romantik ilişkide olduğum kişi çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
8.	Birlikte olduğum kişiyi kaybedeceğim diye çok kaygılanırım.	1	2	3	4	5	6	7
9.	Birlikte olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7
10.	Genellikle birlikte olduğum kişinin benim için hissettiklerinin benim onun için hissettiklerim kadar güçlü olmasını arzu ederim.	1	2	3	4	5	6	7
11.	Birlikte olduğum kişiye yakın olmak isterim ama kendimi geri çekerim.	1	2	3	4	5	6	7
12.	Genellikle birlikte olduğum kişi ile tamamen bütünleşmek isterim ve bu bazen onları korkutup benden uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
13.	Birlikte olduğum kişilerin benimle çok yakınlaşması beni gerginleştirir.	1	2	3	4	5	6	7
14.	Yalnız kalmaktan endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
15.	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda oldukça rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
16.	Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
17.	Birlikte olduğum kişiyle çok yakınlaşmaktan kaçınmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
18.	Birlikte olduğum kişi tarafından sevildiğimin sürekli ifade edilmesine gereksinim duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
19.	Birlikte olduğum kişiyle kolaylıkla yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
20.	Birlikte olduğum kişileri bazen fazla duygu ve bağlılık göstermeleri için zorladığımı hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
21.	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7

22.	Terk edilmekten pek korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
23.	Birlikte olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
24.	Birlikte olduğum kişinin bana ilgi göstermesini sağlayamazsam üzülür ya da kızarım.	1	2	3	4	5	6	7
25.	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen herşeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
26.	Birlikte olduğum kişinin bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
27.	Sorunlarımı ve kaygılarımı genellikle birlikte olduğum kişiyle tarttırırım.	1	2	3	4	5	6	7
28.	Bir ilişkide olmadığım zaman kendimi biraz kaygılı ve güvensiz hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29.	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanmakta rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
30.	Birlikte olduğum kişi istediğim kadar yakınımda olmadığında kendimi engellenmiş hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
31.	Birlikte olduğum kişilerden teselli, öğüt ya da yardım istemekten rahatsız olmam.	1	2	3	4	5	6	7
32.	İhtiyaç duyduğumda birlikte olduğum kişiye ulaşamazsam kendimi engellenmiş hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
33.	İhtiyacım olduğunda birlikte olduğum kişiden yardım istemek işe yarar.	1	2	3	4	5	6	7
34.	Birlikte olduğum kişiler beni onaylamadıkları zaman kendimi gerçekten kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
35.	Rahatlama ve güvencenin yanı sıra çok şey için birlikte olduğum kişiyi ararım.	1	2	3	4	5	6	7
36.	Birlikte olduğum kişi benden ayrı zaman geçirdiğinde üzülürüm.	1	2	3	4	5	6	7

EK 5: ÖLÇEK İZİNLERİ

Ceren Sonakin Aycanoğlu

Kimden: Mehmet Bani Horzum [mhorzum@sakarya.edu.tr]
Gönderme Tarihi: Salı 06 Ocak 2015 15:30
Kime: Ceren Sonakin Aycanoğlu
Konu: Re: İnternet Bağımlılığı Ölçek İzni Hakkında

Ceren hanım merhaba;

ölçeği kullanmanız bizi mutlu edecektir. çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz.

5 Ocak 2015 14:37 tarihinde Ceren Sonakin Aycanoğlu <ceren.sonakin@okan.edu.tr> yazdı:

Sayın Hocam,

Merhaba, ben Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doktora öğrencisi Ceren Sonakin Aycanoğlu.

Doktora tez çalışmamda geçerlilik güvenirliğini yapmış olduğunuz "İnternet Bağımlılık Ölçeği"ni izniniz olursa kullanmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize sunarım, saygılarımla

Ar. Gör. Ceren Sonakin Aycanoğlu
Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Araştırma Görevlisi

Okan Üniversitesi Tuzla Kampüsü
34959 Akdırat-Tuzla / İSTANBUL

0 (216) 677 16 30 - 3741
0 (216) 677 16 67

1

Ceren Sonakin Aycanoğlu

Kimden: Nebi Sümer [nsumer@metu.edu.tr]
Gönderme Tarihi: Pazartesi 05 Ocak 2015 23:08
Kime: Ceren Sonakin Aycanoğlu
Konu: Re: İlişki Ölçekleri Anketi Kullanım İzni Hakkında

Merhaba,

Memnuniyetle kullanabilirsiniz.. Ancak İÖA artık pek kullanılmıyor.. Onun yerine YİYE daha yaygın kullanımda.. Başarılar..
NS

Prof. Dr. Nebi Sümer,
Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Middle East Technical University
Psikoloji Bölümü / Department of Psychology
06800 Ankara / Turkey

<http://www.metu.edu.tr/~nsumer/>

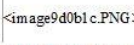
5 Oca 2015 tarihinde 14:42 saatinde, Ceren Sonakin Aycanoğlu <ceren.sonakin@okan.edu.tr> şunları yazdı:

Sayın Hocam,

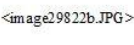
Merhaba, ben Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doktora öğrencisi Ceren Sonakin Aycanoğlu.

Doktora tez çalışmamda geçerlilik güvenirliğini yapmış olduğunuz "İlişki Ölçekleri Anketi"ni izniniz olursa kullanmak istiyorum.

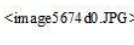
Gereğini bilgilerinize sunarım, saygılarımla.

Ar. Gör. Ceren Sonakin Aycanoğlu
Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Araştırma Görevlisi

Okan Üniversitesi Tuzla Kampüsü
34959 Akdırat-Tuzla / İSTANBUL

0 (216) 677 16 30 - 3741
0 (216) 677 16 67

1

Ceren Sonakin Aycanoğlu

Kimden: sennur k [sennurkislak@hotmail.com]
Gönderme Tarihi: Pazartesi 05 Ocak 2015 19:42
Kime: Ceren Sonakin Aycanoğlu
Konu: RE: Evlilik Uyum Ölçeği Kullanım İzni Hakkında
Eklere: EUO.DOC; EUO Makale.rtf

Merhaba,
Size ölçeği ve makaleyi yolluyorum. Puanlama için makalenin tümünü okumanız uygun olacaktır.
Puanlamada hata yapanlar olduğunu görüyorum.
İlk maddeyi atlama eğilimi oluyor, ilk maddeyi ilk sayfaya koyup, 2. maddeden sonra diğer sayfadan başlamak daha iyi olabilir.
Kolay gelsin.
ŞK

Prof.Dr.Şennur Tutarel Kışlak
Ankara Üniversitesi DTCF Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
Sıhhiye-Ankara
0312 310 32 80/1731

From: ceren.sonakin@okan.edu.tr
To: sennurkislak@hotmail.com
Subject: Evlilik Uyum Ölçeği Kullanım İzni Hakkında
Date: Mon, 5 Jan 2015 12:48:01+0000

Sayın Hocam,
Merhaba, ben Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doktora öğrencisi Ceren Sonakin Aycanoğlu.
Doktora tez çalışmamda geçerlilik güvenirliğini yapmış olduğunuz “Evlilik Uyum Ölçeği” ni izniniz olursa kullanmak istiyorum.
Gereğini bilgilerinize sunarım, saygılarımla.

EK 6. ETİK KURUL İZNİ

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Etik Kurulu

PROJENİN ADI : Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Doç.Dr. Gül BARLAS
PROJEDEKİ ARAŞTIRICILAR : Ceren AYCANOĞLU
ONAY TARİHİ VE ONAY SAYISI: 08.01.2018-38

Sayın ; Doç.Dr.Gül BARLAS

38 protokol nolu “Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi” isimli projeniz Enstitümüz Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Doç.Dr. Pınar MEGA TİBER

Prof.Dr. Hülya AŞOĞ

Prof.Dr. Neftise BAHÇECİK

Doç.Dr. Oya ORUN

Doç.Dr. İlkan DEMİR BÜKEN

Doç.Dr. Betül OKUYAN

Prof. Dr. Göksele ŞENER
Komisyon Başkanı

Prof. Dr. Bilge SAVR

Prof.Dr. Tuğba TUNALI AKBAY

Prof.Dr. Hakkı ARIKAN

Doç.Dr.Gürkan SERT

Doç.Dr. M. Ümit UĞURLU

Av. Funda IŞIK ÖZCAN

EK 7. KURUM İZNİ

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
Halk Sağlığı Müdürlüğü

Sayı : 64222187/ 030.03 / 90032 -
Konu : Ceren AYCANOĞLU
Araştırma Başvurusu

28/05/2015

SAYIN CEREN AYCANOĞLU
(Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Tuzla Kampüsü Akfırat
Tuzla/İSTANBUL)

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doç.Dr. Gül Ünsal BARLAS yönetiminde tarafınızca yürütülmesi planlanan "Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi" konulu araştırma başvurunuz değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur.

Çalışmanın yürütülmesi esnasında protokolün dışına çıkılmamasına özen gösterilmesi hususunda;
Gereğini rica ederim.

Dr. Onur Özlem KÖSE
Müdür a.

Halk Sağlığı Müdür Yardımcısı

Ekler :
Protokol Aslı (1 Sayfa)

Projeler Birimi
Seytinizam Mh. Mevlana Cd.No:81/83 Zeytinburnu/İstanbul
Telefon: (212) 409 20 00-2308 Fax: (212) 546 12 76

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Gamze ERTUŞ
e-posta: gamze.ertus@saglik.gov.tr
Elektronik Ağ: www.istanbulhalksagligi.gov.tr

PROTOKOL

Madde 1-

Bu protokol TC Sağlık Bakanlığı İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü ile Ceren AYCANOĞLU arasında düzenlenmiştir.

Çalışmanın gerçekleştirileceği kurum/kuruluşlar: İstanbul İli Pendik İlçesinde Bulunan Malazgirt Aile Sağlığı Merkezi

Çalışmanın adı: "Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi"

Bu çalışmayı yürütecek kişi/kişiler: Doç.Dr. Gül Ünsal Barlas, Ceren AYCANOĞLU

Madde 2-

a) Bu protokol ilimiz sınırları içinde İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğüne bağlı Maltepe AÇSAP'ta uygulanacak olan anket çalışmasını kurala bağlamak amacı ile düzenlenmiştir.

b) Çalışma uygulanırken kapsam dışı hiçbir veri toplanmayacaktır.

Madde 3-

Anket uygulaması yapılacaksa, anketi uygulamadan önce araştırma amacı hakkında bilgi verilecek ve anket uygulanacak kişiden onay alınacaktır. Sözleşme şartlarında ayrıntı:

Protokol süresince yapılacak çalışmaları aynı kişi(ler) yapacaktır. Saha çalışmasına katılan ve protokolle tesbit edilen kişide değişiklik yapılması ya da yeni kişinin çalışmaya dahil edilmesi ancak İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü'nün onayına tabidir. Aksi durumda protokol iptal edilecektir.

Protokolün Süresi:

- Bu çalışmanın yürütücüsü ilgili kurumda 12 ay süre ile çalışmasını yürütecektir.
- Başlangıç Mayıs 2015-Nisan 2016
- Protokol, çalışmanın taraflarca planlanan ve kabul edilen süresi ile sınırlıdır. Uzatılması ancak yeni bir protokole bağlıdır.
- d) Şartlarda oluşabilecek değişikliklere bağlı olarak İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü protokolü daha önce de sonlandırabilir.

İhtilafların Çözümü: Protokolün uygulanması ile ilgili çıkabilecek sorunlar tarafların yetkili temsilcileri tarafından görüşülerek çözülecektir.

Yürürlük:

a) Çalışma yayın/tez haline getirilmeden önce İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü'nün ilgili birimi tarafından verilerin raporu değerlendirilecektir. Toplum sağlığı açısından sakıncalı verilerin yayınlanması kısıtlanabilecektir.

b) Çalışma Üniversite ya da kurum tarafından kabul edildikten sonra bir nüshası kitapçık halinde İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü Projeler Birimi'ne teslim edilecektir.

c) Yürürlük bölümündeki (a) ve (b) maddeleri yerine getirilmediği takdirde toplanan veriler yayın/proje/tez vs gibi bilimsel bir çalışmada kullanılamayacaktır.

d) Çalışma esnasında her tür ilaç uygulaması veya girişim için gerek hastanın kendisi ya da yasal vasisinden gerekse etik kuruldan onay alınacaktır.

e) Araştırma verileri, sözel ya da yazılı olarak kullanıldığında ilgili kurum/kurumların ismi zikredilmeyecektir. Aksi takdirde cezai müeyyide uygulanacaktır.

Taraflar:

21.12.2015

Araştırmacı

Adı-Soyadı:

Ceren AYCANOĞLU

Halk Sağlığı Müdür Yardımcısı
Uzm. Dr. Onur Özlem KÖSE

01.01.2015
Prof. Dr. Nurhan İNCE
Halk Sağlığı Müdürü

8. ÖZGEÇMİŞ

Adı	Ceren	Soyadı	Aycanoğlu
Doğum Yeri	İstanbul	Doğum Tarihi	16.09.1983
Uyruğu	T.C	Tel	05332164056
E-mail	cerensonakin@hotmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Psikiyatri Hemşireliği Bilim Dalı	-
Yüksek Lisans	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı	2010
Lisans	Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu	2005
Lise	Kandilli Kız Lisesi	2001

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
Araştırma Görevlisi	Okan üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu / Hemşirelik	2011-2016

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	İyi	İyi	İyi

Yabancı Dil Sınav Notu #								
YÖKDİL	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
73.75	65							

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı		71.264	
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Windows Office Programları	İyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendiriniz.

EK : Diğer Bilimsel faaliyetler (yayın, kongre bildirisi vs.)

Uluslar Arası Bilimsel Toplantılarda Sunulan Ve Bildiri Kitabında (Proceeding) Basılan Bildiriler.

1. ICNE 2011 12th International Nursing Ethics Conference / Poster Presentation
The Relationship Between Nurse's Job Satisfaction And Organizational Ethical Climate
2. ICNE 2012 13th International Nursing Ethics Conference / Oral Presentation. The Relationship Between Nurse's Ethical Climate Perceptions And Moral Sensitivity
3. Beydag K.D., Ayçanoğlu C., Kılıç Ç., Yürügen B.: Determination Of Ideas Of Nurses Working In A State Hospital In Anatolia Concerning Spirituality And Spiritual Care. The Macrotheme Conferences BSS. Paris 2013

4. Beydag K.D.,Uğur E.,Sonakın C.,Yürügen B.: Sağlık ve Yaşam Dersinin Üniversite Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarına Etkisi. Sakarya Üniversitesi II. Uluslar Arası Katılımlı Kadın & Sağlık Kongresi. Sakarya Tıp Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, Mart 2013.

5. Ünsal G., KaracaS, Aycanoğlu C., Kapısız Ö, Ankaralı H.: Üniversite Öğrencilerinde Anne Baba Tutumları ile Yeme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi / Sözel Bildiri. III. Uluslararası VII.Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi . 2014 Ankara.

6. Aycanoğlu C.,Ünsal G.: Bağlanma Tarzlari Ve İnternet Bağımliliğinin Evlilik Uyumuna Etkisi /Poster Bildiri. IV. Uluslararası ve VIII. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi. 2016 Manisa

Yazılan Uluslar Arası Kitaplar Veya Kitaplarda Bölümler.

1. Yürügen B.: Diyaliz İçin Çevresel Rehber Diyalizin Çevresel Yükünü Azaltmak İçin Pratik Bir Kılavuz . European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA), www.edtnaerca.org. Mayıs 2013.

2. Yürügen B.: İlerlemiş Kronik Böbrek Hastalığında Konservatif Tedavi Klinik Pratikte Bir Kılavuz. European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA), www.edtnaerca.org. Mayıs 2013.

3. Yürügen B.: Diyabetik Hasta ve Kronik Böbrek Hastalığı Klinik Pratikte Bir Kılavuz. European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA), www.edtnaerca.org. Mayıs 2013.

4. Yürügen B.: Yaşlı Böbrek Hastasının Bakımı Klinik Pratikte Bir Kılavuz. European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA). Basım Aşamasında.

Ulusal Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler

1. Sağlık Ve Yaşam Dersinin Üniversite Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarına Etkisi (Araştırma Makalesi). Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2014

